

**Latvijas Republikas Satversmes tiesas sēde
2021. gada 13. janvārī**

**Turpinājums
2021. gada 26. janvārī.**

**Sēdi vada Latvijas Republikas Satversmes tiesas
priekšsēdētājas vietnieks Aldis Laviņš**

A. Laviņš.

Labrīt! Sēdieties lūdzu!

Turpinām tiesas sēdi lietā Nr. 2020-37-0106.

Pirms pārtraukuma jau minēju, ka šodien turpināsim uz klausīt lietā pieaicinātās personas un dienas kārtībā ir Rīgas Tehniskās universitātes profesora Jāņa Vanaga uz klausīšana.

Lūdzu, uz ekrāna... vai Jānis Vanags ir pieslēdzies.... Redzu, ka Jānis Vanags ir pieslēdzies. Satversmes tiesai ir iesniegti personu apliecinoši dokumenti un pēc tiem mēs varam noteikt personas identitāti.

Jā, Vanaga kungs, lūdzu, jums tiek dots vārds viedokļa sniegšanai.

J. Vanags.

Sakiet, lūdzu, cik minūtes man tiek dotas?

A. Laviņš.

Jūsu rīcībā ir 20 minūtes, bet man lūgums tomēr šīs 20 minūtes piešķirtās veltīt šīs lietas izskatīšanas priekšmetam, tas ir, attiecībā uz teritoriālo reformu, attiecībā uz Ikšķiles novadu un Limbažu novadu.

Paldies. Lūdzu!

J. Vanags.

Paldies.

Godātie Satversmes tiesas tiesneši! Paldies par iespēju paust savu viedokli šajā lietā.

Bet es gribētu sākt ar dažiem teorētiskiem aspektiem, pretējā gadījumā būs ļoti grūti saprast, kāpēc es izsaku tādu vai citādu viedokli attiecībā par Ikšķiles un Limbažu novadiem.

Tātad, vispirms administratīvi teritoriālā reforma piekrīt stratēģiskās vadības teorijas jautājumiem un šajā teorijā ir diezgan, es pat teikšu, vienkārši un pārlicinoši izklāstīti nozīmīgākie principi un likumsakarības, kas mums būtu jāņem vērā, plānojot kaut kādas sistēmas stratēģisko attīstību.

Tātad pārejam pie sistēmām.

Tātad visas pašvaldības ir sociālas sistēmas, kuras sastāv no sociālajiem, tehniskajiem, pārvaldības, ekonomiskajiem un apkārtējās vides elementiem, un šādi elementi ir raksturīgi visām sociālajām sistēmām. Pie tam, katrā sociālajā sistēmā dominējošais elements ir sociālais elements. nevis pārvaldības, bet sociālais elements. Protams, praksē nereti pārvaldības elements atsevišķām sistēmām ir noteicošais, bet pārvaldītāji pēc būtības arī ir sociāli subjekti, tāpēc viņi vienlaicīgi atrodas divās apakšsistēmās – sociālajā un pārvaldības.

Tātad pārvaldības reforma bija jā sāk atbilstoši teorijai, jā sāk ar tā saucamo STEPE SVID analīzi, respektīvi, jānoskaidro katras apakšsistēmas stiprās un vājās puses, kā arī attīstības draudi un iespējas. Tas mums dod uzreiz skaidrāku priekšstatu par to, kas būtu jā dara, lai sasniegtu jaunas kvantitatīvas un/vai kvalitatīvas izmaiņas attiecīgajā sistēmā, šajā gadījumā valsts teritoriālās pārvaldības sistēmā.

Vēl svarīgi ir uzsvērt to, ka katrai sistēmai, šādām lielām sistēmām ir divi mērķi. Viens ir definētais mērķis un otrs ir faktiskais mērķis. Nereti mēs tam nepievēršam uzmanību, lielāku uzmanību veltām šim definētajam mērķim, bet faktiskais mērķis ir tie pozitīvie un negatīvie efekti, kas tiek sasniegti sistēmas darbības laikā. Un pēc būtības nevienas sistēmas faktiskais mērķis nesakrīt ar definēto mērķi. Ir lielākas vai mazākas novirzes.

Tātad tālāk mēs pārejam pie sistēmas pētījumiem un pētījumu metodēm. Pētot Ikšķiles un Limbažu novada pieteikumu Satversmes tiesai saistībā ar šo administratīvi teritoriālo reformu, atklājās, ka pētījumu metodes neatbilst tai situācijai, kādā atrodas mūsu valsts pašvaldības un konkrēti arī Ikšķiles un Limbažu novadu pašvaldības. Tāpēc šīm pētījumu metodēm vai pētījumu metodikai ir iekšējā un ārējā atbilstība. Ja mēs runājam par ārējām atbilstībām, tad šeit ir jābūt atbilstošām identificētām problēmām katrā no apakšsistēmām, tas nozīmē, kādas problēmas pašvaldībā ir, pirmkārt un galvenokārt ar iedzīvotājiem, ar pastāvīgo iedzīvotāju samazināšanos, kas ir galvenie iemesli un kas būtu jā dara, lai šo iedzīvotāju skaita samazināšanos varētu apturēt. Protams, tas neattiecas uz Ikšķiles novada pašvaldību, bet lielākā mērā uz Limbažiem. Bet Ikšķile ir izņēmuma stāvoklī un tas no teorijas viedokļa netraucē izdarīt likumsakarības vērtus secinājumus attiecībā pret visu valsti un administratīvi teritoriālo reformu kopumā.

Un savukārt pētījuma iekšējā atbilstība saistās ar skaidra mērķa noteikšanu. Ko nozīmē skaidrs mērķis? Tas nozīmē, ka mums ir jābūt mērķim kvantitatīvi izmērāmam un laikā definētam. Šajā gadījumā, kad administratīvi teritoriālā reforma tiks pabeigta un kādi būs sagaidāmie rezultāti.

Vēl viena svarīga atziņa attiecībā uz administratīvi teritoriālās reformas sagatavošanu un tas lielā mērā sasauca arī ar stāvokli Limbažu un Ikšķiles novados, un šo novadu iedzīvotāju protestiem pret reformām, tas ir, informācijas asimetrija. Tas nozīmē, ka iedzīvotājiem ir viens informācijas daudzums un sapratne par notikumiem saistībā ar reformu un reformētājiem jeb reformas organizētājiem ir cits informācijas apjoms un zināšanas, un izpratne par reformu. Bet uzsākot šādu pasākumu, kas saistīts ar ļoti lielu iedzīvotāju skaita interešu skārumu, būtu nepieciešams iespējami samazināt šo informācijas asimetriju. Tas būtu jādara ar pētījumu rezultātu skaidrojumu iedzīvotājiem... pētījumu rezultātu skaidrojumiem, tātad, kādi būs ieguvumi un kādi būs zaudējumi. Nekad nevienā pasākumā nav tikai pozitīvie efekti, vienmēr ir klāt arī negatīvie efekti.

Tātad tagad pārejām pie iedzīvotājiem. Mums iedzīvotāju skaits valstī pastāvīgi samazinās un pēdējo desmit gadu laikā tas samazinājums pārsniedz 200 tūkstošus. Tas nozīmē, ka mēs 10 gadu laikā esam zaudējuši iedzīvotāju skaitu, kāds ir Daugavpilī, Liepājā un Jelgavā kopumā. Pēc būtības tātad tas ir svarīgākais negatīvais efekts, kas vērojams mūsu novadu pašvaldībās. Un tādēļ atklāts paliek jautājums, vai šī administratīvi teritoriālā reforma sekmēs iedzīvotāju skaita samazināšanos jeb šo samazināšanos apturēs, vai vismaz apturēs samazināšanās intensitāti. Diemžēl šajos dokumentos, kas tika sagatavoti reformas uzsākšanai un īstenošanas gaitai, atbildes uz šo jautājumu mums nav. Tas nozīmē, ka pēc zināma laika var rasties nepieciešamība vēlreiz veikt kaut kādas administratīvi teritoriālās izmaiņas, ņemot vērā to, ka iedzīvotāju skaits atsevišķos novados var sasniegt tādu līmeni, kas prasīs jau nopietnas pārdomas par to, kādas reformas būtu jāveic, lai valstī saglabātu iedzīvotājus un iedzīvotājus ne tikai Rīgas un Pierīgas reģionā, bet arī iedzīvotāju sadalījumā pa visu valsti.

Tātad, ja mēs runājam par reformas mērķiem un saistībā ar Limbažiem un Ikšķili, viņu iebildumi... vieni no lielākajiem iebildumiem bija par mērķa neskaidrību. Un šajā gadījumā tas pilnīgi attiecas arī uz tiem dokumentiem, kas tika izpētīti saistībā ar reformu. Piemēram, attīstīties spējīgas administratīvās teritorijas... Redziet, attīstībai ir divas dimensijas – progresīvā un regresīvā dimensija. Tātad, ja mēs runājam par iedzīvotāju skaitu, tad attīstīties spējīgas nav lielākā tiesa no pašvaldībām un arī tādas nebūs pēc reformas, tajā skaitā arī Limbažu novada pašvaldība, jo iedzīvotāju skaits šajā pašvaldībā samazinās. Un tas ir diezgan dramatisks stāvoklis attiecībā uz pašvaldības infrastruktūru, it sevišķi pašvaldības izglītības... respektīvi, sociālo infrastruktūru, tas

ir, izglītība, veselības aizsardzība un tamlīdzīgas infrastruktūras elementi, kuri nepieciešami, lai iedzīvotāji saņemtu attiecīgos pakalpojumus sava novada teritorijā.

Kvalitatīvi pakalpojumi... Tiek solīti kvalitatīvi pakalpojumi. Iedzīvotājiem kvalitatīvi pakalpojumi nav vajadzīgi, bet iedzīvotājiem ir vajadzīgi atbilstoši pakalpojumi. Un šie pakalpojumi tiešām tiek sniegti atbilstoši, tas ir, šo pakalpojumu atbilstība ir noteikta attiecīgajos normatīvajos aktos. Ja iedzīvotāji runā par kvalitatīviem pakalpojumiem, tad šeit viņiem nav ko pārnest, katram subjektam ir tiesības spriest par to, vai pakalpojums ir kvalitatīvs jeb nav kvalitatīvs, bet pakalpojumu sniedzējam vienmēr ir svarīgi pakalpojuma atbilstības rādītāji un arī pašvaldībām, kā šo pakalpojumu organizētājām un vadlīniju noteicējām, ir svarīgi noteikt šo pakalpojumu atbilstības rādītājus.

Diemžēl par pašvaldības reformas mērķa definējumu mēs nonākam pie atziņas par to, ka šajā ziņā pastāv ļoti liels plurālisms. Un tas jau atsevišķos gadījumos robežojas ar pseidozinātņi, utopiskiem jeb arī ideālistiskiem paziņojumiem. Piemēram, izveidot vienlīdzīgu un ilgtspējīgu pašvaldību darbības sistēmu. Tas ir utopisks paziņojums, tas nebūs šajā reformā un nebūs ne pēc vienas reformas, jo tas nav iespējams. Tas nav iespējams. Vienmēr būs atšķirības starp pašvaldībām. Un šeit ir svarīgi pieskarties tādām jautājumam kā dabiskās un iegūtās konkurētspējas priekšrocības, kas katrai pašvaldībai būs atšķirīgas un pie tam liela nozīme pašvaldībām ir subjekti, kas vada šīs pašvaldības.

Vēl viens no definētajiem mērķiem ir nodrošināt pievilcīgu vidi investīcijām un produktīvu darbavietu radīšanai. Diemžēl tas ir utopisks paziņojums tikai tāpēc, ka laikā, kad iedzīvotāju skaits samazinās, investīciju vides konkurētspēja vienlaicīgi samazinās un nevis palielinās, un ar reformu mēs šeit neko nevaram palielināt. Izņēmuma stāvoklī, protams, ir Pierīgas pašvaldības.

Un svarīgi šajā pašvaldību reformā, kas atklājas arī Limbažu un Ikšķiles novadu iedzīvotāju satraukumā, ir tas, ka šajos reformas sagatavošanas un īstenošanas pasākumos netiek ievērots demokrātiskas valsts pamatprincips. Tas nozīmē, ka iedzīvotāji ievēl savus priekšstāvjus un arī maksā saviem priekšstāvjiem par padarīto darbu. Līdz ar to pēc būtības visa valsts pārvaldība ir pakļauta iedzīvotāju gribai, iedzīvotāju interesēm un iedzīvotāju vajadzību apmierināšanai. Bet diemžēl pašvaldību reformā atklājas nekorekta attieksme pret iedzīvotāju interesēm un viņu vajadzībām. Un pie tam tieši saistībā arī ar reformu, skaidrojot reformas mērķus un reformas potenciālos pozitīvos un negatīvos ieguvumus.

Tā. Un vēl viens svarīgs aspekts ir, ka katrai reformai ir jābūt vērstai uz nākotni. Tātad, kādas izmaiņas būs nākotnē. Diemžēl... diemžēl... ne Ikšķiles, ne Limbažu novada pašvaldībām šī nākotne nav... nu, es teikšu... pietiekoši skaidra un nebūt ne optimistiska. Tāpēc arī šo novadu pašvaldības izsaka šādu protestu un ļoti iespējams, ka tās nav vienīgās, tās ir tikai divas pašvaldības, kas nonāca līdz Satversmes tiesai. Tas

nozīmē, ka pašvaldības reformas ietvaros vajadzēja... nu, iespējami precīzi atklāt, kādi būs sociālie ieguvumi, kādi būs ekonomiskie ieguvumi, kādi būs pārvaldības ieguvumi un beigu beigās, kā iedzīvotājiem atvieglos viņu vajadzību apmierināšanu, tas ir, tādu vajadzību, kas ir apmierināmas pagastā, novada centrā, reģionālajā pilsētā un arī galvaspilsētā. Jo ir ļoti liela atšķirība starp novadiem, kas atrodas 5 kilometru attālumā no Rīgas un ir novadi, kuri atrodas 250 kilometru attālumā no Rīgas.

Un varbūt vēl viens no svarīgiem aspektiem... kāpēc arī izcēlās šis konflikts starp reformētājiem un reformējamajiem... tas ir, nepilnīgs priekšstats par administratīvi teritoriālo reformu un pēcreformas funkciju izpildi, un šo funkciju pārdali starp valsti un pašvaldībām. Tas nozīmē, ka, uzsākot šo teritoriālo reformu, bija nepieciešams pašvaldībām un iedzīvotājiem izklāstīt pilnu dokumentu komplektu vismaz koncepcijas ietvaros par to, kā izskatīsies valsts pārvaldība vārda plašākajā nozīmē pēc reformas,

Es gribētu teikt paldies tiesnešiem par to, ka mani uzklaušījāt un man laiks ir beidzies.

Paldies jums par uzmanību.

A. Laviņš.

Vanaga kungs, paldies par sniegto viedokli.

Dosim iespēju jums uzdot jautājumus. Vispirms vārds jautājumu uzdošanai tiesnesei Sanitai Osipovai. Lūdzu!

S. Osipova.

Jā, paldies par jūsu viedokli.

Viedokli caurstrāvoja tā ideja, ka informācijas aprīte starp iedzīvotājiem, kas dzīvo pašvaldībās un reformētājiem, ir bijusi nepietiekama.

Tātad jūs uzskatāt, ka šīs reformas galvenā problēma ir komunikācijā starp centrālo valsts varu un pašvaldību iedzīvotājiem?

J. Vanags.

Nē, es tā negribētu sacīt. Tas attiecas uz reformas formu... reformas īstenošanas formu. Bet ir arī ļoti daudz iebildumu par reformas saturu.

Attiecībā uz reformas formu jūsu viedoklis atbilst arī manam viedoklim... bet arī reformas saturā tika pieļautas nopietnas nepilnības.

S. Osipova.

Vai jūs piekrītat, ka Latvijas Republikai pie tām tendencēm sociāli ekonomiskajām, kas pastāv, bija nepieciešama administratīvi teritoriālā iedalījuma pārskatīšana... tātad vai nu iepriekšējās reformas turpinājums vai nu jauna reforma?

J. Vanags.

Tas ir principiāls jautājums.

Un nākot uz Satversmes tiesu, es šorīt no rīta domāju par to, ka iedzīvotāju skaita samazināšanās, tas ir ārkārtas stāvoklis valstī pēc būtības. Eiropas Savienībā ir tikai dažas valstis, kurās iedzīvotāju skaits samazinās. Tas attiecas galvenokārt uz Austrumeiropas valstīm un šādos apstākļos veikt teritoriālo reformu... tas būtu ļoti, ļoti... pirmkārt, es pat teiktu... bīstams pasākums, kuram ir ļoti grūti paredzēt pozitīvu iznākumu, tas būtu ļoti liels optimists, kas to uzskatītu, tāpēc, ka pēc administratīvi teritoriālās reformas rezultāta ir sagaidāma vesela virkne negatīvu efektu un... protams, iedzīvotāju skaita samazināšanos ar lielu varbūtību tā neapturēs. Protams, būs atšķirīgi novadi, kuros šā iedzīvotāju skaita samazināšanās intensitāte būs atšķirīga, bet kopumā valstī tas radīs negatīvu efektu.

S. Osipova.

Iepriekšējās administratīvi teritoriālās reformas regulējums paredzēja, ka tā tiks turpināta un tiks veidoti divu līmeņu... divi pašvaldību līmeņi.

Kā jūs vērtējat šo likumdevēja ieceri... tā tad, jau iepriekšējā reforma noteica, ka tas turpinājums būs... veidojot divus pašvaldību līmeņus? Vai šāds risinājums būtu labāks?

J. Vanags.

Redziet, uz šo jautājumu var atbildēt tikai tajā gadījumā, ja mums būtu skaidrs priekšstats par to, kādi jautājumi tiks risināti pašvaldību pirmajā līmenī un kādi jautājumi tiks risināti pašvaldību otrajā līmenī. Vai Latvija atrodas tādā sociāli ekonomiskās attīstības stāvoklī, ka mums ir vajadzīgs viens vai divi līmeņi, atbildi uz šo jautājumu varētu dot konkrēti pētījumi šajā jautājumā. Bet šis divu līmeņu sadalījums... tā tad tas ir jāskatās no iedzīvotāju vajadzību apmierināšanas viedokļa, kas būtu izdevīgāk iedzīvotājiem nevis skatīties absolūti uz efektivitātes rādītājiem, bet kas būtu izdevīgi iedzīvotājiem. Jo šī iedzīvotāju iecelšana galvenā vērtētāja statusā būtu ļoti izšķirošs jautājums attiecībā par to, lai mēs atrastu paņēmienus, kā samazināt iedzīvotāju aizplūšanu no valsts.

Tāpēc patreiz atbildēt uz šo jautājumu man nav iespējams, bet reformas sagatavotājiem vajadzētu šajā jautājumā vismaz konceptuālā līmenī ieviest nepieciešamo skaidrību, lai spertu pirmos soļus reformas turpināšanai.

S. Osipova.

Tā tad, cik es saprotu, jūsu viedoklis ir, ka netika viesta nepieciešamā skaidrība un netika iepriekš veikti nepieciešamie pētījumi, lai atbildētu uz šiem jautājumiem?

J. Vanags.

Ļoti daudz pierādījumu ir tādu, kas apstiprina jūsu izteikto tēzi. Es jums pilnībā piekrītu.

S. Osipova.

Un pēdējais jautājums. Kā situācija Latvijā pašvaldību jomā izskatās uz Eiropas valstu fona? Vai pašvaldību skaits, lielums, deputātu skaits... mēs esam pie sīkāk dalītajām valstīm?

J. Vanags.

Jā, attiecībā uz teritoriju... mēs esam starp valstīm, kurās ir lielākās teritorijas.

Un savukārt, vai tas atbilst mazas valsts pastāvēšanas un konkurētspējas stiprināšanas pamatprincipiem jeb pamatnosacījumiem, tas paliek atklāts jautājums. Manuprāt, mazām valstīm vajadzēja veidot mazākus novadus, lai vara tomēr atrastos tuvāk pie iedzīvotājiem un iedzīvotāji saglabātu un attīstītu patriotisma sajūtas un patriotisku attieksmi pret savu novadu. Beigu beigās tas viss reflektējas valsts pastāvēšanā. Un tādā situācijā, kāda ir Latvijā attiecībā uz pamatiedzīvotāju un pamattautības iedzīvotājiem saglabāšanos nav nevienā citā Eiropas valstī. Tāpēc Latvijā iedzīvotāju skaita samazinājums un to aizplūšana... pastāvīga aizplūšana no valsts, tas pēc būtības apdraud valsts pastāvēšanas pamatus.

Un es esmu veicis pētījumus par to, kas notiks Latvijā šī gadsimta laikā... un saskaņā ar Eiropas Savienības un *OECD* un arī Pasaules Bankas prognozēm, Latvijā iedzīvotāju skaits līdz gadsimta beigām var pietuvoties vienam miljonam, bet atklāts paliek jautājums par iedzīvotāju nacionālo sastāvu. Tāpēc mums ir ļoti, ļoti nozīmīgi izaicinājumi sagaidāmi šī gadsimta laikā.

Un šī reforma ir pirmais solis, kas var būt sperts, lai mēs šos izaicinājumus samazinātu... es domāju šajā gadījumā draudus... jeb arī pastiprinātu. Tāda ir mana atbilde.

S. Osipova.

Paldies. Man vairāk jautājumu nav.

A. Laviņš.

Paldies.

Vārds jautājumu uzdošanai tiesnesim Artūram Kučam. Lūdzu!

A. Kučs.

Labrīt, Vanaga kungs! Paldies par jūsu viedokli. Man būs pāris jautājumi.

Jūs, atbildot uz manas kolēģes jautājumu, arī teicāt, ka administratīvi teritoriālā reforma neuzlabos attīstības iespējas, bet mēs daudz esam dzirdējuši šī procesa gaitā, ka tomēr lielākas pašvaldības spēs gan piesaistīt investīcijas, gan nodrošināt lielāku konkurētspēju, gan arī pieņemt darbā, teiksim, konkurētspējīgākus darbiniekus, ņemot vērā, ka tas atalgojums būs lielāks...

Vai jūs visi šie argumenti nepārlicina un kādēļ, teiksim, jūs esat pretējās domās?

J. Vanags.

Pirmām kārtām es izteicu varbūtību, jo apgalvot par to, kādi būs rezultāti, tas nebūtu zinātniski nopietni. To var atļauties... lai man politiķi, atvaino, bet politiķi.

Bet attiecībā uz iedzīvotāju skaitu un investīcijām, un darba vietām, un konkurētspēju... Diemžēl reformas organizētāji pieļauj ļoti elementāru kļūdu. Katram investoram un katram uzņēmējam pats svarīgākais faktors ir iedzīvotāju skaits un iedzīvotāju koncentrācijas līmenis. Tāpēc arī uzņēmēji vispirmām kārtām dodas uz lielākajām pilsētām un tad tikai uz mazākām pilsētām. Un lielāka mēroga investori, tas nozīmē, ka tie investori, kuri nāk no lielajiem uzņēmumiem un kuri nāk no transnacionālām korporācijām, tiem pirmām kārtām interesē Latvijas galvaspilsēta. Un mēs ļoti labi redzam, ka Rīgas pievārtē attīstās un parādās investīcijas un neapšaubāmi, ka šīs investīcijas atmaksāsies. Bet jautājums ir par to, vai šīs investīcijas nāks arī uz Rēzekni, Daugavpili, Līvāniem, Zilupi un citiem mazākiem teritoriālajiem iedalījumiem un apdzīvotajām teritorijām.

Tāpēc iedzīvotāju skaita samazināšanās, tas ir viens no lielākajiem draudiem investīcijām un investori atradīs iespējas savu naudu ieguldīt citās vietās, kurās būs mazāk draudu, jo beigu beigās iedzīvotāji ir investīciju produktu patērētāji. Un jo tālāk ir jāved šie produkti, jo investīciju atmaksāšanās un ienesīgums samazinās nevis palielinās.

Tāpēc mēs šajā gadījumā... ir pilnīgi nekorekts spriedums par to, ka reforma var sekmēt šo investīciju piesaisti.

A. Kučs.

Paldies.

Vēl viens jautājums man būtu tāds... Jūs teicāt, ka iedzīvotājiem nav skaidri sociālie, ekonomiskie un pārvaldības ieguvumi.

Un mans jautājums būtu tāds: cik lielā mērā tā ir komunikācijas problēma un cik lielā mērā tā ir satura problēma? Vai jums, lasot šos dokumentus, ir skaidri sociālie, ekonomiskie un pārvaldības ieguvumi, kādi būs no administratīvi teritoriālās reformas?

J. Vanags.

Diemžēl šādas skaidrības nav, jo šī skaidrība neparādās nevienā dokumentā. Tikai parādās tādi... kā es jau teicu... diemžēl utopiski jeb ideālistiski paziņojumi, kuriem nav nekādu pierādījumu.

Un iedzīvotājiem šī te reforma kādus pozitīvos vai negatīvos efektus radīs un komunikācija ar pārvaldību... es nedomāju, ka tā ir galvenā... Galvenais ir tas, ka nav identificēti šie pozitīvie un negatīvie efektīvie efekti, kādi ir sagaidāmi reformas gaitā.

Un pie tā ļoti svarīga piezīme... šie efekti katrā reģionā un pat katrā novadā var būt atšķirīgi. Tāpēc ar vienu okeiti mērīt visus novadus un visus reģionus – tā būtu ļoti liela kļūda. Bet diemžēl dokumentos neparādās detalizācija... ja neskaita šos... nezin kāpēc šādā vārdā nosauktos tā saucamos profilus, kuros tek tikai sakompilēta informācija, statistiskā informācija, bet nav izdarīti nekādi secinājumi par to. Tātad šie dokumenti ir vērsti uz pagātņi nevis uz nākotni.

Nu... tāpēc to var uzskatīt arī par komunikācijas jautājumu. Jo beigu beigās iedzīvotājiem bija jābūt pietiekošai informācijai, lai samazinātu šo informācijas asimetriju, kas ir ļoti nopietns jautājums.

A. Kučs.

Jā. Un tad man laikam beidzamais jautājums būs... Jūs arī teicāt, ka reformai ir jābūt skaidram mērķim, kurš ir gan kvantitatīvi, gan arī laika ziņā izmērāms.

Kā jūs šai reformai... kā jūs to definētu... Kas būs tas mērķis, kāds ir jūsu secinājums? Un kas ir tie kritēriji, pēc kuriem to varēs izmērīt?

J. Vanags.

Jā, es par šo jautājumu arī domāju, jo beigu beigās tas saistās arī ar reformas pabeigšanu. Tātad, jautājums ir, kad reforma pabeidzas... respektīvi, tiek pabeigta.

Lai atbildētu uz šo jautājumu, mums ir jāatbild arī uz citu jautājumu – kas ir reformas rezultatīvais mērķis, teiksim tā. Ko mēs gribam panākt? Tātad šajā reformas mērķī vajadzēja iekļaut to, ka mēs izdarīsim administratīvi teritoriālā iedalījuma izmaiņas līdz tādām un tādām datumam, ievēlēsim jaunus priekšstāvjus, respektīvi, deputātus un ar to reforma ir pabeigta. Bet... bet Latvijas situācijā aktuāls paliek jautājums par valsts pārvaldības funkciju decentralizāciju. Un šajā aspektā mēs nonākam pie tā saucamajām sadarbības teritorijām, kuras tiek aprakstītas vienā no reformas dokumentiem un tas... es personīgi uzskatu, ka tas ir viens no nopietnākajiem reformas dokumentiem, kurā atklājas iespējamās novadu... pašvaldības novadu aprises. Diemžēl uzsākot... ieejot reformai tādā izšķirošā fāzē, par sadarbības teritorijām tika aizmirsts. Tā ir viena no lielākajām kļūdām.

Bet, lai pilnībā atbildētu uz jūsu jautājumu...tātad ir svarīgi redzēt kopainu... tātad, vai reforma beidzas tad, kad mēs karti pārziņējam un ievēlam jaunas robežas

Latvijas kartē jeb arī reforma beidzas tad, kad ir sadalītas decentralizējamās valsts pārvaldības funkcijas. Atbildi uz šo jautājumu vajadzēja sniegt politiķiem.

A. Kučs.

Tad es saprotu, ka jūs šobrīd... nezinot, kad beigsies reforma, tad nevarat arī īsti pateikt par to mērķi... Tā es sapratu...

J. Vanags.

Pilnīgi pareizi.

A. Kučs.

Labi. Paldies. Man vairāk jautājumu nebūs.

A. Laviņš.

Paldies.

Vai Ikšķiles novada pašvaldības pārstāvim būs jautājumi Vanaga kungam?

M. Šķiņķis.

Labrīt visiem! Liels paldies, man ir daži jautājumi.

A. Laviņš.

Lūdzu!

M. Šķiņķis.

Es sapratu, ka mērķis nav ne izmērāms, ne laikā definēts šajā gadījumā... Bet nākamais, par ko mēs esam diskutējuši jau vairākas dienas... ir par novadu veidošanas kritērijiem. Un es lūgtu jūsu viedokli par to, ka šobrīd kritēriji likumā nav ietverti attiecībā uz to, pēc kādiem kritērijiem ir jāveido novadi.

Vai šeit arī jūs saredzat kādu problemātiku kā eksperts, vai tā tas varētu arī palikt, ka novadu veidošanas kritēriji var būt nekur nedefinēti un tad Saeima var pati lemt, kā veidot novadus?

J. Vanags.

Tātad novadu veidošanas kritērijiem būtu jābūt bijušiem definētiem reformas sākumā. Un pie tam, šiem kritērijiem dažādos reģionos būtu jābūt atšķirīgiem, ņemot vērā... teiksim tā... teritorijas apdzīvotības senās tradīcijas, kādas ir izveidojušās. Un pie tam, ņemot vērā arī katra reģiona dabiskās un iegūtās konkurētspējas priekšrocības.

Bet katrā ziņā kritērijiem bija jābūt zināmiem. Ja mēs paskatīsimies arī citu valstu pieredzi teritoriālajā reformā, tad šie kritēriji bija vieni no svarīgākajiem

aspektiem, kas tiek likti galdā sarunām ar iedzīvotājiem par veicamajām izmaiņām viņu novadu teritorijās.

M. Šķiņķis.

Paldies. Saprātu.

Nākamais jautājums... Attiecībā konkrēti uz Ogres novada profilu vai vispār pašvaldību profiliem. Šajā tiesas procesā ir izskanējis tāds viedoklis, ka Ikšķile ir bagāta, liela, spēcīga pašvaldība, bet šajā lielajā Ogres novadā jaunveidojamajā ir pašvaldības, kas nav tik spēcīgas un tādēļ jāvieno klāt Ikšķile ir vājākām pašvaldībām, vājākiem novadiem, lai pabalstītu, lai censtos atbalstīt vājākus novadus.

Jautājums. Vai Ogres novada profils un vispār pašvaldību profili palīdz mums atbildēt uz jautājumu, vai Ikšķiles pievienošana palīdzēs Ogres novada vājākajām pašvaldībām un vai vispār šāds pieņēmums ir balstīts reformas pamatojošos dokumentos? Vai var atrast pamatojumu šādam pieņēmumam?

J. Vanags.

Redziet, tas nav viennozīmīgs jautājums, bet ir saistīts ar iepriekšējo jautājumu.

Tātad novadu veidošanas kritērijos būtu jābūt vienam pētījumam un šo pētījumu rezultāti būtu jāpārvērš kritērijos, kas ir saistīti ar to, vai ir izdevīgi un lietderīgi novadus, kas robežojas ar lielajām pilsētām, apvienot vienā lielā novadā jeb tas nav izdevīgi.

Bet ir vēl viena nianse. Tātad, šeit iet runa par... ekonomikas teorijā to sauc tā populārā valodā runājot par vistām, kas dēj zelta olas... tātad šeit iet runa par to, vai mēs palielināsim šo zelta olu skaitu pēc reformas jeb samazināsim to zelta olu skaitu, kuras tiek iegūtas no Ikšķiles novada... Neapšaubāmi, Ikšķiles novada veiksmes stāsts nav vienīgi iedzīvotāji, kas ir iegūtās konkurētspējas priekšrocības, iedzīvotāju nopelns... tās ir arī dabiskās konkurētspējas priekšrocības Ikšķilei... ir acīmredzamas, kuras, tālāk dodoties Ogres novada iekšienē, doties Ērgļu virzienā, pakāpeniski samazinās, līdz kļūst tātad nenozīmīgas... bet Ikšķiles novadā, neapšaubāmi, tās savukārt ir izteiktas...

Un savukārt kas būtu jādara reformētājiem šajā gadījumā, rūpējoties par visas valsts attīstību un dabisko konkurētspējas priekšrocību attiecināšanu vairāk vai mazāk uz citiem novadiem... tas ir, jāpiemēro šis Pašvaldību ieņēmumu izlīdzināšanas fondam... tāds pasākumu kopums. Tātad Ikšķile rada šīs iespējas attīstīties uzņēmējdarbībai, palielināties iedzīvotāju ienākumiem, bet šie iedzīvotāju ienākumi ar valsts citu normatīvo aktu palīdzību tiek pārdalīti par labu citām pašvaldībām, kurās nav tik izteiktas dabiskās un salīdzinošās konkurētspējas priekšrocības.

Tāda ir mana atbilde. Bet viennozīmīgi uz šo jautājumu mēs varam atbildēt tikai saliekot visus faktoros kopā, sistēmu pētīt sistēmiski nevis mehāniski, kā tas tika

izdarīts šās reformas gaitā. Klasiskā mehāniskā pieeja, kas ir... pēc būtības nebūtu pieļaujama... Uzņēmēju valodā runājot, tā ir neprofesionāla pieeja... respektīvi, nepareiza jeb neatbilstoša reālajam stāvoklim. Tāda ir mana atbilde.

M. Šķiņķis.

Liels paldies par atbildi.

Un pats pēdējais jautājums... kā tas ieguļas stratēģiskās vadības teorijā... Cilvēks. Vietējā kopiena. Mēs pašvaldību... es vismaz arī tā skatos uz pašvaldību kā cilvēku kopienu... kopumu konkrēti, kas apdzīvo konkrētu teritoriju un vada savas lietas.

Kā šajā stratēģiskās vadības teorijā ieguļas vietējās pašvaldības iedzīvotāji, cilvēku kopiena, kas ir izveidojusi sev vēlamu vidi, kuras ietvaros pārvalda sev vajadzīgas lietas... Ja jūs varētu...

J. Vanags.

Redziet, sabiedriskās vadības teorijā maz pēta jautājumus, kas ir saistīti ar valsts pārvaldību. Lielāka uzmanība tiek veltīta uzņēmējdarbības pētījumiem. Bet šajā gadījumā ir arī likumsakarības, kuras mēs varam attiecināt arī uz šo gadījumu.

Un, ja mēs runājam par Ikšķiles novadu, tad pats svarīgākais, kas man būtu jānoskaidro, ir šīs kopienas viedokļa tāds viennozīmīgums... kas diemžēl nav skaidrs. Un ne pieteikumā tas atklājas, ne arī reformas sagatavošanas dokumentos. Respektīvi, cik lielā mērā šī iedzīvotāja viedoklis kaut kādos svarīgos teritoriālās attīstības, sociālās attīstības, ekonomiskās attīstības, kultūras attīstības jautājumos ir sakritīgs un kādas ir atšķirības. Neapšaubāmi, ka, ja jūs uzskatāt, ka viņu viedoklis ir vienots, tad jūs maldāties, nekur tas tā nav. Bet savukārt varbūt tas ir vienotāks nekā kādā citā novadā. Es tam pilnīgi varētu piekrist, ja būtu attiecīgie pētījuma rezultāti uz galda.

Paldies par jautājumu.

M. Šķiņķis.

Tad secīgi man izrietošs tomēr vēl viens radās jautājums... Vai, jūsuprāt, īstenojot administratīvi teritoriālo reformu, reformas autoriem būtu būtiski noskaidrot vietējo kopienu viedokli... Un, kā jūs iezīmējat, nevis tā mehāniski piekrist vai nepiekrist, bet dziļāk iet tajā jautājumā niansētāk izprast vietējo iedzīvotāju viedokļus.

J. Vanags.

Jā, šeit es jums pilnīgi piekristu. Jo beigu beigās šis iedzīvotāju kopējais viedoklis, tas ir tas cementējošais elements, kas iedzīvotājus patur tajās attiecīgajās teritorijās. Un, lai kādi vēji pūstu, tomēr daļa no iedzīvotājiem uzskata, ka viņiem ir jāpaliek šajā valstī un jācinās ar šīs valsts ekonomiskās un sociālās attīstības grūtībām

nevis jādodas projām uz kādu citu valsti vieglākas dzīves meklējumos. Tas ir viens no svarīgākajiem aspektiem patreizējos... īpaši patreizējos apstākļos, kad mēs konkurējam ar attīstītākajām Eiropas valstīm attiecībā uz darba samaksas jautājumiem.

Tāpēc šī viedokļa izziņošana Iksšķiles gadījumā ir principiāli svarīgs jautājums.

M. Šķiņķis.

Es pateicos. Man vairs nav jautājumu. Liels paldies.

A. Laviņš.

Paldies.

Lūdzu, vārds jautājumu uzdošanai Limbažu novada pašvaldības pārstāvim.

A. Stucka.

Labrīt! Paldies par doto iespēju uzdot jautājumus.

Man profesora kungam būtu divi jautājumi.

Pirmais jautājums. Viņš varbūt nedaudz nekorekts no tādas zinātniskās izziņas pieejas, tomēr lietā viņš ir būtisks.

Profesora kungs, kādam, jūsuprāt, bija jābūt obligātajam informācijas minimumam, lai politiķi varētu kompetenti nolemt par jaunas pašvaldības izveidošanu vai esošās pašvaldības sadalīšanu?

J. Vanags.

Jautājums bija par informācijas minimumu, cik es sapratu.

A. Stucka.

Jā, par informācijas minimumu.

J. Vanags.

Tātad, citiem vārdiem sakot, kādām zināšanām būtu jābūt, lai mēs veiktu šo reformu.

Neapšaubāmi, ka pirmais un svarīgākais, kas mums būtu jāuzzina, pozitīvie ieguvumi un zaudējumi. Un sadalījumi pa sociālajiem aspektiem – tas nozīmē iedzīvotāju kvantitatīvās un kvalitatīvās izmaiņas, tātad, kas notiks ar iedzīvotāju demogrāfisko struktūru, kas notiks ar dabisko pieaugumu, kas notiks ar migrācijas saldo, tie ir principiāli svarīgi jautājumi.

Nākošais jautājums ir, cik daļā no iedzīvotājiem būs darba devēji un darba ņēmēji, kas robežojas jau ar ekonomisko jautājumu... tātad mēs pārejām uz ekonomiskajiem jautājumiem un nonākam pie tā, kāda ir pievienotā vērtība jeb kāds

saražotais iekšzemes kopprodukts tiks īstenots jeb realizēts attiecīgajā novada teritorijā... pirms reformas kāds ir stāvoklis un pēc reformas.

Beigu beigās, kā tie elementi, kurus mēs saliekam vienā novadā, kas ir pagaidām pagasti... pagasts kā mazākā teritoriālā vienība... beigu beigās savā starpā mijiedarbojas un viņu mijiedarbības efekts vienā novadā būs viens, bet citā novadā šo pagastu mijiedarbības efekts būs cits. Un ja uz robežas atrodas kāds pagasts, tad, neapšaubāmi, šī pagasta iekļaušana vienā vai otrā novadā var radīt atšķirīgus efektus, kā tas ir konkrēti Limbažu novadā. Tāpēc šim jautājumam būtu jābūt skaidri noteiktam... nu, respektīvi, tik skaidri, cik to var izdarīt un ar zinātniskām metodēm par to var iegūt apmierinošu rezultātu...

Un savukārt ejot tālāk pa šiem te sistēmas elementiem, mēs nonākam pie pārvaldības elementiem. Tātad iedzīvotājiem nav svarīgi tikšanās ar deputātiem tāpēc, lai izstāstītu savus sirdsēstus, bet tāpēc, lai viņš, dzīvodams konkrētajā teritorijā, varētu apmierināt savas vajadzības, tās, kuras piekrīt attiecīgās teritorijas pašvaldībām, respektīvi, šos pakalpojumus, kādus sniedz pašvaldību. Un savukārt ir jāņem vērā tas, ka visiem iedzīvotājiem ir svarīgi veselības aizsardzības un izglītības pakalpojumi. Un tad jautājums ir par to, cik daudz naudas viņam būs jātērē, lai viņš varētu apmierināt šīs savas vajadzības.

Nu, vēl viens, protams... ja mēs runājam arī par tehnisko dimensiju... tā ir infrastruktūra. Tātad šeit mēs nonākam pie mūžīgās nepieciešamības veikt izglītības iestāžu optimizāciju jeb reformas... nu, redziet, samazinoties iedzīvotāju skaitam, man būtu ļoti grūti parakstīties zem kādas izglītības iestāžu reformas, zinot to, ka bērnu skaits pēc 5 gadiem atkal šajā vidusskolā neatbildīs noteiktajam skaitam. Tāpēc... nu, mēs atrodamies ļoti nenoteiktā situācijā un tāpēc atbildēt konkrēti uz jautājumu, kādi būs pozitīvie un negatīvie ieguvumi reformas ceļā, tas būtu vairāk avantūriskis nevis zinātnisks jautājums.

Tāda ir mana atbilde.

A. Stucka.

Jā, paldies par sniegto atbildi.

Un otrais jautājums man ir saistīts ar situāciju, ka Saeima ir nolēmusi, ka Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likumā vairs nav noteikti novadu izveides kritēriji.

Sakiet, šāda administratīvo teritoriju sistēma, kas nav pakārtota noteiktiem kritērijiem, cik viņa ir ilgtspējīga un vai viņu ir iespējams vispār perspektīvā novērtēt?

J. Vanags.

Nu, attiecībā uz ilgtspēju... es nezinu, ko jūs ar tādu vārdu jeb jēdzienu domājat. Ja jūs domājat zinātniskā nozīmē, tad tas ir jautājums, kas ir ārpus dienas kārtības, jo tas

ir ļoti tālas perspektīvas jautājums un mēs par ilgtspējīgas perspektīvas kritērijiem nonāksim nezināmā laikā... brīdī... bet jo ātrāk mēs to sāksim, jo ātrāk varbūt to sasniegsim... Bet šī gadsimta laikā tas nav iespējams.

Bet runājot par kritērijiem... Redziet, kritēriji ir ļoti svarīgi arī iedzīvotājiem, lai viņi apjaustu, ka mēs esam pietiekoši... pietiekoša skaita, lai veidotu novadu. Tas iedzīvotājiem dod pašpārliecinātību zināt par to, ka mēs esam noteicēji savā novadā. Un šis novads iekļaujas mūsu kopējā valstī un ar šo novadu mēs veidojam valsts stiprību jeb vājību. Bet kritēriji ir ļoti svarīgs jautājums iedzīvotājiem. Tāpēc arī likumā šiem kritērijiem būtu jābūt ierakstītiem, lai mēs varētu sekot notikumu attīstības gaitai. Jo beigu beigās tas būtu tāds kritērijs, kas pierāda... ar kura palīdzību mēs varētu pierādīt administratīvi teritoriālās reformas nepieciešamību un šīs reformēšanās iegūtajiem rezultātiem. Respektīvi, vai šie kritēriji pēc zināma laika būs dzīvotspējīgi jeb nebūs dzīvotspējīgi. Tas ir reformas uzsākšanas galvenais jautājums. Pretējā gadījumā mēs nonāksim pie jaunas reformas nepieciešamības.

A. Stucka.

Paldies jums par sniegtajām atbildēm.

A. Laviņš.

Paldies. Jā... lūdzu, Saeimas pārstāvim... vai būs jautājumi Vanaga kungam?

L. Liepa.

Labrīt, godāta tiesa! Labrīt, kolēģi! Šobrīd jautājumu nav. Paldies.

A. Laviņš.

Paldies.

Tā... Vanaga kungs, teikšu jums paldies par dalību tiesas sēdē, par sniegto viedokli, sniegtajām atbildēm uz uzdotajiem jautājumiem. Novēlēšu jums jauku dienu un jūs varat atslēgties no pieslēguma tiesas sēdei. Paldies!

J. Vanags.

Paldies jums par iespēju piedalīties šajā pasākumā. Paldies!

A. Laviņš.

Turpinām lietas izskatīšanu.

Kā nākamais tiks uzklauts 13. Saeimas Administratīvi teritoriālās reformas komisijas priekšsēdētājs Juris Pūce.

Tātad, Pūces kungu jau reiz šajā tiesvedības procesā esam uzklautājuši, taču palika neatbildēts līdz galam viens jautājums un tas ir arī galvenais iemesls, kāpēc esam, Pūces kungs, jūs aicinājuši piedalīties šajā tiesas sēdē atkārtoti.

Un varu vēl papildus piebilst, ka tiesnešiem vēl būs daži jautājumi jums.

Lūdzu, sniedziet šobrīd atbildi uz to jautājumu, uz ko pirmajā reizē nebija sniegta pilnīga atbilde.

J. Pūce.

Jā, labdien, augsti godātā tiesa!

Tātad iepriekšējā reizē Limbažu novada domes pārstāvis uzdeva man jautājumu par to, kurā sēdē un kādā procedūrā Administratīvi teritoriālās reformas komisija noteica konsultāciju kārtību ar pašvaldībām un pašvaldību līdzdalības kārtību sēdē.

Tātad es pārliecinājos par to, kā tas ir noticis sēdēs. Tas ir pieejams arī lietas materiālos kā attiecīgās Administratīvi teritoriālās reformas komisijas sēdes protokols.

Tātad Administratīvi teritoriālās reformas komisija atsevišķu lēmumu, īpaši noteiktu lēmumu par kārtību, kādā komisijas..... nepieņēma, taču sēžu norise tika pārrunāta komisijas 2020. gada 21. janvāra sēdē. Tika pārrunāta kārtība, kādā notiks pašvaldību pārstāvju uzaicināšana uz komisiju kārtība, secība noteikta... nu, piemēram, secīgi nākamajā pirmajā komisijas sēdē tika aicināti piedalīties Pierīgas pašvaldību pārstāvji. Tad tika noteikts arī process, kādā veidā notiks uzaicinājums uz šo sēdi. Komisija uzaicinājumu nosūtīja e-pastā visām pašvaldībām, sūtot vai nu domju priekšsēdētājam vai uz pašvaldības centralizēto e-pastu vai uz abām. Saeimas komisijā varam saņemt informāciju, ka pašvaldības šo informāciju ir saņēmušas, jo uz komisiju sēdēm paust viedokli ieradās gandrīz visu pašvaldību pārstāvji, faktiski tikai viena pašvaldība neieradās un tā arī bija paudusi pozitīvu viedokli par reformu, proti, Zilupes novada dome.

Saskaņā ar Saeimas Kārtības ruļļa 151. pantu komisijas sēdes vada tās priekšsēdētājs, un priekšsēdētājs arī organizē komisijas sēdes katrā konkrētajā sēdē un tā vienmēr bija vienāda, proti, komisijas sēdē sākumā ziņojumu par attiecīgā likumprojekta sadaļu, jaunveidojamo pašvaldību, sniedza sākumā ministrijas – Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas pārstāvis, tad deputātiem un visiem pārējiem klātesošajiem bija arī pieejams jaunveidojamā novada profila kopsavilkums un tad tika uzklauts katras pašvaldības domes pārstāvis, tas visbiežāk bija vai nu domes priekšsēdētājs vai šad tad kāda cita priekšsēdētāja pilnvarota persona.

Nedz komisijas priekšsēdētājs, nedz komisija nekādā veidā neierobežoja uz otro lasījumu pārstāvja argumentu izklāsta laiku, pārstāvju argumentu izklāsta laiks atšķīrās, tātad pieredze ir apmēram no 2 minūtēm līdz pat vairāk nekā pusstundu mutvārdos argumentējot un pēc ziņojuma varēja uzdot deputāti domes pārstāvim jautājumus, kas arī gandrīz vienmēr tika izmantots.

Argumentus par katru... tātad secīgi argumentus par katru jaunveidojamo pašvaldību izteica tie deputāti, kas ir iesnieguši priekšlikumus, tajā skaitā tādus priekšlikumus, kas aicina saglabāt esošo, vēl joprojām spēkā esošo iedalījumu uz to

brīdi. Un tad secīgi komisijas sēdē notika diskusijas, kurā deputāti apsvēra šos argumentus un balsoja.

Atsevišķos gadījumos komisija deva papildus laiku pašvaldībām, vienojoties par to, vai nu lai veiktu papildus iedzīvotāju aptaujas par jauniem modeļiem, kas tika piedāvāts, tā tas bija, piemēram, Varakļānu gadījumā, vai papildus konsultācijas pašvaldību domēs, ja pašvaldību domju lēmums jaunajam variantam netika iesniegts vai netika pausts, ka tādi ir, kā tas bija, piemēram, arī saistībā ar Saulkrastu šodien daļēji aplūkoto gadījumu, kā arī vairākās Sēlijas pašvaldībās gadījumā saistībā ar pārmaiņām tur.

Komisijas debates, protams, notika par tiem jautājumiem, kurus deputāti uzskatīja par debatējamiem, proti, par tādiem, kas viņiem likās būtiski uzsverami lēmumu pieņemšanai... Nu... vairākkārtīgi iepriekš tika uzdots jautājums, vai uz katru konkrētu pašvaldības izvirzīto jautājumu ir saņemta atbilde... vai deputāti ir izvērtējuši tos... nu, mums ir jāpieņem, ka deputāti izturas atbildīgi pret saviem pienākumiem un visus argumentus, ko tie dzirdēja sēdēs, tie pieņem pirms lēmuma pieņemšanas. Protams, ka mutvārdos tos izsverot un argumentējot savu pārliecību, deputāti izvēlas to, kas tiem šķiet būtiski vai nozīmīgi no tā viedokļa, lai lēmumu pieņemtu.

Sagatavojot likumprojektu trešajam lasījumam, komisija 2020. gada 17. aprīļa sēdē vienojās par komisijas darba kārtību, sagatavoja likumprojektu trešajam lasījumam,. Ņemot vērā iesniegto priekšlikumu skaitu, tie bija 366 priekšlikumi, un apstākli, ka daudzi no tiem faktiski atkārtojās, sakrita ar otrajā lasījumā iesniegtajiem un Saeimas sēdē atsauktajiem priekšlikumiem, komisija vienojās šādus priekšlikumus otrreiz detalizēti neskatīt, bet tātad pāriet uzreiz pie to izskatīšanas, ja nav jauni apstākļi.

Tāpat deputāti atbalstīja runas laika regulējumu, proti, nosakot, ka uz trešo lasījumu komisijā izskatot, deputāti un citi sēdes dalībnieki var runāt 3 minūtes pirmo reizi un 1 minūti otro reizi.

Uz komisijas sēdēm pašvaldību pārstāvji īpaši tika aicināti tikai gadījumā uz trešo lasījumu, šajā gadījumā tika runāts tikai gadījumos, ja komisija bija konceptuāli lēmusi izdarīt izmaiņas no otrajā lasījumā atbalstītajām redakcijām, piemēram, par valstspilsētas pašvaldības statusa noteikšanu Jelgavai un Ventspilij.

Citos gadījumos pašvaldību pārstāvji varēja piedalīties sēdēs un tajā skaitā runāja pie attiecīgo priekšlikumu izskatīšanas, tajā skaitā, piemēram, Limbažu novada pārstāvji komisijas 6. maija sēdē.

Paldies.

A. Laviņš.

Paldies.

Tātad atbildi uz uzdoto jautājumu esam saņēmuši. Paldies.

Kā jau teicu, tiesnešiem ir radušies vēl daži papildjautājumi un vārds tiesnesei Sanitai Osipovai jautājumu uzdošanai. Lūdzu!

S. Osipova.

Jā, paldies, ka jūs turpināt līdzdarboties tiesas procesā.

Ministrija, gatavojot reformu, izstrādājot jauno administratīvi teritoriālo iedalījumu, ieguldīja darbu un pamatoja, kāpēc tas iedalījums ir tieši tāds un nevis savādāks.

Sakiet, lūdzu, vai strādājot komisijā deputātu rīcībā bija pietiekami daudz informācijas, lai pieņemtu lēmumu izveidot vēl vienu novadu, kurš sākotnējā projektā, izsverot tādā visus pētījumus un informāciju, bija piedāvāts no ministrijas puses... tādā vai deputātu rīcībā bija pietiekami daudz informācijas, lai pieņemtu lēmumu izveidot vēl vienu novadu? Kas tā konkrēti bija par informāciju, kā tā tika iegūta? Paldies.

J. Pūce.

Nu, tādā deputāti, kas iesniedza priekšlikumu par jauna novada izveidi, to sēdes laikā argumentēja, to darīja gan mutvārdos, gan pievedot dažādus piemērus, kāpēc tas būtu nepieciešams. Pēc tam, kad komisija bija apspriedusi šo jautājumu un tajā skaitā uzklāusījusi pirmo reizi pašvaldību viedokli par šo jautājumu, tā arī lūdza VARAM ministrijas viedokli, tajā skaitā sagatavot saīsinātos profilus saistībā ar šī novada izveidi, šādu viedokli saņēma. Tajā skaitā datu informācija par to, kā tad varētu funkcionēt šie novadi... gan saīsinātā versijā... jo tas bija ierobežota laika ietvarā...

Un visbeidzot Saeimas deputāti arī organizēja šī priekšlikuma apspriešanu Saulkrastos Zvejniekciema kultūras namā, kurā bija uzaicināti gan pašvaldību pārstāvji, gan piedalījās arī ļoti plašs iedzīvotāju loks, kurā arī uzklāusīja šos argumentus no iedzīvotāju puses un debatēja arī pēc tam komisijas sēdē pirms lēmuma pieņemšanas un šādos apstākļos diezgan pamatīgās debatēs izšķīrās par šādu modeli, par Saulkrastu novada izveidi, uzskatot, ka tā informācija ir pietiekama šāda lēmuma pieņemšanai. Lēmums tika pieņemts ar balsu vairākumu, to argumentu apjomu uzskatot par pietiekamu... es pieļauju...

S. Osipova.

Paldies, ka viesāt skaidrību.

Un vēlreiz par novadu veidošanas kritērijiem.

Tādad Juridiskais birojs bija tas, kurš ierosināja no likumprojekta izslēgt novadu veidošanas kritērijus.

Kāpēc komisija ņēma šo viedokli vērā un uzklātīja to par saprātīgu, un vai bija diskusijas par šo jautājumu? Vai tas tomēr nav pietiekami svarīgs jautājums, lai šos kritērijus atstātu likumā?

J Pūce.

Diskusijā es par šo jautājumu pēc sēdes, kurā es piedalījos un arī uzklautos diskusijas, kas ir bijušas un vairākkārt atkārtojās šis kritēriju jautājums, es arī speciāli attiecīgajā protokolā pētīju, kādi tad ir bijuši argumenti lietoti... te jāsaka, ka es tajā sēdē ar personiski piedalījos tobrīd vēl ministra statusā, caur to es labi atceros šo diskusiju par kritēriju iekļaušanu vai neiekļaušanu. Un tā tad faktiski tas, ko akcentēja Juridiskais birojs, tas bija noformulēts viedokļa formā nevis kā konkrēts ierosinājums vai priekšlikums likumā, bet tas sakrita ar vienu no iesniegtajiem deputātu priekšlikumiem. Deputāts Māris Kučinskis bija iesniedzis šādu priekšlikumu kritērijus izslēgt. Un tas, kas bija faktiski bija kā galvenais arguments, ir tāds, ka tas pēc būtības ir... tādi tie apstākļi vai tie argumenti, kas noved pie juridiskas normas formulēšanas, kas ir pamats konkrētas juridiskas normas formulēšanai, parasti likumdošanas praksē netiek iekļauti pašā likuma tekstā, bet gan tiek lietoti paskaidrojošajos materiālos. Tā kā tie bija anotācijā un bija pieejami deputātiem, tad tie bija lietojami.

Savukārt, iepriekšējās reformas piemērs, ka tie tika minēti likumprojekta tekstā, tur ir jāsaprot arī vēsturiskā šīs normas ģenēze, kāda tā bija toreiz likumā. Jāatgādina, ka oriģināli iepriekšējais Reformas likums paredzēja, ka administratīvi teritoriālo konkrēto iedalījumu Saeima noteiks tikai principus, bet Ministru kabinets lems par konkrētajām robežām. Un tāpēc, protams, ka likumprojekta tekstā bija nepieciešams noteikt kritērijus, kas tika arī atbalstīti gan pirmajā, gan otrajā lasījumā un tikai trešajā lasījumā Saeima izšķīrās atteikties no modeļa, kur Ministru kabinets nosaka administratīvo teritoriju robežas, kas pēcāk arī lielā mērā sakrita ar Satversmes tiesas viedokli, izskatot tiesas lietu šajā jautājumā, ka tā ir Saeimas kompetence nevis Ministru kabineta kompetence šādu lietu lemt. Un pie tādiem apstākļiem, protams... kritēriji palika likumā faktiski tāpēc, ka tā bija trešā lasījuma izšķiršanās noteikt konkrētās robežas Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likumā.

Šis izšķiršanās modelis ir principiāli atšķirīgs no pašreizējās situācijas. Šoreiz piedāvājumā uzreiz faktiski likumprojekts paredz administratīvi teritoriālo iedalījumu, jo no brīža, kad tas tika sagatavots ministrijā, virzīts Ministru kabinetā un tā izskatīšana tika sākta Saeimā, tāpēc kritēriju iekļaušana... tas, teiksim, neatbilst tai likumdošanas praksei, kāda ir kopumā vispār Latvijā attiecībā uz likumu formulēšanu, ka tie apstākļi, kas argumentē kādas normas izveidi, nav pašā likuma teksta jautājums, bet ir apstākļi, kas ir ietverts tā tad paskaidrojušos dokumentos, tā tad tajā skaitā šajā gadījumā... ne tikai anotācijā, kas, protams, ir svarīgs dokuments, bet arī jāņem vērā, ka šie kritēriji faktiski tika formulēti Ministru kabinetā arī apstiprinot konceptuālo ziņojumu, kur tad tie ir pilnīgi precīzi fiksēti.

Paldies.

S. Osipova.

Jā, paldies.

Un pēdējais jautājums. Vai šie kritēriji, par kuriem mēs tagad runājam, komisijas sēdēs arī tika diskutēti un pēc viņiem tad arī tika vērtēts tas jaunveidojamais administratīvi teritoriālais iedalījums?

J. Pūce.

Nu, pirmkārt, komisijas sēdē bija diskusija arī par pašiem kritērijiem. Tā kā deputāti bija iesnieguši... ne tikai viens deputāts bija iesniedzis priekšlikumu izslēgt kritērijus, bet bija iesniegti arī priekšlikumi attiecībā uz kritēriju korekcijām uz otro lasījumu. Un tādi kopskaitā, ja nemaldos, vēl bija četri priekšlikumi... vai, iespējams, trīs... tas nebūtu šinī gadījumā droši vien īpaši principiāli. Un tā kā kritēriji paši tika apspriesti un tika analizēti un vērtēti, arī kā alternatīva kontekstā tika piedāvātas citas alternatīvas, kā to noteikt... Bet beigās komisija izšķīrās piekrist Juridiskā biroja argumentācijai, ka tas būtu pareizi, ka šis jautājums nav likumprojekta teksta jautājums.

S. Osipova.

Es atvainojos... Es pēdējā jautājumā gribēju noskaidrot kaut ko citu. Ir pilnīgi vienalga, kur tie kritēriji ir iekļauti. Pēc tiem kritērijiem ir veidots jaunais administratīvi teritoriālās reformas iedalījums. Vai pēc šiem kritērijiem vadoties komisijā notika diskusijas par novadu izveidošanu? Tātad, vai reāli diskusijās šie kritēriji tika izmantoti kā vadlīnijas, kā argumenti, lai veidotu to jauno mūsu valsts administratīvi teritoriālo iedalījumu?

J. Pūce.

Nu, ņemot vērā to, ka komisija faktiski un arī Saeima ir lēmusi tikai atsevišķos gadījumos atkāpties no tā piedāvājuma, ko Ministru kabinets ir lēmis, tad faktiski droši vien šajā gadījumā atbildot uz jūsu jautājumu, ir jāskatās uz šiem konkrētajiem gadījumiem, proti, gadījumos, kuri nesakrīt ar Ministru kabineta piedāvāto variantu. Visos šajos gadījumos diskusijās par šo novadu veidošanu vai par robežu koriģēšanu, kritēriju apstākļi tika pieminēti un debatēs tika apsvērti.

Protams, vai tas deputātuprāt bija vienīgais faktors, kas noteica viņu lēmuma pieņemšanu, tas droši vien ir jāprasa katram deputātam atsevišķi. Tas ir viņa individuāls un arī politisks lēmums, ko viņš pieņem balsojot par konkrēto priekšlikumu. Spriežot pēc tā, kāda karte ir izveidojusies, pamatā deputāti pēc šiem kritērijiem ir vadījušies, bet atsevišķos gadījumos ir pieņēmuši korekcijas, balstoties uz tiem argumentiem, kurus sēdē bija dzirdējuši.

S. Osipova.

Liels paldies jums.

J. Pūce.

Paldies.

A. Laviņš.

Paldies. Papildu jautājumi vēl ir radušies tiesnesim Artūram Kučam. Lūdzu!

A. Kučs.

Labdien, Pūces kungs!

Man būtu vairāki jautājumi pēc jūsu pagājušās runas...

Tātad pirmais jautājums. Tas sasaucās ar to, kas jau šorīt tika pateikts, vai, jūsuprāt, ir...

A. Laviņš.

Es atvainojos, kolēģi, Artūr Kuč... Šobrīd, vismaz raugoties no mana skatpunkta, ir konstatējamas nelielas tehniskas problēmas. Vai drīkstu vaicāt... restartēties tiesas sēdē un raudzīsim, vai šīs skaņas problēmas ir pazudušas un tad turpināsim tiesas sēdi.

Tas neprasīs daudz laika, tāpēc atsevišķs pārtraukums šobrīd netiek izsludināts.

A. Kučs.

Tā... kā ir tagad?

A. Laviņš.

Lieliski. Turpiniet!

A. Kučs.

Jā, es gribēju jums, Pūces kungs, pajautāt... jo iepriekš jau mums izskanēja par reformas mērķiem tādi jautājumi...

Kā jūs definētu? Kāds tad ir tas reformas mērķis un kā viņš būtu kvantitatīvi un laika ziņā izmērāms? Vai tāds ir? Un varbūt jūs varētu nosaukt viņu?

J. Pūce.

Nu, reformas mērķis kopumā tika... turpināšanas mērķis tika definēts Saeimas 21. marta lēmumā: veidot ekonomiski attīstīties spējīgas pašvaldības, kas sniedz salīdzināmus pakalpojumus par samērīgām izmaksām. Caur to, manuprāt, šie visi ir mērāmi kritēriji. Ekonomiskās attīstības spēju demonstrē ekonomikas izaugsmes

rādītāji, šajā gadījumā droši vien reģionālais iekšzemes kopprodukts uz cilvēku, investīciju apjomi, nodarbinātības pieaugums un tamlīdzīgi... vai, tieši pretēji, piemēram, nodarbināto darba samaksas pieaugums, tas arī varētu būt labs rādītājs. Un salīdzināmie pakalpojumi un samērīgas izmaksas ir faktors, kas ir tād pašvaldību budžeta izlietojuma analīzes rādītājs. Kā to var redzēt arī VARAM ministrijas sagatavotajos profilos, tad šis faktors par pašvaldību budžeta struktūru tika vērtēts arī sagatavojot vēsturiskos datus par to un kāda ir pašreizējā situācija... tādā veidā novērtējot, kāda attīstība tālāk varētu notikt.

Tā kā, manuprāt, tie ir mērāmi indikatori un viņus var mērīt, turklāt, relatīvi bieži... protams, jēgpilni... ņemot vērā to, ka reformai ir dabisks, teiksim, tāds ieskriešanās periods pēc jaunas pašvaldības izveidošanās ir administratīvi tāda organizatoriska sakārtošanās jaunajā struktūrā, droši vien būtu mērīt pēc dažiem gadiem, ko faktiski Saeima ir arī ar pārejas noteikumiem uzdevusi tādu *ex-post* vērtējumu dot, vai šī reforma ir bijusi sekmīga.

Un ja es drīkstu nedaudz piebilst šajā jautājumā, tad viens no aspektiem, kuru iepriekšējā iztaujātā persona iezīmēja un ko tiesnese Osipova vairākkārt ir jautājusi... vai šis ir reformas lēmums, kas ir visas reformas beigas, ka vairāk neviena reforma administratīvi teritoriālā nebūs, ja reiz šī ir pieņemta... Te es varu paust savu personīgo viedokli, ka es būtu ļoti pārsteigts pie jebkura reformas risinājuma, kāds tiks pieņemts, ka Latvija pēc tam pēc desmit vai pēc divdesmit gadiem neatgrieztos pie jautājuma par administratīvi teritoriālo iedalījumu. Faktiski visas valstis, kas sekmīgi un regulāri publisko pārvaldi sakārto un tādas ir vairums Rietumeiropas valstu, viņas regulāri atgriežas pie administratīvi teritoriālā iedalījuma jautājuma un precizē to, veidojot jaunas un jaunas reformas etapus, ņemot vērā mainīgos sociāli ekonomiskos apstākļus. Mēs nedzīvojam stabilā vidē, mēs apzināties, ka ir mainīgi apstākļi gan ekonomiskie... gan arī tehnoloģiju attīstība un cilvēku paradumu maiņa notiek, un šādos apstākļos ir būtiski, ka valsts publiskās administrācijas struktūras tam piemērojas. Un administratīvā iedalījuma piemērošana ir pilnīgi loģisks, regulārs valdības un Saeimas kopīga darba uzdevums... Es ļoti ceru, ka Saeima arī pēc... nezinu, piemēram, pēc piecpadsmit vai divdesmit gadiem pie šī jautājuma atgriezīsies.

A. Kučs.

Paldies.

Tad saistībā vēl ar šo gribēju pajautāt... Jūs tagad teicāt, ka šie ekonomiskās attīstības rādītāji ietver sevī IKP uz cilvēku, investīciju apjomu, darba samaksu... Tas ir tas, ko jūs tagad sakāt, vai tas ir arī atrodams kādā dokumentā, ka tas ietver to... Vai arī tas, teiksim, ir tikai jūsu viedoklis un skatījums, kā jūs to vērtētu? Vai to mēs arī redzam kaut kur?

J. Pūce.

Nu, tā tad pašvaldību profilos un arī konceptuālajā ziņojumā, ko sagatavoja Ministru kabinets, tika vērtēti ekonomiskās attīstības kritēriji, tika iezīmēti... un tie ir redzami katras pašvaldības griezumā. Tā kā nav tā, ka šie rādītāji nav agrāk tikuši lietoti un es tos pirmo reizi saku šodien jums šajā sēdē.

A. Kučs.

Nu, jā... jo mums tur vairāk par profiliem bija runa, ka tur ir iedzīvotāju skaits, cik būs... bet kā IKP un darba samaksa... nu, tāds vērtējums tur neparādās.

J. Pūce.

Tur parādās investīcijas un uzņēmējdarbības aktivitātes rādītāji. Turklāt, arī VARAM ministrija ir sūtījusi pētījumus, tajā skaitā, piemēram, „Jāņa sētai”, kas ir piedāvājusi, teiksim, pievienotās vērtības karti reģionālā griezumā un šis arī ir instruments, kas ļaus ilglaiēcīgi vērtēt, vai sasniegumi ar šo reformu tiek realizēti.

A. Kučs.

Otrs mans jautājums.

Jūs pagājušajā sēdē teicāt, ka bija Latvijas Bankas izvērtējums. Savukārt Latvijas Banka mums jau pēc jūsu viedokļa teica to, ka viņi atsevišķas pašvaldības individuāli nav vērtējuši. Līdz ar to viņi nevar pateikt, vai Ikšķiles vai Ogres gadījumā, vai Limbažu gadījumā būs kādi ekonomiski ieguvumi vai nebūs. Viņi saka, ka mēs to neveicām, tāds nebija mūsu pētījumu mērķis.

Tāpēc mans tas jautājums arī ir, vai tādi izvērtējumi bija arī atsevišķu pašvaldību gadījumā un kas ir tas pamats, uz kāda tad deputāti vadījās?

J. Pūce.

Pašvaldību budžeti, budžetu rādītāji un dati bija pieejamo šajos pašos pašvaldību profilos, tur ir pašvaldību budžetu rādītāji, tajā skaitā pa izmaksu pozīcijām KOFUG klasifikācijā un arī par administratīvo izdevumu lielumu pašvaldībās. Latvijas Bankas pētījuma lielā nozīme bija tajā, ka faktiski tas bija pirmais tāds Latvijā arī piemērs, kur ir modelēta izdevumu struktūras attīstība pie dažādiem novadu potenciālo novadu izmēriem iedzīvotāju skaita ziņā. Un tas faktiski pārlicinoši pierāda to, ka šie... faktiski tur sasniedzot noteiktu iedzīvotāju skaitu, novads faktiski kļūst administratīvo izmaksu ziņā nesalīdzināmi efektīvāks un tas dod iespēju ievērojamus līdzekļus novirzīt citu publiskā sektora funkciju segšanai, tajā skaitā pašvaldībām labāk sniegt savus pakalpojumus un nodrošināt labāku pašvaldības pakalpojumu pieejamību. Vai arī, piemēram... valsts un pašvaldība galu galā var regulāri katru gadu lemt par to, cik lielā

apmērā valsts novirza līdzekļus tieši pašvaldībām no nodokļu ienākumiem, kādi līdzekļi var tik novirzīti arī valsts funkciju realizēšanai, kuriem pietrūkst līdzekļu to realizācijā.

A. Kučs.

Paldies.

Tā... Un mans pēdējais jautājums būtu tāds... Vai jūs piekrītat tam, ka mums tagad pēc reformas būs lielākas pašvaldības un, kā jūs sakāt, arī spēcīgāki centri. Bet vai jūs piekrītat arī tam, ka mums būs vairāk, ja tā var teikt, nomaļu... pašvaldības, kas paliek nomalēs?

J. Pūce.

Redziet, man šo jautājumu ir ļoti bieži uzdevuši vēsturiski īpaši tad, kad es apbraukāju Latviju un tikos ar iedzīvotājiem un pašvaldību pārstāvjiem.

Un es vienmēr uz šo jautājumu atbildu tā kā divos veidos.

Viens veids ir, ka kas tad ir tā nomale? Vai tā ir emocionāla sajūta vai tas ir objektīvs kritērijs?

Tātad, kā objektīvs kritērijs pakalpojumu pieejamības kontekstā ne... esošais likums „Par pašvaldībām”, arī jaunais topošais likums „Par pašvaldībām”, kas ir apspriešanā ministriju un ieinteresēto pušu starpā pirms iesniegšanas valdībā, abi divi šie likumi paredz pienākumu pašvaldībām nodrošināt visā tās teritorijā, neatkarīgi no tās izmēra, pakalpojumu pieejamību un samērīgu pakalpojumu pieejamību, atbilstoši pašvaldības iespējām... Tas ir pilnīgi loģiski, ka nav iespējams pašvaldībai, piemēram, Ogres novada nākamajai pašvaldībai noteikt, ka Ogres pilsētā dzīvojošie iedzīvotāji saņems tādus pakalpojumus, bet Tīnūžu pagastā dzīvojošie cilvēki saņems pilnīgi citus pakalpojumus. Tā tas nenotiek. Tātad visiem ir pieejami visi pakalpojumi un šī vienotā pakalpojumu pieejamība ir princips un no tā viedokļa Latvijā nav nomales, visur ir pieejami pakalpojumi. Nu, no tāda objektīvā kritērija.

Un tad ir emocionālais kritērijs. Kā cilvēks emocionāli attiecas pret savu vietu konkrētajā pašvaldībā? Tas nav maznozīmīgs jautājums. Tam ir arī sabiedrības attīstības paradigma, un tas ir jautājums par to, kā cilvēki iesaistās demokrātiskajos procesos, cik lielā mērā viņi sajūt, ka viņu pašvaldība ir tuvu viņiem nevis ģeogrāfiski, jo reizēm pašvaldība mēdz būt tālu no cilvēka, pat atrodoties tieši pāri ielai, arī tādas situācijas ir. Un tas, kas ir būtiski... faktiski tas ir tāds pastāvīgs valsts un pašvaldību uzdevums rūpēties par to, lai cilvēkiem nebūtu sajūtas, ka valsts un pašvaldība no viņiem attālinās. Tādā ziņā es esmu gandarīts, ka Ministru kabinets ir vairākos ziņojumos atbalstījis faktiski to nepieciešamību jaunajā Pašvaldību likumā iestrādāt jaunus iedzīvotāju līdzdalības mehānismus pašvaldībā, kas, manuprāt, tieši pretēji atšķirībā no pašreizējās situācijas, kur bieži vien tās pašvaldības, kas šodien un, teiksim, turpmākos mēnešus, tajā skaitā jums argumentēs, cik viņi ir tuvu bijuši pašvaldībai... bet patiesībā tās ir

pašvaldības, kur, piemēram, vēlēšanu aktivitāte vēlēšanās bieži vien ir ievērojami zemāka nekā nacionālās vēlēšanās. Līdz ar to reālā politiskā sasaiste starp iedzīvotāju kopienām un pašvaldības varu ir zema. Tad tas... tieši pretēji... dos iedzīvotājiem šo alternatīvo risinājumu... tas dos iedzīvotājiem piedalīties aktīvāk. Un tad šis emocionālais risks... tāds vienmēr var pastāvēt, jo mums, protams, nekad nebūs situācijas, ka visa Latvijas teritorija ir vienmērīgi apdzīvota, uz katra kvadrātkilometra izvietots noteikts iedzīvotāju skaits un tā emocionālās sajūtas mazināšana ir pastāvīgs valsts un pašvaldību uzdevums īpaši Latvijas gadījumā, kas tomēr vēsturiski ir izveidojusies tā, ka ir ļoti augsta iedzīvotāju koncentrācija Latvijas nozīmīgākajā ekonomiskajā centrā – Rīgā. Un šis izaicinājums rūpēties par visas Latvijas teritorijas ekonomisko un pat varbūt svarīgāko, sociālo attīstību, ir ļoti būtisks, manuprāt, Latvijas kā sociāli atbildīgas valsts noteikums.

A. Kučs.

Un tad papildinot to, es sapratu no jums, ka... es piekřītu tam, ka pakalpojumi jau ir pieejami jebkurā pašvaldībā, tas jau nu būs. Ja būs jaunie centri, neatkarīgi no tā, vai jūs būsiet centrā vai tālāk no centra, viņi būs pieejami. Bet no jums es saprotu, ka nu komisijās nebija diskusijās domāts par to, vai vismaz diskutēts par to, kā panākt to, lai neattīstās tikai centri... Bet nu tas tad ir, kā mūsu vairākas pieaicinātās personas ir teikušas, katras pašvaldības ziņā un arī to, cik iedzīvotāji aktīvi iesaistās vai neiesaistās... Tā es saprotu... Bet pašā likumā nekādi tādi varbūt mehānismi, lai arī tiem jaunajiem centriem liktu domāt ne tikai par pašu centru, bet arī par citām vietām, tas nav iestrādāts. Vai arī par to ir bijušas diskusijas... vai par to bija kādas diskusijas?

J. Pūce.

Nu, man jāatzīmē pirmām kārtām, ka Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likums pēc savas būtības ir likums par teritoriju iedalījumu nevis par to, kā pašvaldības organizē pašvaldības funkciju realizāciju. To nosaka likums „Par pašvaldībām” un tas šobrīd top jaunā redakcijā valdībā, tur ir gan valdības deklarācijas uzdevums, gan arī no šī likuma izrietoši uzdevumi, kas droši vien tiks realizēti caur šo likumu.

Turklāt, izskatot šo likumprojektu, bija arī priekšlikums uz trešo lasījumu no deputātu puses uzdot valdībai īpašu ziņojumu gatavot Saeimai par mīklaini tobrīd formulētu, bet ne līdz galam skaidru „nomaļu efektu” un tā vietu un lomu... Saeima neatbalstīja šādu papildus uzdevuma došanu un bija ļoti aktīvas diskusijas komisijā, divas sēdes bija tam velētas nevis viena, jo nevarēja vienoties uzreiz... Un faktiski to uzsvēra, ka tas pēc savas būtības nav atsevišķs uzdevums, bet tas ir saistīts ar kopīgo reģionālās attīstības politikas virzīšanu valstī un par reģionālās attīstības politiku jau

tāpat ir atsevišķi formāti, kā valdība ziņo gan parlamentam, gan arī sabiedrībai par tiem dokumentiem un metodēm, kas tiek lietotas reģionālās attīstības veicināšanai.

Bet savukārt par pašvaldību pakalpojumu centriem un to ģeogrāfisko pieejamību. Tas ir jautājums, kas pēc savas būtības ir jārisina likumā „Par pašvaldībām”, kur, kā es saprotu, tas arī šobrīd tiek apspriests kā viens no uzdevumiem.

A. Kučs.

Paldies jums par atbildēm. Man vairāk jautājumu nebūs.

A. Laviņš.

Papildu jautājums ir radies arī tiesnesim Gunāram Kusiņam. Lūdzu!

G. Kusiņš.

Labdien, Pūces kungs! Man ir radies jautājums, noklausoties jūsu atbildi, kurā jūs norādījāt uz Saeimas 2019. gada 21. marta lēmumu, kurš jau vairākkārt šajā tiesas sēdē ir pieminēts.

Vai es pareizi saprotu jeb varbūt viesiet skaidrību... kā tas, jūsuprāt, būtu uztverams... Šeit ir tāda garāka ievaddaļa un te ir norādīts, tātad „izveidot ekonomiski attīstīties spējīgas administratīvās teritorijas ar vietējām pašvaldībām, kas spēj nodrošināt tām likumā noteikto autonomo funkciju izpildi salīdzināmā kvalitātē un pieejamībā un sniedz iedzīvotājiem kvalitatīvus pakalpojumus par samērīgām izmaksām”.

Sakiet, lūdzu, vai ar šo likumdevējs ir domājis reformas mērķi, vai arī administratīvo teritoriju izveidošanas kritērijus? Paldies.

J. Pūce.

Es pieļauju, ka jūs... man ir grūti atbildēt uz šo jautājumu.

Manuprāt, tas ir mērķis pēc savas būtības, bet tas palīdz arī veidot kritērijus. Jo, ja tas ir kā mērķis, tad kritērijiem jau būtu jābalstās šajā mērķī. Bet tas pēc būtības ir formulēts kā mērķis, jo kritērijiem, administratīvi teritoriālā iedalījuma kritērijiem, lai tie būtu... ir jānosaka citi mērāmi indikatori, kas ļauj novērtēt to, vai mērķis tiek sasniegts. Piemēram, konkrēti attiecībā uz valdības sagatavoto modeli, manuprāt, atšķirīgais un to arī iepriekšējais runātājs teica, ka ir ļoti būtiski, ka kritēriji visā valstī netiek izveidoti vienādi... Un patiesībā valdība tieši tā arī izdarīja, jo tika izveidoti divi kritēriju elementi. Bija viens – Pierīgas pašvaldību kritēriju elements, kur bija arī argumentācija un konceptuālajā ziņojumā ietverts iemesls, kāpēc, un arī informatīvajā ziņojumā, kas bija 14. maija ziņojumā, kāpēc tieši 15 tūkstošiem iedzīvotāju ir izvirzīts kā mērķis. Un pārējā teritorijā – pašvaldības tika veidotas ap reģionālajiem un vietējās

nozīmes attīstības centriem, tādā veidā saglabājot to pieeju, kas ir arī nacionālās attīstības plānā.

Un šīs divas kritēriju kopas faktiski bija virzītas uz to, lai sasniegtu šo Saeimas lēmumā noteikto mērķi.

G. Kusiņš.

Tātad jūs to uzskatāt, ka tas ir reformas mērķis, kas ir formulēts Saeimas lēmumā?

J. Pūce.

Jā.

G. Kusiņš.

Paldies.

Un otrs jautājums ir saistībā ar iepriekšējā tiesas sēdē dzirdēto Ivetas Reinholdes kundzes viedokli attiecībā uz Eiropas Padomes vietējo un reģionālo pašvaldību kongresa šo vizīti Latvijā.

Sakiet, lūdzu, vai šobrīd jūsu vadītā Saeimas komisija uztur kādu kontaktu ar Ārlietu ministriju? Sniedz kaut kādas ziņas? Vai arī to dara tikai un vienīgi Ārlietu ministrija un jūs šajā procesā neesat iesaistīti? Paldies.

J. Pūce.

Tātad šajās divās nedēļās, kopš es esmu komisijas priekšsēdētājs un esmu ievēlēts komisijas sastāvā, man nav bijis saziņas ar Ārlietu ministriju par šo jautājumu. Cik es saprotu, komisijai arī pirms tam nav bijusi... Tad, kad tika gatavota valdības pozīcija šim kongresam... ministrijas pozīcija... saziņa ar komisiju notika, tajā skaitā tika sagatavoti protokoli un tamlīdzīgi... jo man jāatgādina, ka tas, ko droši vien arī VARAM ministrijas pārstāvji uzsvēra savās atbildēs, ka tajā brīdī, kad notika vizīte, faktiski likumprojekta izskatīšana Saeimā bija nupat tikai kā iesākusies un pēc būtības vizīte pēc būtības reflektēja tikai uz to procesu, kas bija noticis Ministru kabinetā. Nu... līdz lēmuma pieņemšanai Ministru kabinetā...

G. Kusiņš.

Paldies.

A. Laviņš.

Paldies.

Cienījamie lietas dalībnieki, šīs lietas izskatīšanas gaitā jums jau bija dota iespēja uzdot savus jautājumus komisijas priekšsēdētājam, taču, ņemot vērā, ka nupat ir

uzdoti samērā daudzi jautājumi un, iespējams, ir radušies jums kādi papildu jautājumi, arī jums būs dota iespēja uzdot Pūces kungam jautājumus.

Taču aicinu šo iespēju izmantot saprātīgi... viens, divi jautājumi manā ieskatā šādā situācijā būtu saprātīga pieeja.

Lūdzu, vārds jautājumu uzdošanai šoreiz atšķirīgā secībā. Visupirms Limbažu novada pašvaldības pārstāvim. Lūdzu!

A. Stucka.

Paldies par doto iespēju. Man būtu divarpus jautājumi, ja tā drīkst izteikties.

Sākšu droši vien ar īsāko.

Sakiet, Pūces kungs, vai izsludinātā ārkārtas situācija negatīvi ietekmē pienācīgu konsultāciju ar pašvaldībām norisi Saeimas komisijā?

J. Pūce.

Nē. Es uzskatu, ka tā deva pozitīvu efektu, jo patiesībā sēdes varēja pārcelties uz izskatīšanu elektroniskā platformā... tas dod ievērojami augstāku līdzdalības iespēju sēdēs, nekā tas ir normāli iespējams nodrošināt klātienē procesā. Nav iespējas klātienē procesā racionāli noorganizēt sapulci, kurā piedalās vairāk nekā simts cilvēki, kamēr Administratīvi teritoriālās reformas komisijas sēdēs regulāri, izskatot priekšlikumus uz trešo lasījumu, piedalījās vairāk nekā simts cilvēku.

A. Stucka.

Paldies par sniegto atbildi. Tā ir skaidra.

Sakiet, Saeimas komisijas sēdēs Limbažu un Saulkrastu novadu domju viedokļi atšķirās, tajā skaitā to varēja izlasīt viņu pieņemtajos lēmumos.

Kā tika svērti šie dažādo pašvaldību priekšlikumi? Kādi bija kritēriji pamatā tam, lai deputāti nolemtu par labu Saulkrastiem un par sliktu Limbažiem? Paldies.

J. Pūce.

Administratīvi teritoriālās reformas komisijas sēde nav tiesas sēde, mums nav sacīkstes principa ietvaros jāsalīdzina divu pašvaldību viedokļi savā starpā un tikai tie ir kā vienīgie jālieto. Tika izvērtēti visi argumenti, tajā skaitā ministrijas viedoklis, tajā skaitā iesniegtie papildus analītiskie materiāli no ministrijas puses, kā arī deputāti, kas argumentēja par šī priekšlikuma pieņemšanu, sēdē paustie argumenti un sapulcēs pēc tam paustie argumenti... vairākās sēdēs pēc tam paustie argumenti. Un deputāti izšķirās atbilstoši savam personiskajam redzējumam par tiem tiesību politiskajiem argumentiem, kas viņiem tobrīd likās būtiskāki, un es pieļauju, ka tie nav nozīmīgi mainījušies kopš šī likuma pieņemšanas.

A. Stucka.

Paldies par sniegto atbildi.

Un pēdējais, trešais, jautājums.

Sakiet, gan iepriekšējo reizi, gan šoreiz jūs atsaucāties uz 2020. gada 5. februāra konsultācijām Saulkrastu novada Zvejniekiemā. Lietā nav strīdu par to, ka šo konsultāciju protokols... nevar spriest par viņa autentiskumu... jo Limbažu novada domes rīcībā nonāca tikai pēc likuma pieņemšanas.

Bet pārskatot Saeimas tīmekļa vietnē sadaļā atbildīgās komisijas dokumentus, ne uz otro, ne uz trešo Saeimas lasījumu es neredzu nekādus dokumentus, kas apliecinātu jebkādu šādu konsultāciju norisi.

Sakiet, vai šī informācija, šis protokols, Saeimas deputātiem komisijas sēdēs un Saeimas plenārsēdēs bija pieejams, ņemot vērā turklāt situāciju, ka šajās konsultācijās Zvejniekiemā nepiedalījās visi komisijas deputāti?

J. Pūce.

Protokols tika sagatavots, protams, pēc sapulce. Par sapulces norisi atstāta formā informēja komisijas pirms lēmuma pieņemšanas komisijā sapulces dalībnieki, tajā skaitā komisijas priekšsēdētājs, bet arī, ņemot vērā, ka šajā gadījumā sapulcē piedalījās gan deputāti, kas bija noskaņoti par Saulkrastu novada veidošanu, gan arī tie, kas bija noskaņoti pret, tad izskanēja, es domāju, diezgan līdzsvaroti šie argumenti.

Protokols... es... ja jūs man prasāt precīzi... vai tas bija pieejams deputātiem... pilnīgi noteikti bija pieejams, bet kurā tieši mirklī, es jums neatbildēšu tagad, man nav tādas informācijas par precīzu datumu, kad tika aizsūtīts konkrētais protokols deputātiem.

A. Laviņš.

Paldies.

Lūdzu, Ikšķiles novada pašvaldības pārstāvim iespēja vienu, divus jautājumus uzdot Pūces kungam, ja tādi ir, protams.

M. Šķiņķis.

Jā, man ir. Es teikšu uzreiz godīgi, ka man ir trīs jautājumi. Es atļaušos mēģināt uzdot trīs, ja drīkst. Pirmie divi ir saistīti.

Pirmais jautājums attiecībā uz kritēriju izslēgšanu un Saeimas sēdi... 2020. gada 5. marta Saeimas sēdi, kur ir arī debate par Kučinska kunga priekšlikumu izslēgt tād kritērijus.

No debates, no Kučinska kunga priekšlikuma un arī no Kiršteina kunga debates es redzu, ka tā motivācija vismaz dažiem deputātiem varētu būt bijusi tāda, ka nevis ka kritēriji nav ietverami likumā, bet gan, ka ir jāizstrādā citi kritēriji, kvalitatīvāki kritēriji.

Tādēļ jautājums... Vai, jūsuprāt, Saeima, izslēdzot piedāvātos kritērijus, pievienojās Saeimas Juridiskā biroja uzskatam, ka kritēriji nav likumā jāietver, vai drīzāk Saeima lēma strādāt pie jauniem, kvalitatīvākiem kritērijiem? Kāds ir jūsu redzējums par šo jautājumu?

J. Pūce.

Nu, ņemot vērā to faktu, ka uz trešo lasījumu netika iesniegts neviens priekšlikums no Saeimas deputātu puses, kas aicinātu atjaunot kritērijus vai noteikt tos kā kaut kādus īpaši kvalitatīvākus nekā iepriekšējie, jāsecina, ka Seima pēc būtības, tās deputātu kopums, nav vēlējis kritērijus mainīt vai precizēt citādāk.

M. Šķiņķis.

Sapratu.

Un tad man izrietošs secinājums vai jautājums par kritēriju mainīšanu vai nemainīšanu.

Jūsu kolēģi no ministrijas, bijušie kolēģi norādīja un atsaucās vairākkārt uz ekspertu Jāni Turlaju, kurš ir bijis piesaistīts šīs reformas izstrādē, un es iepazinos ar viņa interviju, ko viņš „Latvijas Vēstnesī” sniedza 2020. gada 2. jūnijā un viņš teica tā: „Tāpēc viens no kritērijiem nosakot pašvaldību lielumu pēc reformas, bija pietiekams skolēnu skaits vidusskolas uzturēšanai, jo tas ir dārgākais pakalpojums, kas jāspēj nodrošināt pašvaldībai. Taču tieši šis kritērijs ir viens no tiem, ko Saeima draudzīgi atcēlusi, lai varētu darīt tā, kā patīk nevis tā, kā būtu pamatoti.”

Jautājums. Vai, jūsuprāt... jūs piekrītat šim apgalvojumam, ka Saeima ir atcēlusi šo kritēriju? Un, ja nē, tad kāda būtu jūsu atbilde uz šo Turlaja kunga izteikumu?

J. Pūce.

Nu, pirmkārt, skolēnu skaits vidusskolā kā konkrēts, precīzs kritērijs, nebija iekļauts. No tā tika izsecināts... no šī kritērija... respektīvi, no šī apsvēruma tika izsecināts kritērijs par iedzīvotāju minimālo skaitu Pierīgas pašvaldībās un ne tikai aprēķinot iedzīvotāju skaitu... Tas ir iespējams demogrāfiski un tur tiešām Turlaja kungs... viņa arī vēsturiskais darbs pie skolu tīkla reformas sagatavošanas palīdzēja ministrijai šī kritērija matemātiskos aprēķinos, lai sagatavotu tādu kritēriju, kas iedzīvotāju skaitu... kas atbilstu tam, lai varētu nodrošināt pilna apjoma vidusskolas, ņemot vērā arī tajā skaitā „Skola 2020.-2030.” reformā paredzētā satura reformu un izvēļu nodrošināšanas nepieciešamību vidusskolas 10.–12. klasei.

Taču konkrētā kritērija izslēgšana... jūs man uzdodat jautājumu, vai es piekrītu, ka Saeima izslēdza šos kritērijus. Manuprāt, tas ir jautājums, kas nekādu jaunu informāciju Satversmes tiesai nesniedz, jo tas ir fakts. Saeima izslēdza šos kritērijus ar

balsojumu otrajā lasījumā. Viss... no likumprojekta teksta, balstoties uz Juridiskā biroja *de facto* ieteikumu un atbalstot deputāta Māra Kučinska priekšlikumu.

M. Šķiņķis.

Sapratu.

Tad esam nonākuši pie kopsaucēja.

Un tad pats pēdējais jautājums. Attiecībā uz Latvijas Bankas pētījumu un tā izmantojamību.

Noskaidrojām, ka Latvijas Banka izmantoja savā pētījumā KOFUG sistēmas ietvaros esošo informāciju. Valsts kontroles pārstāvis teica, ka informācija tur diemžēl ir ļoti neprecīza un viņš teica tā, ka... es tā ļoti precīzi... tas ir citāts no tiesas sēdes... „tīri precīzi saprast, cik izmaksā, piemēram, skolēnu pārvadājumi vai cik izmaksā kapsētu apsaimniekošana, no šī te KOFUG izmantotās klasifikācijas diemžēl nevar”.

Tātad Latvijas Banka ir izmantojusi datus, par kuriem Valsts kontrole saka, ka pat nevar izmantot, diemžēl nevar izmantot, lai noskaidrotu konkrētu funkciju izmaksas.

Vēlētos dzirdēt jūsu viedokli par šo problemātiku... tieši reformas izstrādes gaitā, es saprotu, ka ir liela nozīme tieši šim Bankas pētījumam piedēvēta, tādēļ vēlētos jūsu viedokli par šo, manuprāt, pretrunu.

J. Pūce.

Nu, manuprāt, nav pretrunas. KOFUG klasifikācija apzīmē sniedzamo publiskā sektora izdevumu grupas. KOFUG grupē funkcijas. Un tātad tiešām no KOFUG klasifikācijas nav iespējams izsecināt atsevišķu šajā grupā ietilpināmu pakalpojumu izmaksu apjomu. Bet grupas izmaksas ir iespējamās attiecināt... tātad tur, piemēram, ir funkcija „Sociālā aizsardzība”, kas ietver visu sociālo palīdzību, sociālo pakalpojumu sniegšanu, kā arī vēl vairākus daudzus pakalpojumus. Tad, piemēram, ir funkcija „Izglītība”, kas ietver gan skolu, gan pirmsskolu, gan pamatskolu, vidusskolu uzturēšanu, tālākizglītības nodrošināšanu, interešu izglītības nodrošināšanu... Šī ir grupa. Un tātad tas, ko, teiksim, tāda līmeņa analīzei kā funkciju finansējuma analīzei grupai... vai finansējums ir pilnīgi pietiekams, tā ir visplašāk lietotā metode. Uz KOFUG balstās visas analīzes, ko veic OECD vai Eiropas Komisija.

Tāpēc teikt, ka šīs informācijas apjoms ir nepietiekams, man šķiet, ir nepamatoti.

M. Šķiņķis.

Liels paldies. Man vairs nav jautājumu.

A. Laviņš.

Paldies.

Vai Saeimas pārstāvim būs daži jautājumi?

L. Liepa.

Godātā tiesa, liels paldies par iespēju. Šobrīd jautājumu nav.

A. Laviņš.

Paldies.

Pūces kungs, reizēm dalība tiesas sēdē var būt ilgāka nekā sākotnēji tā ir plānota, tāpēc pateicos jums par izturību un sniegtajām atbildēm. Novēlēšu jums produktīvu darbadienu un varat atslēgties no pieslēguma tiesas sēdei. Paldies jums!

Tā... cienījamie lietas dalībnieki! Turpinām ar nākamās pieaicinātās personas uzklauššanu, un tā ir Tieslietu ministrija.

Satversmes tiesai ir iesniegta pilnvara, no kuras izriet, ka šajā tiesas sēdē Tieslietu ministriju ir tiesīgas pārstāvēt Laila Medina un Iveta Brīnuma.

Redzu no ekrāna, ka gan Medīnas kundze, gan Brīnumas kundze ir pieslēgušās tiesas sēdei. Ir iesniegti personu apliecinošie dokumenti, pēc kuriem mēs varam noteikt personu identitāti. Ļoti labi.

Tieslietu ministrijas pārstāvēm... lūdzu vienojieties, kura no jums sniegs viedokli?

Lūdzu, vārds Tieslietu ministrijai viedokļa sniegšanai.

Tā... es atvainojos... pievēršu sev uzmanību. Medīnas kundze, es redzu, ka jūs jau runājat, taču kaut kādu mums nezināmu iemeslu dēļ mēs jūs nedzirdējām... Vismaz no šī skatpunkta redzu, ka mikrofons ir ieslēgts... bet, neraugoties uz to, mēs jūs nedzirdam. Kas ir noticis?

I. Brīnuma.

Mēs mēģināsim samainīties vietām... no šīs vietas mani dzird?

A. Laviņš.

No šīs vietas dzird Tieslietu ministriju... tieši tā...

L. Medina.

Labdien, godājamā tiesa!

Tātad vēlreiz sākumam. Tātad ievada runu teikšu es, Laila Medina un pēc tam kopā ar Brīnumas kundzi mēs centīsimies atbildēt uz jautājumiem, līdz tam brīdim mēģinot novērst mana datora tehniskās problēmas.

Tātad, Tieslietu ministrija ir iesniegusi savus rakstveida apsvērumus un šajā tiesas sēdē jau virkne jautājumu ir ārkārtīgi detalizēti apspriesti, tajā skaitā vērtēti vairākkārt un iegūta informācija tieši no procesa dalībniekiem, tāpēc savā sākotnējā uzrunā es tikai ļoti īsi pieskaršos Tieslietu ministrijas ieskatā būtiskākajiem aspektiem.

Viens no jautājumiem, kas tika vairākkārt uzsvērts un diskutēts, ir par to, vai šīs reformas ietvaros tika vai netika aizskarts subsidiaritātes princips un kā tas ir ietekmējis gan reformas izvirzītos mērķus, gan to īstenošanu.

Iepazīstoties ar Eiropas vietējo pašvaldību hartas 4. pantu un trešajā daļā noteikto subsidiaritātes principu, ir jāsecina, ka tas pasaka to, ka pamatā valsts pienākums pēc iespējas jārealizē tuvāk katram iedzīvotājam. Un Tieslietu ministrijas skatījumā uz to būtu jāskatās pēc būtības, lai arī šos uzdevumus un pienākumus, kas vietējai varai ir uzticēti, spētu veikt. Un tāpēc Tieslietu ministrijas ieskatā gan Saeimas lēmumā, gan tālāk arī valdības dokumentos un likumā iekļautie mērķi un arī veiktās darbības ir, lai veicinātu to, ka pašvaldības tiktu izveidotas tādas, kas ir spējīgas īstenot tos uzdevumus, kuriem jābūt veiktiem pēc iespējas tuvāk attiecīgās pašvaldības iedzīvotājiem. Jo vismaz no tās pieredzes, kas ir pieejama Tieslietu ministrijai veidojot savu politiku vai iesaistoties citu ministriju īstenojamajās politikās, mēs secinām, ka praksē nelielās pašvaldības ar mazu iedzīvotāju skaitu un līdz ar to nelielu finansējumu, savu funkciju īstenošanā bieži vien praksē saskarās ar tām grūtībām, ka nepietiek resursu, piemēram, sabiedriskās kārtības nodrošināšanai, sociālo pakalpojumu sniegšanai un tamlīdzīgi. Un pašvaldības jau šobrīd praksē izveido kopējas gan institūcijas, gan citus kopīgus risinājumus, kas nozīmē, ka šie pakalpojumi nav tiešā veidā pietuvināti un atrodas divu soļu attālumā no iedzīvotāja, bet tur, kur tos faktiski ir iespējams īstenot.

Mēs arī saskaramies ar tām situācijām, ka personas, kurām būtu jānodrošina šie pakalpojumi, ko paredz gan likums, faktiski viņu pienākumu daudzums vai uzdevumu daudzums ir tik neliels, ka tam pašvaldība nevelta pat veselu cilvēku, bet tikai daļu slodzes, kas nekādi nevar veicināt to, ka šie uzdevumi tiek izpildīti kompetenti un kvalitatīvi pēc būtības.

Tāpēc, lai sasniegtu šo mērķi, ka pašvaldību uzdevumi tiek izpildīti pēc būtības, pietuvināti cilvēkiem, pašvaldībām ir jābūt spējīgām finansiāli un no cilvēku resursu viedokļa to nodrošināt.

Tajā pašā laikā no tāda juridiskā apsvēruma raugoties, konkrētās apstrīdētās likuma normas tiešā veidā neietekmē subsidiaritātes principu, jo ir vērstas uz pašvaldību teritorijas noteikšanu un robežas maiņām nevis uz pašvaldību funkcionalitāti vai šiem konkrētajiem uzdevumiem, kas ir uzticēti vietējai varai.

Un atsvaidzinot atmiņā arī, piemēram, Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas izstrādāto konceptuālo ziņojumu, ko valdība arī akceptēja, tur ir arī konkrēts secinājums, ka šīs reformas mērķis nav ietekmēt funkcijas, ko īsteno pašvaldība, bet gan risināt jautājumus, kas ir saistīti ar pašvaldību reģionālajām robežām un to izvietojumu.

Līdz ar to Tieslietu ministrijas skatījumā šīs reformas mērķi – akumulēt nepieciešamos resursus pašvaldību funkciju īstenošanai tādi, kādi tie ir noteikti, – ir

pamatoti, bet pēc būtības tas, kas tiek mainīts pašvaldību teritoriju izvietojums, nav... tiešā veidā neaizskar šo subsidiaritātes principu, un līdz ar to tā ietekme nav novērojama.

Nākamais jautājums, kam ir pievērsta šīs tiesas sēdes laikā ievērojama uzmanība un ārkārtīgi daudz diskutēts, ir jautājums par konsultācijām ar pašvaldībām.

Tieslietu ministrijai pēc būtības ir ļoti grūti komentēt šo konsultāciju saturisko būtību, jo mēs neesam bijuši šo konsultāciju dalībnieki un līdz ar to tikai no pieejamajiem dokumentiem un uzklautās informācijas mēs secinām, ka konsultācijas ir notikušas gan procesā, kamēr šie dokumenti tika skatīti valdības ietvaros, gan pēc tam arī Saeimas likumdošanas procesā, atbildīgajai komisijai vairākkārt un atkārtoti uzklautot iesaistītās pašvaldības, tajā skaitā arī tās, attiecībā uz kurām šodien norit Satversmes tiesas sēde.

Tas, ko Tieslietu ministrija secina, ka konsultēšanās pienākums kā tāds, lai arī normatīvi ir nostiprināts, nav detalizēti noregulēts, kā šīm konsultācijām būtu jānotiek, un manā ieskatā tas ir pamatoti, jo konsultāciju mērķis ir nevis precīzi un detalizēti noregulēt kārtību, bet gan veicināt dialogu un veicināt pušu savstarpēju sarunu.

Tajā pašā laikā konsultāciju rezultāts nekad nevar būt tāds, ka puses var pilnībā vienoties par vienu vai otru risinājumu, un pilnīgi normāli ir, ka šī procesa ietvaros kāda viedoklis netiek pilnībā ņemts vērā, jo tas izriet no Saeimas likumdošanas procesa un no pamatprincipiem, ka pēc tam, kad dažādi un ļoti bieži arī pretrunīgi viedokļi ir uzklauti, Saeimas deputātiem pārstāvēt likumdevēja pilnvaras, ir jāizdara savs kompetentais lēmums un jāpieņem tas, ņemot vērā savu pārliecību par to, kāds ir atbilstošākais regulējums šajā konkrētajā gadījumā attiecībā uz administratīvi teritoriālo reformu.

Trešais aspekts, kam es vēlējos īsi pievērst uzmanību, ir saistīts ar likumdošanas procesu un tā kvalitāti.

Varbūt pavisam, pavisam īsi. Tieslietu ministrijas ieskatā tas, ka Saeima, neskatoties uz epidemioloģisko situāciju, turpināja savu darbu un izvēlējās un atrada iespēju to risināt ar citām metodēm, izmantojot e-Saeimu, ir ārkārtīgi apsveicami, jo tas ir viens no demokrātijas pamatprincipiem – rūpēties par to, lai tās institūcijas, kas nodrošina demokrātisku institūciju pastāvēšanu, turpinātu darboties un viņu darbība netiktu pārtraukta arī tad, ja ir iestājušies tādi apstākļi, kas apgrūtina attiecīgi šo darbu. Līdz ar to Saeimai kā likumdevējam bija jārāda un ir ļoti labi, ka tā radīja savu piemēru, ka ir iespējams turpināt funkcionēt arī citā veidā līdzās valdībai un tiesu varai, savas funkcijas pildot tajā skaitā digitālajā vidē.

No tiem materiāliem, kas ir pieejami mūsu rīcībā, mēs secinām, ka būtisku pārkāpumu tādu, kas traucētu Satversmē vai Saeimas Kārtības rullī un ierastajās procedūrās Saeimai noteikto lēmumu pieņemšanā, netika konstatēts, līdz ar to mūsu skatījumā šie pamatprincipi likumu pieņemšanā tika ievēroti.

Taupot visu kolēģu laiku, ar šo savu īso ievadu gribētu arī noslēgt, secinot to, ka Tieslietu ministrijas ieskatā pieteicēju norādītās tiesību normas ir atbilstošas Satversmes 1. un 101. pantam, kā arī Eiropas vispārējās pašvaldību hartas 4. panta trešajai un sestajai daļai, kā arī 5. pantam.

Paldies.

A. Laviņš.

Paldies.

Medinas kundze, sakiet, lūdzu, kāds ir Tieslietu ministrijas viedoklis par to, kur ir notikušas Saeimas sēdes, izmantojot e-Saeimas platformu. Tās ir notikušas Rīgā vai tās ir notikušas kādā citā vietā? Un ja gadījumā tā ir cita vieta, tad kas tā būtu?

L. Medina.

Manā ieskatā Saeimas sēdes ir notikušas Rīgā, jo viņas tur ir tikušas organizētas, tas tehnoloģiskais risinājums ir atradies Rīgā. Iespēja šim tehnoloģiskajam risinājumam pieslēgties arī no citurienes, tas ir metožu risinājuma veids nevis norises vietas veids.

Un tajā skaitā šie ārkārtējie apstākļi, epidemioloģiskā situācija, pat ja tā nav ārkārtējā situācija, konkrētajā mirklī pamatoti liek domāt par šādu citu metožu izmantošanu, lai sekmīgi turpinātu parlamentu darbu.

Bet, tā kā pats centrs sēžu norisei atradās Rīgā, no turienes šis process tika vadīts, tad manā ieskatā sēdes noritēja Rīgā, izmantojot tehnoloģiskos risinājumus.

A. Laviņš.

Paldies. Atbilde skaidra.

Lūdzu, vārds jautājumu uzdošanai tiesnesei Sanitai Osipovai. Lūdzu!

S. Osipova.

Jā, paldies Tieslietu ministrijas pārstāvēm.

Sakiet, lūdzu, kā Tieslietu ministrija skatās uz konsultāciju procesu, kas saskaņā ar Pašvaldību hartu ir obligāts? Vai konsultācijām ir jānotiek ar pašvaldības domi, kā to vairāk nekā pirms desmit gadiem secināja Satversmes tiesa, vai arī tām būtu jābūt konsultācijām tieši nepastarpināti ar pašvaldības iedzīvotājiem?

L. Medina.

Tieslietu ministrijas ieskatā konsultācijām būtu vismaz jānodrošina ar pašvaldību vēlētajiem pārstāvjiem, proti, domes locekļiem, jo viņi ir pašvaldības iedzīvotāju ievēlēti pārstāvji, kuru pienākums ir aizstāvēt iedzīvotāju intereses. Līdz ar to konsultācijas pienākumu vismaz tā minimālā daļa ir nodrošināta, ja ir notikušas konsultācijas ar pašvaldības vēlētajiem pārstāvjiem.

Protams, iespēja iedzīvotājiem izteikt savu viedokli un konsultēties būtu vēlama un rekomendējama, iedzīvotāji to bieži izmanto vai lielākoties to izmanto rakstveidā, informējot par savu viedokli un šādi viedokļi tad ir vērtējami un analizējami attiecīgā procesa ietvaros. Bet tā minimālā prasība konsultācijām, manā ieskatā, ir nodrošināt jautājumu, apspriežot ar šiem vēlētajiem pārstāvjiem.

S. Osipova.

Jā, paldies.

Ir arī 2020. gada decembra jauns skaidrojums par Pašvaldību hartas normām, kur parādās šī prasība konsultēties ar pašvaldību iedzīvotājiem.

Tā... nākamais jautājums. Mums daudz ir izskanējuši argumenti par to, cik sagatavotai ir jābūt reformai, kurā brīdī reformu virzīt pie likumdevēja un kāda ir likumdevēja rīcības brīvība... tāpat Tieslietu ministrijas ieskatā, kādam ir jābūt reformas pamatojumam, cik detalizētam un cik precīzam, vai ir pietiekami, ka valstī ir vīzija, ka reforma ir jāveic, vai ir vajadzīgs kāds noteikta apjoma izstrādāts pamatojums reformai?

L. Medina.

Šis ir ārkārtīgi plašs un diezgan grūti atbildams jautājums, jo arī jēdziens „vīzija” var tikt traktēts dažādi un jēdziens „vīzija” var nozīmēt, ka es gribu skaistu un labu Latviju un tas, protams, ir absolūti nepietiekami. Un pētījumi var nozīmēt arī ārkārtīgi detalizētu analīzi no visdažādākajiem aspektiem, no ļoti šauriem un konstatējamiem vienas vai otras problēmas niansēm. Līdz ar to tā atbilde droši vien ir kaut kur pa vidu, tas nevar būt viens teikums un tam, manuprāt, nav jābūt arī tā, ka tas ir aprēķināts pilnīgi katrs cipars.

Ja mēs skatāmies uz šādu administratīvi teritoriālās reformas jautājumu, visticamāk, ir jāņem vērā laika faktors, jo, šādu reformu izvērtējot un analizējot, viņa ir jāīsteno tādā laikā periodā, kas ir sasaistīti arī ar šiem starpvēlēšanu periodiem, jo, protams, reformai ir jābūt gatavai uz noteiktu laika periodu un Latvijā tā ir tradīcija, ka vismaz gadu pirms iepriekšējām vēlēšanām. Līdz ar to pētījumi ir jāveic, pamatojumiem ir jābūt, un Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija Ministru kabinetā par šo jautājumu diskutēja uz dokumentu pamata vismaz trīs reizes, kas, manuprāt, ir priekš vidējās Latvijas prakses diezgan daudz, jo parasti tas ir viens dokuments – politikas plānošanas dokuments, kurā ir ietverta analīze. Bet, protams, tas ir vērtēšanas jautājums, vai šie dokumenti ir bijuši pietiekami detalizēti un atspoguļo visus iespējamus plusus un mīnus, ko varētu radīt šī reforma.

S. Osipova.

Paldies.

Un pēdējais jautājums. Līdz 2020. gada 23. jūnijam spēkā esošajā Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likumā bija noteikts Ministru kabinetam pienākums sākotnēji līdz 2009. gada 1. jūnijam, tad līdz 2011. gada 31. decembrim un 2013. gada 31. decembrim sagatavot un iesniegt Saeimai likumprojektu „Par otrā līmeņa apriņķu izveidošanu”.

Kas notika ar šī likumprojekta izstrādi? Tas tika vai netika izstrādāts un iesniegts Saeimā?

L. Medīna.

Ciktāl tā ir informācija, kas ir Tieslietu ministrijas rīcība un es arī esmu pati piedalījies vairākkārt diskusijās, kur Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija gatavoja dokumentus, kas būtu vērsti uz šāda likumprojekta izstrādi, bet katrā no tām reizēm, kad tas dokuments sasniedza zināmu gatavības pakāpi... ļoti precīzi es to nevarēju pateikt, jo tādu informāciju es neesmu detalizēti pārbaudījusi, kad tas notika... bet šāda virzība tomēr veidot šādu otrā līmeņa pašvaldības netika politiski atbalstīta un līdz ar to nekad arī tālāk netika virzīta.

Izpildvaras un ierēdniecības līmenī šie jautājumi tika diskutēti, tika meklētas dažādas alternatīvas, kādas funkcijas varētu nodrošināt otrā līmeņa pašvaldības, kā tas varētu darboties, bet, cik man ir pieejama informācija, tālāk šis jautājums nav ticis atbalstīts virzībai.

I. Brīnuma.

Es varbūt varu papildināt.

Es biju uz sanākumi uzaicināta uz VARAM, un VARAM arī skaidroja, man liekas, tieši viņiem bija pētījums, kā ir notikusi šī te apriņķu iespējamā izveide un VARAM atsaucās, ka Saeimā bija notikušas diskusijas, respektīvi, Saeimā bija skatīts šis jautājums, tas nebija palicis tikai Ministru kabineta līmenī, bet Saeimā nebija politiska atbalsta.

Tur principā katru gadu bija kaut kāds pētījums, kaut kāds likumprojekts, un kaut kādu virzību VARAM mēģināja, bet politiski tas tālāk neaizgāja.

S. Osipova.

Tā kā jau pašā iepriekšējā Reformas likumā bija ielikts, ka reforma turpināsies, un, kā mēs tikko noskaidrojām, ka bija arī veikti zināmi priekšdarbi, lai turpinātu reformu, kā Tieslietu ministrija skatās, vai jaunā reforma ir iepriekšējās reformas turpinājums?

L. Medina.

Tiktāl, ciktāl mēs to spējam novērtēt, tad, jā, tas ir iepriekšējās reformas turpinājums, jo tās reformas mērķis bija izveidot pietiekami spēcīgu vietējo varu, kas spēj īstenot tos uzdevumus, kas tai ir uzticēti. Un secinot un vērtējot, ka šādai otrā līmeņa pašvaldību izveidei nav nepieciešamā atbalsta, tika meklēti citi alternatīvi veidi, kā pabeigt reformu šajā stadijā.

Bet man jāsaka, ka es pievienojos Pūces kungam, ka tādu pilnīgi treknu punktu droši vien nevienai reformai nav iespējams pielikt, jo mēs nevaram prognozēt, kā valsts dažādie procesi var attīstīties un kādas vajadzības pret publiskā sektora organizāciju var tikt izvirzītas pēc desmit un divdesmit gadiem.

S. Osipova.

Paldies jums.

A. Laviņš.

Paldies. Vārds jautājumu uzdošanai tiesnesim Artūram Kučam. Lūdzu!

A. Kučs.

Labdien! Man būtu vairāki jautājumi.

Viens jau par to, vai tas bija iepriekšējās reformas turpinājums, jau bija atbildēts.

Vēl viens jautājums būtu tāds... Vai, jūsuprāt, VARAM bija jāveic, pirms šīs reformas, izpēte par to, kādas pašvaldību funkcijas tiek vai netiek pildītas un kā tās varētu mainīties pēc reformas? Vai viņiem bija vai nebija tas jādara? Un vai, jūsuprāt, tas ir izdarīts?

L. Medina.

Ja iepazīstas ar dokumentiem, kurus ir virzījusi VARAM, pamatojot šo reformu, funkciju analīze kā tāda, vai vajag vai nevajag kaut ko pārskatīt šo funkciju sadalījumā starp valsts centrālo varu un pašvaldībām, tas nebija šīs reformas mērķis, bet drīzāk mērķis bija, lai pašvaldības būtu pietiekami spēcīgas un kompetentas, lai spētu šīs funkcijas īstenot. Tādā veidā to Tieslietu ministrija vērtēja no šiem dokumentiem.

Jautājums par to, kādām būt pašvaldību funkcijām un kā precīzi likumā tās būtu piefiksējamas, tiek diskutēts pie jaunā likuma „Par pašvaldībām” izstrādes un tas jau kādu labu laiku ir diskusiju un izstrādes procesā.

A. Kučs.

Paldies. Tad man ir jautājums par konsultācijām.

Vai, jūsuprāt, ir kāda nozīme tam, kurā procesa posmā notiek konsultācijas? Vai tas, jūsuprāt, nav būtiski?

L. Medina.

Konsultācijām ir būtiski, kuros posmos notiek konsultācijas un konsultācijām būtu jānotiek gan tajā procesā vai periodā, kad tiek reforma sagatavota, izvirzīti priekšlikumi reformas īstenošanai, ko attiecīgi valdība piedāvā tālāk jau parlamenta diskusijām. Tātad arī šajā stadijā ir svarīgi izpētīt un noskaidrot situāciju, konsultēties, lai tās idejas, kas ir iekļautas likumprojektā, būtu pēc iespējas balstītas uz iesaistīto sadarbības partneru interesēm un viedokļu noskaidrošanu. Bet, no tāda likumdošanas procesa viedokļa, absolūti svarīgas un nodrošināmas ir konsultācijas pašā likumdošanas procesā, to darot Saeimas atbildīgās komisijas ietvaros.

A. Kučs.

Paldies.

Vēl viens jautājums man būtu tāds. Ja Saeima, kā tas ir šajā gadījumā, ja mēs runājam par Limbažiem, nolemj atkāpties no norādītajiem kritērijiem un Saeima to var darīt. Tad tas jautājums būtu droši vien jums, vai, jūsuprāt, tas ir... kā mums šodien jau izskanēja tiesas sēdē, Saeimas deputātu politisks lēmums, ko viņi var brīvi izlemt. Vai, jūsuprāt, tam ir jābūt balstītam arī uz kādiem, ja var tā teikt... pamatotiem ar kādu izpēti... vai arī, ja mēs nerunājam par izpēti, bet tomēr ar kādiem sociāli ekonomiskiem vai citiem apsvērumiem, kāpēc, teiksim, viņi nepiekrīt tam izvērtējumam, ko ministrija iepriekš bija veikusi?

L. Medina.

Tādā gāla procesā tas, protams, ir katra deputāta politisks lēmums, ko atbalstīt un ko nē. Bet no labas likumdošanas principiem un procesa izriet pienākums izziņāt situāciju un uzklaut ieinteresēto pušu argumentus un viedokļus un pamatojumu. Tātad, ja deputāti, iepazīstoties ar valdības piedāvājumu, kādām būt nākotnes pašvaldībām, konstatēja, ka kāds no šiem piedāvājuma elementiem neatbilst viņu pārliecībai, protams, ka viņiem ir, manā ieskatā, tiesības to mainīt, par to nepastāv, manā ieskatā, šaubas. Bet veids, kā to mainīt, tā kā pats parlaments šādā procesā tik ļoti padziļinātu pētījumu, visticamāk, ka nevar veikt, tad parlamenta pienākums būtu uzklaut ekspertu, ieinteresēto personu viedokļus, lai iegūtu argumentus, arī tajā skaitā uzklaut deputātu, kas ierosina šādas izmaiņas, priekšlikumus un argumentāciju un tad, balstoties uz iegūto informāciju, pieņemt šo politisko lēmumu.

A. Kučs.

Paldies.

Vēl tad būs varbūt tāds niansētāks jautājums, ko es domāju, ka jūs varēsiet vislabāk atbildēt – tieši par Pašvaldību hartu.

Un viens ir par Eiropas pašvaldību kongresa statusu, ja tā var teikt. Vai... ja no Hartas mēs paskatāmies, vai šī institūcija ir, teiksim... nu, ņemot vērā to, ka viņai ir bijis diezgan kritisks viedoklis par Latviju, vai šī institūcija un vai Harta mums ir saistoša? Vai šī ir institūcija, kurai tā ir viena no interpretācijām, vai arī tā ir... no Hartas kaut kāda izrietoša saturiska ietekme, kas valstij tomēr ir jāņem vērā?

Kā jums liekas?

I. Brīnuma.

Nu, Hartas prasības noteikti Latvijai ir saistošas.

Bet par kongresa ziņojumu... man liekas, ka arī iepriekšējās tiesas sēdēs tika runāts, ka viņš tika sastādīts 2019. gada februārī un tad nebija tur ietverts šis te Saeimas posms. Līdz ar to tas ziņojums tā kā nebija saturiski pilnīgs.

Līdz ar to, manuprāt, tam tomēr būtu tāds vairāk rekomendējošs raksturs. Šādu starptautisku organizāciju ziņojumi... viņiem ir ļoti ieteicošs, bet tomēr rekomendējošs raksturs un Latvija nevar izpildīt visas šādas rekomendācijas... Tas tā no prakses izriet... Un tomēr valsts izvērtē, ko viņa var izvērtēt un ko būtu racionāli arī valstij pārņemt.

A. Kučs.

Nu, tad, jūsuprāt, mēs paši varam interpretēt Hartu, kā mēs to redzam un... ja mēs sakām, ka... Nu, viens ir par to, ka viņš nebija pilnīgs. Protams, tur bija arī lietas, kas jau bija uz to brīdi, teiksim, noslēgušās varbūt.

Un vai no jums es pareizi saprotu, ka viņam ir rekomendējošs raksturs, bet es domāju, vai viņš ir mums kaut kādā mērā jāņem vērā vai mēs viņu vispār varam neņemt vērā, un tas nerada nekādu mums starptautisko saistību pārkāpumu?

L. Medina.

Es domāju, ka apgalvot, ka mēs vispār nemaz neņemam vērā, nebūtu korekti, jo, ja mēs esam kāda starptautiska instrumenta dalībnieki, tad šī starptautiskā instrumenta ietvaros radītie rekomendējošie dokumenti, protams, norāda to virzību vai domu gājumu, kam tomēr nav saistošs raksturs un pie noteiktiem apstākļiem izvērtējot situāciju, tā interpretācija vai piemērošana var arī atšķirties.

Tā es varētu nonākt pat pie jebkuras starptautiskas organizācijas, kur šis saistošais raksturs ir pašai konvencijai vai šim starptautiskajam dokumentam, bet tā ietvaros ir pieņemti bieži vien ļoti daudzi dokumenti, kurus, protams, izmanto darbā un kuri ir jāpārzina un kuri ir palīgs interpretācijas noskaidrošanai, bet konkrētajā situācijā, konkrētos apstākļus analizējot, var nonākt arī pie atšķirīgiem secinājumiem.

A Kučs.

Labi. Paldies jums par atbildēm.

A. Laviņš.

Paldies. Tātad Ikšķiles novada pašvaldības pārstāvim... vai būs jautājumi Tieslietu ministrijas pārstāvēm? Lūdzu, ja ir, dotu jums iespēju uzdot jautājumus.

M. Šķiņķis.

Liels paldies.

Sākšu ar vienu jautājumu. Jautājums... Jūs runā teicāt, ka arī esat pamanījuši Tieslietu ministrijā, ka mazās pašvaldībās ir kādas problēmas... Ko jūs domājat ar lielas vai mazas pašvaldības? Pēc kāda kritērija?

L. Medina.

Tas ir tāds droši vien jēdziens, kur, ja ieiet kaut kādās detalizācijas pakāpēs, tur var atrast to risinājumu. Bet man liekas, ka tas arī bija vērtēts Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas dokumentā, ka tās pašvaldības, kurās iedzīvotāju skaits, ja nemaldos, ir līdz 4 tūkstošiem, būtu uzskatāmas par mazām. Praksē tas varētu būt arī mazliet lielāks iedzīvotāju skaits, kuras varētu saukt patiešām par mazām.

Bet manos piemēros, uz ko es atsaucos, ir vairāk tādi konstatēti gadījumi, kad, mēģinot risināt kādus konkrētus tiesību politiskus jautājumus, piemēram, par bērnu tiesību aizsardzību, par noteiktu pakalpojumu pieejamību, mēs konstatējam, ka pēc izmēra mazākās pašvaldībās vai pēc finansiālā nodrošinājuma mazāk nodrošinātās pašvaldībās cilvēku resursu pieejamība un pakalpojumu pieejamība bieži vien ir tāda, kas neļauj izlemt šo jautājumu... atļauj šos jautājumus atrisināt pašvaldību līmenī, jo viņiem vienkārši nepietiek kapacitātes. Un tie bija tādi piemēri, kas ir kā novērojumi no prakses.

M. Šķiņķis.

Sapratu.

Tad man nākamais jautājums par tādiem procedūras vai procesuālas dabas jautājumiem.

Tikai precizēšanai... Vai es pareizi sapratu, ka jūs Satversmes 15. pantu izprotat tā, ka e-Saeima ir darbs Rīgā, nevis Satversmes 15. panta izpratnē citā vietā?

L. Medina.

Tas, kā es mēģināju... viņu ir jāskatās pietiekami niansēti. Šī Satversmes 15. panta ietvaros ir par to, ka... kā jau es atbildēju... ka pati tā organizācija Saeimas

sēdē notika Rīgā, bet tehniskie pieslēgšanās līdzekļi nebija parastā klātie, bet gan izmantojot digitālos līdzekļus. Tātad tur ir niansēta tā atbilde.

M. Šķiņķis.

Jā. To mēs tā kā konstatējam...

Bet tad ir jautājums tieši par Satversmes 15. pantu. Vai jūs metodoloģiski skatāties uz darbu e-Saeimā kā darbu citā vietā tieši Satversmes 15. panta izpratnē, tieši tādā tehniskā izpratnē, vai Rīgā?

L. Medīna.

Manā skatījumā... kā jau es atbildēju... ka Saeimas sēde noritēja Rīgā, jo no turienes viņa tika organizēta, bet šī vieta varēja būt arī cita vieta tādā izpratnē, ka pieslēgums... fiziski deputāti varēja arī neatrasties Rīgā... viņi izmantoja tos digitālos rīkus.

Līdz ar to droši vien interpretējot šos apstākļus īpašajā situācijā, daļēji ņemot vērā iespējamo deputātu neatrašanos Rīgā, kas varētu būt viņu pašu izvēle un būtu varbūt no mājam pieslēgties Saeimai, tad zināmā mērā tie ārkārtīgie apstākļi jeb pandēmijas situācija varētu nozīmēt, ka viņa ir daļēji Rīgā noturēta.

M. Šķiņķis.

Skaidrs.

Tad jūs runā teicāt, ka būtisku pārkāpumus nekonstatējat darbā attālināti. Vai konstatējat kādus nebūtiskus pārkāpumus, ko jūs izvērtējat un konstatējat, ka tie ir nebūtiski?

L. Medīna.

Mēs secinājam, ka no materiāliem izriet, ka ir bijuši konstatēti atsevišķi tehniski traucējumi, bet no tiem dokumentiem vismaz tik tālu, cik tālu mums bija iespēja iepazīties, nekas neliecināja par tādu, kas varētu būt traucējis deputātiem pildīt savus pienākumus, kas izriet no Saeimas Kārtības ruļļa.

M. Šķiņķis.

Sapratu.

Tad man nākamais par proporcionalitātes principa ievērošanu likumdošanas komisiju izveidēs Saeimā. Vēlētos Tieslietu ministrijas viedokli.

Vai proporcionalitātes princips ir jāievēro, vai tā ir imperatīva publiska tiesību norma, princips, kas ir jāievēro likumdošanas komisiju veidojot Saeimā?

L. Medina.

Tieslietu ministrijas ieskatā Saeimas iekšējās procedūras, kā tiek organizēts viņu darbs, ir Saeimas iekšējā lieta un Saeimai ir tiesības... Saeima caur savu Kārtības rullī ir izvēlējusies kārtību noteikt, kā tiek veidotas parastās komisijas, bet tajā pašā laikā var pieņemt lēmumu, kā veidot speciālās komisijas. Un kā noteiktu jautājumu atrisināšanai Seima lemj par speciālu komisiju veidošanu, ir Saeimas iekšējā procesuālā lieta un tik ilgi, kamēr tiek nodrošināta kvalitatīva jautājumu izskatīšana no Saeimā ievēlēto politisko partiju viedokļa, Tieslietu ministrijas ieskatā jautājums par to, kā Saeima atrisina šo komisijas veidošanu, ir Saeimas iekšējā lieta.

M. Šķiņķis.

Sapratu.

Un tad ir vēl pēdējais par tādiem procedūras... Vai jūs uzskatāt, ka darbs e-Saeimā ir Saeimas Kārtības rullī neregulēts, nenoskaidrots jautājums, vai tas ir regulēts un noskaidrots jautājums?

L. Medina.

Saeimas Kārtības rullī ir paredzētas lietas, kam ir jānotiek likumdošanas procesā. Kādi tiek izmantoti tehnoloģiskie rīki vai risinājumi, manuprāt, nav obligāti Saeimas Kārtības ruļļa jautājumi. Saeima to ir risinājusi, ja nemaldos, ar Prezidija lēmumu, kas, manuprāt, ir pilnīgi pietiekami, jo būtiskākais ir nodrošināt, ka Saeimas Kārtības rullī paredzētās tiesības un pienākumi, kas deputātiem, pildot savus pienākumus, tiek nodrošināti ar tehnoloģiskajiem rīkiem, klātie, digitāli vai kā citādi – nav tik būtiska nozīme.

M. Šķiņķis.

Sapratu.

Par šo sadaļu man vairāk jautājumu nav.

Tad jūs teicāt attiecībā uz reformas turpināšanu, ka, jūsuprāt, tātad šī reforma, kas ir ar apstrīdēto likumu pieņemta, ir tā kā alternatīva otrā līmeņa pašvaldību izveidei.

Vai es pareizi sapratu... Un ja jā, ja es esmu pareizi sapratis jūsu pozīciju, tad es vēlētos saprast jūsu viedokli par apstrīdētā likuma 14. panta saturu, kurā ir noteikts, ka tiks veidoti administratīvie reģioni... ja varētu atbildēt uz šiem jautājumiem...

L. Medina.

Tad, kad es runāju par jautājumu kā alternatīvu, ir tas, ka... kā jau es skaidroju... ka Tieslietu ministrija varēja secināt, ka VARAM centās izpildīt vai veidoja dokumentus, lai izpildītu Saeimas uzdevumu tieši par apriņķiem, bet tādā formā, kāds bija paredzēts iepriekšējā likumā, šie risinājumi neguva politisku atbalstu, tāpēc šis

piedāvājums ir cits veids, kā atrisināt iepriekš uzstādītās reformas mērķus jeb citādāks risinājums. Tādā veidā es to mēģināju skaidrot... Līdz ar to tas ietver reformas pabeigšanu, palielinot teritoriju pirmā līmeņa pašvaldībām un izvēloties šo risinājumu šiem administratīvajiem reģioniem ar iespējamām šīm te funkcijām, ko šie reģioni varētu nodrošināt.

Tā nebija alternatīva kā alternatīva, bet cits risināšanas veids. Varbūt tā būtu korektāk to nosaukt.

M. Šķiņķis.

Paldies. Man vēl ir palikuši divi jautājumi.

Viens par pašvaldības principu, par subsidiaritātes principu. Jūs teicāt, ka reforma ir teritoriāla un funkcijas vai uzdevumus neskar.

Jautājums – vai un kā mēs varam pārbaudīt, ka šis pieņēmums ir pamatots? Respektīvi, vai tā prezumpcija šāda ir izdarāma un tad pašvaldība ir tā, kurai ir jāpierāda, ka šī prezumpcija nav pamatota, vai reformas autoram ir jānāk ar pamatojumu, ka novadu apvienošanas rezultātā pašvaldības funkcijas un uzdevumi, pakalpojumu sniegšana būtiski nemainīsies? Kā Tieslietu ministrija raugās uz šo jautājumu?

L. Medīna.

Protams, ka primārā atbilde būtu jānodrošina reformas virzītājam un, kā jau es minēju, VARAM konceptuālajā ziņojumā, skaidrojot savas reformas mērķus, arī iekļāva izvēli, ko piedāvāt valdībai un ko valdība arī akceptēja, ka administratīvi teritoriālās reformas ietvaros pašvaldību funkcionalitāte netiek pārskatīta. Šādu izvērtējumu un piedāvājumu VARAM izteica valdībai un valdība, konceptuālo ziņojumu apstiprinot, arī piekrita šādai izvēlei. Līdz ar to arī tālāk virzītie dokumenti attiecībā uz Administratīvi teritoriālās reformas likumu neietver jautājumus par pašvaldību funkcionalitāti.

Ja es varu iedot kolēģei papildināt...

I. Brīnuma.

Jā, es centīšos nedaudz papildināt.

Tātad tieši funkcijas netiek mainītas un arī likumā viņas netiek mainītas. Taču šajos informatīvajos ziņojumos, es šodien vēl lasīju, ir diezgan skaidri uzsvērts, ka pašvaldības šobrīd nepilda dažas funkcijas, teiksim, ir daudzas apvienotās iestādes, funkcijas netiek pildītas un ka šī te administratīvi teritoriālā reforma dos iespēju pašvaldībām sākt pildīt tās funkcijas, kuras šobrīd viņas tā kā nav pildījušas vai nav spējušas pildīt dažādu ekonomisku un dažādu racionālu iemeslu dēļ. Respektīvi, tas dos iespēju ieslēgties šo funkciju izpildē, kas jau šobrīd pašvaldībām ir, bet kas šobrīd netiek pildītas.

M. Šķiņķis.

Tad man tiešām ir tikai divi jautājumi... vienkārši tas viens izrietēja no jūsu atbildes.

Likumprojektā nebija tie administratīvie reģioni kā pants ietverts ar attiecīgu pašvaldības funkciju nodošanu... kaut kādu funkciju nodošanu reģioniem. Gribēju saprast, tad kā tā jūsu atbilde iet kopā ar likuma, pieņemtā likuma 14. pantu, un atsevišķu funkciju... kā es sapratu, plāns tomēr ir nodot kādiem reģioniem?

L. Medīna.

Šobrīd tajās diskusijās par to, kas tās varētu būt par funkcijām, tās drīzāk ir tās valsts pārvaldes funkcijas, kuru labākai īstenošanai būtu nepieciešami koordinējoši mehānismi tuvāk uz vietas pašvaldībās. Tā ir pašreizējā tā informācija, kas ir manā rīcībā.

M. Šķiņķis.

Sapratu.

Un tad pats pēdējais jautājums par būtiskuma teoriju un par novadu veidošanas kritērijiem. Vai kritērijiem ir jābūt vispār fiksētiem? Un ja jā, tad kādā formā būtu pietiekami tos fiksēt, lai jūs teiktu, ka būtiskuma teorija ir ievērota un likumdevējs savu izšķiršanos ir izdarījis? Paldies.

L. Medīna.

Kritērijiem, protams, pavisam noteikti ir jābūt. Un sākotnēji arī VARAM konceptuālajā ziņojumā bija iekļāvusi kritērijus, pēc kuriem viņa apņēmas izstrādāt attiecīgu likumprojektu, pēc kā viņi bija vērtējuši un veidojuši šo kopējo piedāvājumu.

Jautājums par to, vai šiem kritērijiem ir jābūt tālāk likumprojektā, noteikti ir vērtējams arī no likumdevēja mērķa, kamdēļ šie kritēriji ir vajadzīgi. Ja kritēriji tiek izmantoti tikai, lai vērtētu valdības piedāvājumu un pieņemtu lēmumu par pašvaldību teritoriju, kādam tam ir jābūt ar likumu apstiprinātam, tad šo kritēriju tiešā esamība arī likumā, manā ieskatā, nav obligāta, jo tie kritēriji ir iekļauti, piemēram, anotācijā vai pamatojošajos dokumentos dod pietiekamu argumentāciju deputātiem pieņemt lēmumu, kādām būt šīm teritorijām. Un tā kā likumā ir ietverta izvēle, ka Saeima pati nosaka pašvaldību teritoriju, tad šajā gadījumā šiem kritērijiem... šie kritēriji var arī nebūt likumā.

Citādāk būtu, ja kādas pilnvaras tiktu piešķirtas ārpus Saeimas vai ja Saeima būtu lēmusi, ka šis ir tāds turpināms process, kas var turpināt mainīt pašvaldību izvietojumu tādā ilgākā... pakāpeniskā periodā.

Tā kā šis nav tāds risinājums, tad šajā gadījumā kritēriju neesamība likumā nav tāds izšķirošs jautājums. Ir svarīgi, ka viņi vispār bija un ka pēc šiem kritērijiem vadījās gan valdība, gan tālāk arī Saeima likumdošanas procesā.

M. Šķiņķis.

Paldies. Man vairāk jautājumu nav.

A. Laviņš.

Paldies.

Lūdzu, iespēja uzdot jautājumus ir arī Limbažu novada pašvaldības pārstāvim.

A. Stucka.

Paldies.

Labdien! Es gribēju uzdot vienu jautājumu, bet tas, ko teica Tieslietu ministrijas kolēģe, pamatīgi samulsināja, tad es uzdošu vēl otru jautājumu.

Sakiet, jūs teicāt, ka pašvaldību funkcionalitāte šajā reformā netika aplūkota, jo tika aplūkoti tikai teritoriālie aspekti. Skatoties uz Saeimas paziņojumu „Par administratīvi teritoriālās reformas pabeigšanu”, es viņu lasu tādējādi, ka, sākotnēji ir funkciju un pakalpojumu izvērtējums, tad ir kvalitatīvs projekts, kas tiek apspriests konsultācijās ar pašvaldībām un tad nonāk pie rezultāta. No jūsu teiktā es saprotu, ka šis Saeimas uzdevums nav izpildīts, respektīvi, pakalpojumu funkcijas nav vērtētas. Līdz ar to rezultāts ir nesaprotams.

L. Medina.

Nē, droši vien, ka šāda interpretācija nebūtu korekta. Arī tas, ko mana kolēģe teica, liecina, ka pašvaldību funkcijas tika vērtētas un tika secināts, ka virkne jau uzticēto funkciju ne līdz galam vai kvalitatīvi tiek pildīts... Tas, ko es savā atbildē teicu ir tas, ka šīs funkcijas ar teritoriālo reformu netiek piedāvāts pārskatīt jeb mainīt, proti, izvērtējums ir veikts un ir secināts, ka ar teritoriālo reformu nav nepieciešams mainīt funkciju sadali starp valsti un pašvaldību.

A. Stucka.

Vai drīkst, lūdzu, noskaidrot, kurā ziņojumā tas ir rakstīts?

L. Medina.

Konceptuālajā ziņojumā ir konkrēts paragrāfs, kurā ir pateikts, ka ar administratīvi teritoriālo reformu netiek piedāvāts mainīt pašvaldību funkcionalitāti. Tas ir pēdējais no trim ziņojumiem...

A. Stucka.

.... Un finanšu izvērtējums?

L. Medina.

Šie izvērtējumi, uz kuriem kolēģe atsaucās, bija iepriekšējos ziņojumos. Tie piemēri, kurus es pieminēju, bija tie, kas ir Tieslietu ministrijas prakses piemēri un konstatējumi.

A. Stucka.

Paldies.

Un tad man pēdējais jautājums.

Sakiet, vai Tieslietu ministrija Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likumprojekta izskatīšanas laikā ir vērtējusi pašvaldību sadalīšanas juridisko mehānismu?

L. Medina.

Droši vien man ir jāprecizē jautājums... ko jūs domājat ar sadalīšanas juridisko mehānismu?

A. Stucka.

Tātad precizēju jautājumu. Vai Tieslietu ministrija ir vērtējusi likumprojektā piedāvājumu sadalīt Limbažu novada pašvaldības administratīvo teritoriju?

L. Medina.

Tādā veidā, kā šie novadi ir apstiprināti šobrīd, tas bija process Saeimā, ko Tieslietu ministrija nav vērtējusi.

A. Stucka.

Paldies.

A. Laviņš.

Paldies.

Lūdzu, vai Saeimas pārstāvim būs jautājumi Tieslietu ministrijas pārstāvēm?

L. Liepa.

Godātais priekšsēdētāj, šobrīd jautājumu nav. Paldies.

A. Laviņš.

Paldies.

Tā tad teikšu paldies Tieslietu ministrijas pārstāvēm par dalību tiesas sēdē un sniegtajām atbildēm. Novēlēšu jums produktīvu darbadienu un varat atslēgties no pieslēguma tiesas sēdei. Paldies jums.

L. Medina.

Paldies.

A. Laviņš.

Cienījamie lietas dalībnieki! Šobrīd Satversmes tiesa plāno izsludināt pārtraukumu uz vienu stundu, pulkstenis rāda 12.30.... turpināsim tiesas sēdi pulksten 13.30.

Pārtraukums uz stundu.

(Pārtraukums)

A. Laviņš.

Lūdzu, sēdieties!

Turpinām tiesas sēdi.

Uzklausīsim nākamo lietā pieaicināto personu... tā tad lietpratēju valsts pārvaldes un pašvaldību jautājumos Edgaru Pastaru.

Vai Pastara kungs ir pieslēdzies tiesas sēdei? Redzu, ka ir... personu apliecinoši dokumenti ir iesniegti un pēc tiem mēs varam noteikt personas identitāti. Ļoti labi.

Pastara kungs, lūdzu jums vārds viedokļa sniegšanai!

E. Pastars.

Labdien, godātā tiesa! Prieks par iespēju izteikt viedokli šajā lietā.

Jāteic, ka vienu no pirmajiem tādiem trijiem aspektiem, ko es gribētu atzīmēt saistībā ar manu dalību šajā lietā, ir tas, ka, protams... man bija arī tas gods piedalīties iepriekšējā teritoriālajā reformā... Ar manu dalību tas bija no 2005. līdz pat 2009. gadam, ieskaitot arī likuma pieņemšanu, tādēļ šī tēma man noteikti nav sveša arī tīri no praktiskās pieredzes.

Otrā lieta, ko es gribētu piebilst no sākuma piezīmēm ir, ka savā runā es lietošu jēdzienu „pašvaldība”, bet, lai nemulsinātu nevienu ar to, jo es nedomāju nevienu formālu iestādi vai publisko tiesību juridisko personu, bet gan drīzāk kā vietējo kopienu, iedzīvotāju kopienu, kuras intereses šeit ir svarīgas.

Un trešā lieta. Es noteikti nevarēšu atbildēt uz jautājumu, kas skar varbūt detalizētus faktiskos apstākļus, piemēram, kurā brīdī bija vai nebija kādas konsultācijas, vai kāds dokuments konkrēts likumdošanas procesā, jo tik detalizēti ar šīs lietas faktiskajiem apstākļiem es nevaru būt iepazinies un arī neesmu iepazinies.

Tādēļ pēc sākuma piezīmēm, atļaujiet man varbūt pieskarties galvenajiem jautājumiem. Sākšu varbūt ar procesuāliem jautājumiem, kurus es vēlos apskatīt. Trīs es biju norādījis arī savā atzinumā un vēl dažus papildus, ko es arī saklausīju... par kuriem gribētu izteikties, dzirdot citu pieaicināto personu viedokli tiesas procesa laikā.

Pirmais jautājums ir proporcionalitāte Saeimas atbildīgajā komisijā. Šis ir ļoti interesants jautājums, jo, protams, ka proporcionalitāte, kas tika veidota pēc frakciju pārstāvju dalījuma, nav tā proporcionalitāte, ko ievēro likumdošanas komisijas veidojot. Un tādēļ arī vienmēr Saeimā ir ļoti svarīgs ievērots princips, ka likumus pieņem komisijas, kuras ir veidotas pēc proporcionalitātes, kā veido likumdošanas komisijas, pēc politisko spēku īpatsvara proporcijām nevis pēc viena galviņa no katras frakcijas.

Jāteic gan, ka šis princips nav pilnībā absolūts, jo ir bijuši likumi, kurus Saeimā vēsturiski ir pieņēmušas arī šādas komisijas. Nu, pieņēmušas... ar to es domāju... sagatavojušas pieņemšanai. Kā vienu no tādām varu minēt, piemēram, kur tipiski šādi gadījumu ir... ka tad, kad tikko jauna Saeima sanāk, tad tiek izveidota parasti kāda īpaša komisija Saeimas Kārtības ruļļa grozījumiem, pieņemsim, tur komisijas nosaukums ir jāmaina... Ja mēs paskatāmies vismaz pēdējos, ko es atceros... 9. Saeimā, kad mainīja atsevišķu komisiju nosaukumus, tur arī bija pēc frakciju dalījuma, nevis pēc politisko spēku samēra.

Bet šis komisijas tomēr ir ļoti šauras un procesuālas izdarot vienu vai divus grozījumus Saeimas Kārtības rullī, nomainīt komisijas nosaukumu... tās nav tik izšķirošas. Tādēļ es teiktu, ka... tāpēc es arī atzinumā rakstīju, ka varbūt šis pats par sevi fakts, ka kāda no komisijām pieņem un piedalās likumu sagatavošanā, kurai nav likumdošanas komisijai raksturīgās proporcionalitātes... šis pats par sevi varbūt nebūtu principiāli nepieļaujama prakse, bet tāda prakse nebūtu pieļaujama gadījumos, kad ir jāvērtē... tā tad, teiksim tā... jautājumos, kas skar būtisku, plašam sabiedrības lokam svarīgus jautājumus nevis, piemēram, kādus iekšējus Saeimas darba kārtības jautājumus.

Un es arī neatminos, ka kāda ne likumdošanas komisija, piemēram, tur Nacionālās drošības komisija kādreiz ir sagatavojusi kādu likumprojektu, bet tā noteikti to nav virzījusi otrajam un trešajam lasījumam. Un tas ir būtiski, jo nav jau tikai tā, ka tikai Saeima pieņem gala lēmumus un ko tad tur tā komisija... komisijā tomēr ir svarīgi, kurš priekšlikums tiek daļēji atbalstīts, kā tiek veidota komisijas redakcija, tādēļ atbilstošo politisko spēku samērs ir svarīgs. Un ja mēs paskatāmies, tad veidojot likumdošanas komisijas, ir arī atruna, ko nosaka katras Saeimas sākuma posmā pieņemtais lēmums par to, ka arī pie frakcijām nepiederošus deputātus var viņās iekļaut uz atsevišķu Saeimas lēmumu pamata. Savukārt, veidojot šo speciālo komisiju, kas bija šeit, tur atruna bija, ka tikai pārstāvjus no frakcijas un frakcijām nepiederošie deputātiem principā šī komisija bija pēc definīcijas slēgta, neļaujot pat Saeimai lemt par viņu. Iznāk, ka nevarēja nemaz pieteikt šos kandidātus.

Protams, es nezinu faktiski, vai kāds no frakcijām nepiederošais deputāts mēģināja tur iekļūt un viņam tika atteikts... un varbūt, ka nemaz neinteresēja šī komisija... to bez faktiem es nevaru apgalvot un zināt, lai vērtētu, vai tur bija kāds šādas faktisks gadījums.

Tādēļ man liekas, ka tas pēc būtības ir... tā ir slikta prakse, kāda tika izdarīta un viņa varētu kalpot arī par to, uz kā pamata var secināt, ka šīs tiesību normas, kas šajā komisijai ir skatītas, pēc būtības ir būtisks procesuāls pārkāpums un tādēļ norma būtu atzīstama par antikonstitucionālu. Bet es nekad negribētu teikt, ka šis princips tad Saeimā vispār nebūtu izdarāms, ka kāda likuma pieņemšanā piedalās šāda komisija, ka tas tā kā principā būtu nepieļaujami, jo es redzu, ka praksē... tūri lai sagatavotu, piemēram, Saeimas komisiju grozījumus jaunai Saeimai sanākot, šāda pieeja ir izmantota, bet tas ir tāds Saeimas iekšējās darbības jautājums, kur varbūt to spēku samērojamība nav tik būtiska, kur būtu vajadzība pēc vienprātības... Un tur tajā laikā nemaz arī neatkarīgo deputātu jau parasti vēl nemaz nav, jo frakcijas ir tikko sākušas izveidoties.

Otrais aspekts ir parlamentārais sekretārs. Vai šādu atbildīgo komisiju var vadīt parlamentārais sekretārs? Tieši tās ministrijas, pie tam, kura ir ieinteresēta šī vienīgā likumprojekta virzībā.

Es daudz domāju par laikiem... vai es atceros kādu tādu piecpadsmit gadu perspektīvā... tādu parlamentāro sekretāru un tādu Saeimas komisiju, kur šie amati ir bijuši apvienoti – komisijas priekšsēdētājs un parlamentārais sekretārs. Man, iespējams, viena doma ienāca prātā, kas varētu būt bijis, bet tā komisija, kas bija ļoti īslaicīga, un šī atbildīgā komisija skatīja daudz un dažādus likumprojektus, nevis tikai vienu konkrētu. Jo principā komisijas priekšsēdētājam ir iespēja diezgan būtiski ietekmēt procesa virzību komisijā... jautājumus salikt pareizajā secībā, pareizajā laikā, un diskusiju virzīt noteiktā gultnē... Un esot ministrijas parlamentārajam sekretāram, kurš pēc definīcijas ir pakļauts ministram un ir parlamentārais sekretārs tikai tik ilgi, kamēr bauda ministra uzticību, es teiktu, ka tas kopumā neliecina par labu likumdošanas procesu, lai arī formāli šādu amatu savienošana nav aizliegta. Bet tik fokusētā jautājumā, kur pēc būtības sarunās... kur ministrija sakrīt vienā personā ar komisijas vadītāju... jautājums ir, vai pašvaldības varēja uzskatīt, ka viņu konsultācijas parlaments veic patstāvīgi šajā brīdī...

Un jāņem vērā, protams, ka parlamentārais sekretārs nav tur kaut kāds, kas atnāk uz Saeimu no ministrijas. Es pats esmu strādājis ministrijā, tajā skaitā par parlamentāro sekretāru un zīniet, mēs pat tur ministriju vadījām kopā gandrīz vai... Šīs iespējas parlamentārajam sekretāram faktiski ir uzstāties kā ministrijas administratīvajam vadītājam, jo ministrs jau to atļauj... ar noteiktām rezolūcijām Valsts pārvaldes iekārtas likums jau to atļauj...

Tā kā, protams, ir jāskatās, vai Saeimas komisijas deputāti iebilda pret šādu kārtību, līdzīgi kā par proporcionalitāti... vai mēs redzējām faktus, ka balsis dalījās... tur trīs pret... nu, ļoti tuvu... Tas ir arī fakta jautājums, vai šie abi pārkāpumi.. kāds pret viņiem iebilda, vai bija tādi robežas gadījumi, kuri, visticamāk, būtu izlemti citādāk komisijas līmenī, ja gan šī proporcionalitāte, gan komisijas vadība būtu bijusi citādāka. Tā kā tur būtu svarīgi arī šie fakti jautājumi, kā praksē ir bijis.

Teorētiski es teiktu, ka nav aizliegts nedz pirmais, nedz otrs, nedz proporcionalitātes pārkāpums, nedz parlamentārais sekretārs kā vadītājs, bet ir slikta prakse, kas pie noteiktiem faktiem var veidot būtisku pārkāpumu, kā dēļ, manuprāt, Satversmes tiesa varētu atzīt tiesību normu par antikonstitucionālu.

Trešā lieta ir... kas ir minēta par vietu. Es jau dzirdēju arī, kā tiek pratinātas arī citas pieaicinātās personas par to, kur tad tā sēde notika... Nu, es pirmkārt, ceru, ka... faktiski Saeima zina, kurā vietā viņa sanāca uz tiesas sēdi, vai tā bija Rīga vai cita vieta, bet nu es pieņemu, ka likumdevējs to ir apzinājis.

Es drīzāk teiktu, ka... man ir tādas trīs pārdomas.

Pirmā. Es teiktu, ka tā tomēr nav Rīga, bet kāda cita vieta. Un katru reizi, sasaucot sēdi, bija jākonstatē šie ārkārtīgie apstākļi, kas, ļoti iespējams, arī varēja tikt konstatēti, jo tomēr bija pandēmijas cikls tajā brīdī un tas būtu attaisnojami. Tas ir viens.

Otrais. Es varu piekrist Saeimas viedoklim tajā ziņā, ka, protams, šī e-Saeima principiāli jau nemainīja nu to pašu likuma kārtību, kādā Saeimā izskata lietas. Nu, deputātam nav pienākums klausīties citu deputātu debatēs arī tad, ja viņš ir Saeimas Sēžu zālē, viņš var uzlikt austiņas un tur ieslēgt mūziku, nevis klausīties deputātu citu runas. Tas bija arguments, ka, lūk, Saeimā var neklausīties debates un balsot tik vienkārši, kā grib... Tā kā to nerisina... šī problēma nav e-Saeimas radīta.

Es gan noteikti, ja mēs runājam par nākamo punktu... par šo vietu un e-Saeimu, ja es pareizi sapratu, man nebija iespēju pārliecināties un arī dokumentu oriģinālus redzēt... bet es esmu pārsteigts, kāpēc šo lēmumu pieņēma viens pats Saeimas Prezidijs, jo pēc Saeimas Kārtības ruļļa tas ir neregulēts jautājums, tad tam bija jābūt pieņemtam kopā ar Frakciju padomi vai vismaz konsultējoties ar Frakciju padomi. Tas praksē nozīmē, ka viņi visi ir tā kā sanākuši uz sēdi un par to lēmuši. Bet es varu kļūdīties, jo es oriģinālu dokumentu neesmu redzējis.

Es ceru, ka tiesā liesas dalībnieki ar to ir iepazinušies un par šo jautājumu varēs arī komentēt.

Kas attiecas uz tā saucamo atkārtotās uzticības lietu, ko Satversmes tiesa izskatīja pirms 20 un vairāk gadiem, kā jālemj... ja nav skaidra kārtība, tad par šo kārtību ir jālemj. Nu, ja Saeimas Prezidijs kopā ar Frakciju padomi ir izlēmis neregulētu jautājumu, tie pārsvarā attiecas ne tik daudz uz pašu sēžu norisi tik detalizēti. Tur tomēr bija jābūt kaut kādam Saeimas dokumentam, lēmumam, kas nosaka, kā tiks izskatīta šī jaunā kārtība vai tiks piemērota...

Es pieņemu, ka Saeimas priekšsēdētājas paziņojums sēdes sākumā... nu, kaut kādā mērā varētu kalpot par šo argumentu, ka šī kārtība bija vismaz ieskicēta, deputāti varēja iebilst, lūgt pārtraukt sēdi, iesniegt priekšlikumus, kas noteiktu citādāku sēdes norisi.

Bet pareizi tomēr būtu, ka ja šāda kārtība, kādu Saeima uzskatīja, ka ir tikai nedaudz citādāka, kā viņa ir esošā, viņai tomēr būtu jāatspoguļojas Saeimas Kārtības rullī, ja jau tas nav neregulēts jautājums un par to nebija tagad... es sapratu, ka Saeima uzskatīja, ka nebija jālemj atsevišķi kā par neesošu procedūru, tomēr nianses pastāv. Tā tomēr nav sanākšana... deputāti fiziski neatrodas administratīvi vienā konkrētā vietā, viņi var atrasties dažādās administratīvajās teritorijās... Tāpēc es teiktu, ka šim jautājumam bija jābūt regulētam, kā minimums, vai nu ar Frakciju padomes un Prezidija kopīgu dokumentu nevis atsevišķu Prezidija dokumentu, Saeimas ideālā gadījumā ar Saeimas lēmumu. Bet vispareizāk, ja šis jautājums, kas jau ilgst pietiekami ilgi, viņam bija jābūt noregulētam Saeimas Kārtības rullī.

Kaut kas līdzīgs, kā deputātu kompensācijas lieta... kā mēs atceramies, bija Silāra lieta, kurā arī mēs šo jautājumu varam atzīt par pietiekami būtisku, lai viņš būtu iekļauts kā regulējums Saeimas Kārtības rullī un tam laika jau nu pietika, lai to varētu izdarīt.

Ja es pieskartos pie konsultācijām. Šeit daudz runā par konsultācijām un konsultāciju procesu. Es nevarēšu komentēt faktiskos apstākļus, bet tas, kāds ir mans vērtējums par to.

Es teiktu, ka Satversmes tiesas secinājumi, kādi bija pirms jau vairāk kā 10 gadiem, šajās lietās ir pilnībā piemērojami arī uz šo lietu tādi, kādi viņi tur stāv un guļ.

Tas, kas varbūt ir problēma ar konsultācijām un patika arī jautājums, vai tiesības ir tikai būt uzklautam vai arī būtu tiesības saklausītam. Es teiktu, ka tiesības būt uzklautam... ir līdzīgi, kā tas arī ir teritorijas plānošanā, ir... ja kādam priekšlikumam nepiekrīti un ja to neuzskata par pamatotu, tad to arī motivē, kāpēc to neņem vērā. Vai tā tas ir dokumentēts, to es nezinu.

Bet, protams, kas šīs konsultācijas raksturoja... raksturoja divas parādības.

Pirmais. Ministrija nāk no varas pozīcijām, mums ir redzējums... nu, ko jūs tagad teiksiet, godātās pašvaldības? Un pašvaldības joprojām bieži vien ir nolieguma fāzē. Un tikai tad, kad viņas saprot, ka izvēles vairāk nebūs, tad sākas sarunas. Tāpēc es teiktu, ka te akmens būtu metams abās pusēs. Es arī atceros no iepriekšējās reformas, ka bija dažas pašvaldības, kas saprata tikai trešajā lasījumā, ka nu nekur nebūs, kur mukt... un tad tikai sāka domāt, kā pareizāk pārkonfigurēties, ja mēs tieši runājam par Cēsu novada apkārtnes pašvaldībām, kuras to izdarīja pašā pēdējā brīdī saprotot, ka izvēles jau īstenībā vairāk nebūs.

Tādēļ arī konsultāciju pārskatīšanas gadījumā, ja mēs tā viņus vispār varam dēvēt šajā lietā, tad te abām pusēm būtu, par ko padomāt un paskatīties spogulī, attiecībā uz to, kurš kā un ko ir darījis.

Līdz ar to es vienkārši tajā situācijā... tas... manuprāt, ir darīts maksimālais. Ir jautājums, kā tas ir dokumentēts un kā to var nolasīt.

Ļoti daudz jautājumu bija, par ko es arī pats biju pārsteigts, par to, vai tā ir jauna reforma vai turpinājums. Es biju iesaistīts iepriekšējā reformā un es, godīgi sakot, nekādi nespēju saprast, kā šo visu var nosaukt par reformas turpinājumu.

Tā reforma, kas bija veidota 2005. līdz 2009. gadam, principiāli bija veidota uz citiem pamatiem, ar citu ideoloģiju... ka ir salīdzinoši ne pārāk lielas pašvaldības, tas bija obligāts kritērijs... Lielākoties pašvaldības, kas bija lielas, izveidojās tikai tāpēc, ka viņas tā vēlējās, nevis kāds viņām to uzspieda, jo tur bija arī iepriekš pirms Saeimas balsojuma bija vesela motivējoša instrumentu pakete, apvienojoties tur katra pašvaldība saņēma tur 200 tūkstošus... tur bija vesels process garu gadu garumā... Un tad bija domāts, ka šīs reformas turpinājums... es to sapratu tikai divos veidos, ka tās būs kā otrā līmeņa pašvaldības: vai nu kā administratīvie reģioni, ko piedāvā, starp citu arī jaunais likums, vai nu arī kā apriņķi, kas ir vēlēti un par to turpinājās diskusijas. Bet reformas turpinājumu tobrīd Saeima saprata kā otro līmeni.

Vēlāk tad radās jauna ideja, ka administratīvie reģioni var būt arī kā sadarbības teritorijas, kas bija 2017. gadā, bet idejiski tas bija tas.

Otrais aspekts bija... Saeima arī pārejas noteikumos bija paredzējusi, ka uz noteiktu laiku noteikti novadi var neatbilst kritērijiem vai kritēriju kopumam. Un loģiski būtu saprast, ka šīs reformas turpinājums būtu to pašvaldību, kuras neatbilda kritērijiem, tad pārskatīšana, viņu funkcionēšanas... un savešana tādā kārtībā, ka tad tās pašvaldības tiktu apvienotas vai kā citādi reorganizētas, lai viņas atbilstu kritērijiem... Tas tad būtu loģisks reformas turpinājums.

Līdz ar to, ja Saeima definē, ka šis ir reformas turpinājums, tad es teiktu, ka tad šī Saeimas rīcības brīvība ir daudz šaurāka nekā tad, ja viņa to definētu kā jaunu reformu, jo tad viņai bija jāskatās, kādi tad bija tie... teiksim, tā... nepadarītie darbi tajā iepriekšējā reformā un jāseko, varētu tā teikt, precīzi tiem uzdevumiem, ko Saeima bija devusi, tajā skaitā par apriņķu izveidošanu, vai par neatbilstību kritērijiem un uz tiem tad ir jāfokusējas. Bet tā jau nenotika. Saeimas uzdevums, kas tika dots Saeimai, pie tam ļoti interesantā formā, uzdeva pilnīgi pasakot, ka reforma turpināma. Ja Saeimas uzdevums būtu veidots likuma formā turpināt reformu, tad es teiktu, ka viņš varētu tad atcelt Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likumā jau noteikto, tajā skaitā par apriņķu un pašvaldību veidošanu, un teikt, ka turpinām reformu pilnīgi citā gultnē. Bet, ja tas ir Saeimas paziņojums, kura robežas precīzi nosaka Telekomunikāciju tarifu padomes sprieduma secinājumi, viņš var būt tikai ar likumu pakārtots un, pie tam, ne obligāts, tikai aicinošs.

Tādēļ es teiktu, ka pēc tās būtības, kas ir veikta, tā ir pilnīgi jauna administratīvi teritoriālā reforma, kas balstās uz jaunu pieeju, jauniem kritērijiem un nevis uz to, ka tas ir iepriekšējās reformas turpinājums. Iepriekšējās reformas turpinājums būtu tad, ja, atbilstoši šim Saeimas paziņojumam, būtu koriģēti, būtu ieviestas otrā līmeņa pašvaldības tādā vai citādākā formā, un tad koriģētas tās pašvaldības, kuras tad kritērijiem neatbilda. Un tāds tas saraksts bija diezgan garš un visiem zināms.

Līdz ar to tas būtu tas skatījums par to, vai tā bija jauna reforma vai turpinājums.

Tas, kas ir par pašu reformu... Es gribētu teikt to, ka es, lasot gan anotāciju, it īpaši anotāciju... kā lai to saka... to tvērumu, kādu Saeima redzēja, kā tad būtu veidojamie jaunie novadi, pēc kādiem kritērijiem, kāds mērķis ir tam likts apakšā... to var diezgan skaidri nolasīt. Mērķis ir definēts, tas ir redzams no dokumentiem. Jautājums ir, vai visi to mērķi saprata vienādi. Grūti pateikt, bet nevar pateikt, ka no dokumentiem nevar secināt, ko tad gribēja sasniegt Saeima... es atvainojos, valdība, iesniedzot likumprojektu.

Un šajā gadījumā es piekrītu tam secinājumam, ka pēc būtības svarīgi ir izveidot tādas pašvaldības, kuras ir spējīgas nodrošināt tām uzticētās funkcijas. Jo līdz tam... un ko apliecina arī 2017. gada projekts par sadarbības teritorijām, pēc būtības būtu raksturojama ar šādu analogiju: es nopērku dzīvokli kādā jaunā projektā, un izrādās, ka mana dzīvoklī nav ne tualetes, vannas istabas, tātad pēc būtības ir jāiet šos pakalpojumus saņemt pie kaimiņiem. Jo faktiski pašvaldības ar to arī nodarbojās, ka vienai nebija savas būvvaldes, citai nebija savas izglītības pārvaldes, un šīs funkcijas, tā teikt, iepirka no kaimiņiem. Un arī likumdevējam bieži vien, nosakot pienākumu pašvaldībām, ko mēs dzirdējām... nu, ziniet, nu mazās jau to nevarēs, nu lielās tā kā to varēs... Un tāpēc es varu saprast to likumdevēja mērķi, ka vajadzētu izveidot tādas pašvaldības, kuras spēj izpildīt tās funkcijas visas, nevis tikai kādas.

Jautājums par to – liela vai maza pašvaldība jeb, tā teikt, cik akmeņi veido kaudzi. Vai liela pašvaldība ir valstiski, vai maza pašvaldība ir pretvalstiski. Es teiktu, ka tam dalījumam būtu jābūt tādā veidā, ka pamatprincips... es pieņemu, ka vietējai kopienai ir tiesības pašnoteikties, tāda ir šī te demokrātisko organizāciju tiesība pašiem izlemt savus jautājumus, un tad mēs samērojam to ar divām lietām – ar to, kas ir šie sociāli ekonomiskie apsvērumi vai primāri ekonomiskie apsvērumi un tad, cik loģiski ir izveidot valsts kā tādas teritoriālu struktūru, lai arī citu novadu iedzīvotāji spētu orientēties un sadarboties ar citām administratīvajām teritorijām un to iedzīvotājiem.

Vienlaikus pašvaldības... es teiktu, ka ir divas lietas, kas, manuprāt, nav vērtētas, vai Latvijas... varētu pat teikt, latviskās dzīves ziņas tradīcijās ir vērtēts, kāds mums būtu atbilstošākais pašvaldības formāts, cik tad viņai ir jābūt lielai un cik cilvēkiem būtu jābūt pietuvinātiem varai... Bet tas, ko es redzu kā satraucošu faktoru, ka ir arī atsevišķi novadi jau šobrīd Latvijā, kuri apzinās, ka viņi ir pārāk lieli. Ja nemaldos, es medijos šo publikāciju lasīju par Rēzeknes novadu, ka viņi ir pārāk lieli

un viņi veido pagastu apvienības, jo es saprotu, ka visu novadu kā tādu vienu pārvaldīt nav iespējams, ka tev vajadzīga vēl kāda apakšstruktūra, kas pagastus kā teritoriālās vienības apvieno kaut kādās atsevišķās grupās. Un tas faktiski pēc būtības pierāda, ka šādos gadījumos tad varbūt novads ir par lielu.

Vai teikt, ka liels ir labi un mazs ir slikti? Nu, tāda pieeja nav pareiza. Svarīgais ir, ka ir pareizais līdzsvars starp lielumu un šīs kopienas tiesībām pašai izlemt sev raksturīgos jautājumus.

Un tad mēs nonākam pie galvenā jautājuma. Kā tad tiesai tagad izvērtēt, cik liels ir labi un cik mazs ir slikti... vai otrādāk... Un tādēļ, manuprāt, būtu arī svarīgi, ka ir vismaz kāds kritērijs likuma tekstā. Varbūt tikai iedzīvotāju skaits. Vai nu kaut kāds attālums līdz centram... respektīvi, tādi kritēriji, kurus var pārbaudīt, jo šobrīd Satversmes tiesa ir zināmā mērā ķīlnieka lomā. Lūk, Saeima ir noteikusi, ka tā, kā viņa lemj par novadu teritoriju robežām, ka tā ir labi un Satversmes tiesai ir jāsaka, ka nu, politikā... nu, tā kā varētu tā saprast... nejaucaties... pārbaudiet tikai, vai mēs tur pareizi balsis saskaitījām. Manuprāt, tā nav pareiza pieeja. Tomēr Satversmes 101. pantā noteiktais pašvaldības principa ierobežojums tieši šeit parādās, tātad iedzīvotāju kopienas pašnoteiktības princips savā teritorijā risināt arī iekšējos jautājumus, tas tiek ierobežots. Ierobežojumiem, kā ikvienam pamattiesību ierobežojumam, es tā kā sagaidītu, ka viņi ir likuma tekstā nevis kaut kur kādā no dokumentiem citiem, ka tiesa līdz ar to arī var pārbaudīt, vai šie kritēriji ir ievēroti un viņi nav patvaļīgi... Protams, ir ērti likumdošanas procesā pateikt, ka nav priekšlikumu tur likuma pantā, mums nebūs problēmu sabalsot un pretrunas pieņemt. Nu, protams, ka ērti. Un mēs redzam, ka arī deputāti, izslēdzot šos kritērijus, viņi jau negribēja no tiem atteikties, viņi gribēja viņus patiesībā noteikt, to var redzēt no Saeimas stenogrammām, no debatēm, bet vienkārši iznāca tā, ka viņus izslēdza sakritības dēļ.

Un tāpēc es teiktu, ka kritērijiem ir jābūt noteiktiem un tādiem kritērijiem, kaut vai vismaz formāliem, bet kur ir vismaz kaut kāds atskaites punkts, jo tas nav labas likumdošanas principa tikai jautājums. Tas primāri ir patvaļas aizlieguma principa jautājums.

Un vēl vienu salīdzinājumu, ja varētu izteikt tādu... ka nebūtu jau pareizi, ka Latvijas kartē ik pēc 10 gadiem pienāk kāds gleznotājs un katrs nākamais glezno citā stilā. Vienam tur ir impresionisms, citam tur ir kubisms. Man liekas, ka to teritoriālo reformu būtu jāveido drīzāk kā ēkas tehnisko projektu, kurš balstās uz noteiktiem kritērijiem un izvērtējumiem. Un arī ēku var uzbūvēt bez tehniskā projekta. Un tas šeit arī ir izdarīts pēc būtības. Nu, sanāca... bet vai tā ēka stāvēs un nesagrūs, to mēs redzēsim. Bet es tā kā sagaidītu, ka šādu Latviju kā ēku ar viņas teritorijām būvē balstoties uz kaut kādiem standartiem un kritērijiem, nevis tikai uz to, kāda deputātiem rodas pārliecība Saeimas sēdē.

Un svarīgi ir arī tas, ka šie kritēriji te tiek ievēroti pa visu teritoriju līdzvērtīgi nevis tā, ka nu mums tur dažos tomēr kaut kas neizpildās, nu tas nekas, nu tā mēs toreiz nolēmām. Tā pieeja līdz ar to rada... vai šīs patvaļas aizliegums konkrētajā gadījumā ir bijis konkrēto divu pašvaldību gadījumā, es nevaru jums bez faktiem apgalvot, bet kopumā var redzēt, ka ir novadi, kuros šie kritēriji nav ievēroti.

Un vēl jo vairāk. Šajā likumā tomēr palika viens kritērijs. Un viens kritērijs bija tāds, ka novadu piederību vēsturiskajām zemēm nosaka atsevišķs likums. Kultūrvēsturiskajiem apgabaliem, vēsturiskajām zemēm... kā nu kurš lieto šo jēdzienu.. Un, ziniet, pat to kritēriju Saeima neievēroja, to vienīgo, kas tur bija palicis tajā likuma tekstā.

Ja mēs skatāmies, tad citā administratīvās teritorijas veidošanā piederība pie vēsturisko zemju robežām netika ņemta kā kritērijs, bet pēkšņi balsojumā par vienu novadu, kurš nav šīs lietas dalībnieks, par Varakļānu novadu, pēkšņi bija svarīgi, kurš runā kādā... vai uz kādu telefona numuru zvana... vēsturiski tur uz 55 vai uz kādu citu. Nu, tāda bija Saeimas sēdē argumentācija. Un tur pēkšņi šis kritērijs bija būtisks.

Tādēļ es teiktu, ka kritēriju neesamība pati par sevi nenodrošina aizsardzību pret patvaļas aizliegumu, neatkarīgi, vai tika pieļauta vai nē, un vienīgais kritērijs, kas tur likumā bija palicis, nu... protams, viņu var tulkot, viņš nebija tāds stingrs.. viņš bija... nu, tā kā tāds, ka par to vēl lems... bet nu var secināt, ka ir doma, ka šo piederību nerisinās šī likuma ietvaros – piederību vēsturiskajām zemēm. Un pat šo kritēriju Saeima aizmirsa ievērot savā balsojumā, turklāt trešajā lasījumā.

Tādēļ man ir tāda diezgan droša pārliecība, ka šo kritēriju neesamība ir patvaļas aizlieguma principa pārkāpums.

Vēl jo vairāk ir jāatceras, ka teritoriālā reforma nebeidzas ar likuma pieņemšanu... šī likuma pieņemšanu un arī ar iepriekšējā likuma pieņemšanu. Viņa nebeidzas. Atceramies, kas notika īsi pēc šīs reformas? Tieši tā. Divas pašvaldības tika sadalītas, vārdu sakot, viena tika sadalīta divās. Un faktiski tas arī apliecināja to, ka Saeimai nebija mērķa... tās reformas ietvaros pamatā nebija mērķis lielas pašvaldības. 2008. gada reformas ietvaros bija... tā netika veidota karte. Un Rojas un Mērsraga sadalīšana arī to parādīja, ka vienu ekonomiski spēcīgāku pašvaldību atdalīja no ne tik ekonomiski spēcīgas pašvaldības. Un atdalīja tieši ar šādu fokusu, lai viena negremdētu otru un nevarēja sadalīt, kurš kura budžeta līdzekļus un kā izmantos...

Tādēļ arī jāsaprot, ka šie kritēriji ir svarīgi arī nākotnē un tālākajā attīstībā.

Jo citādāk nav iespējams tālāk izsekot, kāda ir Saeimas... teiksim... tādā veidā Saeimas ceļi kļūst neizdibināmi. Un ja šo reformu, es vēlreiz atkārtosos... uzskatītu par šīs iepriekšējās reformas turpinājumu, tam bija primāri jābūt aprīņķu ieviešanai un jāseko konkrētajiem kritērijiem, kur bija neatbilstības, novēršot šīs neatbilstības, kuras bija likumdevējs jau pats identificējis un vēlāk pētījumos tas bija identificēts un iespējams, papildinot ar kādu jaunu kritēriju. Tad es teiktu, ka šī reforma būtu bijusi...

nu, vismaz no juridiskā viedokļa, profesionāla. Jo šobrīd ir viena glezna vienā stilā gleznota, un ir otra, kurā likās, ka varbūt tām figūrām ir jāizskatās lielākām... Nu, tā pēc būtības...

Tas ir tas, ko es varbūt no tāda skatījuma redzu.

Vai mans secinājums... vai šī tiesību norma, vai šis likums tādēļ ir atzīstams par Satversmei neatbilstošu... Es teiktu, ka jā, bet to neatbilstību var novērst arī... teiksim tā... šo likumu pašu par sevi neatceļot, jo kritēriju jautājumu var risināt arī šobrīd, kā mēs to bieži esam darījuši, ka bieži vien riteņus mašīnai pielasa braucot.

Tā kā tas arī ir iespējams to novērst vēl pie esošā likuma teksta.

Tas no manas puses būtu ievadam viss.

Esmu gatavs atbildēt uz jūsu jautājumiem.

A. Laviņš.

Paldies par sniegto viedokli.

Vārds jautājumu uzdošanai tiesnesei Sanitai Osipovai. Lūdzu!

S. Osipova.

Jā... Liels paldies jums, ka piekritāt būt eksperts šajā lietā.

Jūs jau rakstveidā sniedzāt un arī tagad mutvārdos savu viedokli. Un tomēr man vēl ir daži jautājumi, ko es gribētu ar jums pārrunāt.

Kā jūs skatāties uz laiku, kurā reforma tika izstrādāta un pieņemta. Tas bija samērīgs laiks, ko sākotnēji likumdevējs deva šāda mēroga reformas izstrādei un pieņemšanai?

E. Pastars.

Nu, ja skatās pret iepriekšējo reformu, tad šis laiks bija ļoti īss. Ja iepriekšējā reforma faktiski sākās 1998. gadā un 2005. gadā tika restartēta, ja tā drīkst teikt, un pabeigta 2008. gadā, tie bija desmit gadi, tad šeit bija gandrīz desmit... nu, deviņas reizes mazāks laiks.

Bet es nedomāju, ka laiks būtu šeit izšķirošais kritērijs. Svarīgākais ir... jo arī labus pierādījumus un secinājumus var sameklēt arī pietiekami īsā laikā, jo bija, no kā secināt. Tāpēc es nedomāju, ka laiks būtu izšķirošais šajā gadījumā, lai gan viņš bija salīdzinoši ļoti, ļoti īss pret iepriekšējo reformu.

S. Osipova.

Tad jūs tomēr neredzat, ka tas īsais laiks zināmā mērā radīja steigu, un liela daļa no pārmetumiem, kas izskan šajā procesā pret VARAM ministriju, varētu būt varbūt tomēr saistīti ar to, ka bija iedots tik salīdzinoši īss laika posms reformai?

E. Pastars.

Es to nevaru izslēgt, nedz arī teikt, ka tā bija. Es tikai gribu teikt, ka arī īsā laikā var izdarīt būtiskas reformas, bet vai šajā gadījumā kāda tiesības tika aprobežotas... man ir grūti uz to atbildēt, tas drīzāk ir faktu jautājums, par ko man nav datu, lai pienācīgi sniegtu atbildi uz šo jautājumu.

S. Osipova.

Paldies.

Kādam, jūsuprāt, būtu jābūt pamatojumam šāda mēroga reformai? Vai jums kā juristam ministrijas izstrādātie pašvaldību profili, politikas plānošanas dokumentos sniegtais pamatojums šķiet pietiekams, lai īstenotu šāda līmeņa reformu?

E. Pastars.

Es... teikšu tā... es nedomāju, ka es kā jurists varu to pilnvērtīgi novērtēt.

S. Osipova.

Paldies.

Tad nākamais jautājums tiešām būs jūsu ekspertīzes lauciņā, jo jūs arī minējāt jēdzienu „patvaļa”, stāstot par šo reformu.

Kur, jūsuprāt, vajadzētu vilkt robežu starp likumdevēja rīcības brīvību un politisku izšķiršanos no vienas puses un kur parādās zināmi patvaļas riski?

E. Pastars.

Es teiktu, ka te mums būtu jāpaskatās uz līdzvērtīgām situācijām. Ja Satversmes tiesa kādā lietā vērtē pamattiesību ierobežojumu, un šajā gadījumā tas varbūt nav pamattiesību ierobežojums, bet pašvaldības principa ierobežojums, bet tad mēs skatītos... nu, varbūt kaut ko līdzvērtīgāku. Tad mēs redzētu, ka tomēr tajos gadījumos, kad ierobežojums tiek noteikts, ka viņš balstās uz noteiktu... jeb tiek pateikts, ka ierobežojums var tikt noteikts... ka viņš balstās uz noteiktiem kritērijiem. Viņu var nebūt daudz, bet vismaz daži no viņiem ir. Tas būtu tā kā viens.

Un, protams, otrs... Katrā no specifiskajām jomām šī rīcības brīvība... arī Satversmes tiesai, veicot pārbaudi, atšķiras... un es šeit drīzāk raudzītos kā tādu sodu politikas virzienā... ka šeit tiesai būtu jāpārbauda, vai... nu, manā ieskatā... vai šeit nav acīmredzami pārkāpta likumdevēja rīcības brīvība. Un lai vispār tiesa varētu novērtēt, viņai būtu jāspēj novērtēt likumdevēja rīcības brīvība, ir kritēriji, uz ko viņš balsta savus secinājumus, lai ierobežotu vietējo kopienu tādu darbību... un viens no šiem galvenajiem punktiem ir tieši šīs teritorijas noteikšana. Nav kritēriju... pēc būtības mums ir jāpieņem kritēriji, kas ir definēti likumā *expressis verbis*, būtu jāpieņem, ka

likumdevējs tādus nav noteicis. Līdz ar to pats par sevi viņš nav ievērojis šo patvaļas aizliegumu.

S. Osipova.

Paldies.

Šodien, atbildot uz jautājumiem, pārstāvot Administratīvi teritoriālās reformas komisiju, Pūces kungs teica, ka novadu izveidošanas kritēriji iepriekš bija ielikti likumprojektā ar domu, ka tās robežas noteiks Ministru kabinets, un tajā brīdī, kad bija skaidrs, ka tas jautājums ir pietiekami būtisks, lai par to lemtu pati Saeima, nu tad automātiski Saeimai ir kritēriji, pēc kuriem viss tiek veidots un lielākoties nenotiek atkāpes no Ministru kabineta iesniegtā projekta, un likumā šie kritēriji vairs nav nepieciešami.

E. Pastars.

Nē, tāda pieeja... Pirmkārt, šajā aktuālajā likumprojektā tā noteikti nebija. Ja es tagad vēsturiski mēģinu atcerēties notikumus pirms trīspadsmit gadiem... tad bija šāda prakse laikiem 2007. gadā domāta, ka tādi būtu kritēriji un tad ir Kabineta apstiprināta karte. Bet no tā atteicās jau diezgan savlaicīgi no šīs pieejas, ņemot vērā to, lai pašvaldību sūdzības Satversmes tiesā un likumdevējs saglabāja gan kritērijus, gan karti. Toreiz, 2008. gadā – abus divus kopā. Un arī atrunāja gadījumus, kuros un kam kādā kombinācijā var neatbilst. Tas nebija varbūt labākā prakse no ekonomiskā viedokļa... bet es tādu pieeju, ka dalījumu starp Saeimu un Kabinetu... manuprāt, šis jautājums beidzās jau 2007. gadā. Tā ir dziļa pagātne un viņa ir noliekama tur, kur tai ir vieta pagātnē.

S. Osipova.

Jūsu viedoklis man ir skaidrs.

Un vēl viens jautājums, par kuru izvērtušās ir plašas diskusijas šīs tiesas sēdes gaitā, par subsidiaritātes principa saturu. Jo no Saeimas, no Ministru kabineta, no ministrijas viedokļiem šī reforma neskar subsidiaritātes principu, savukārt pašvaldību pārstāvji uzskata, ka arī šis princips tiek skarts un nav ievērotas šī principa prasības.

E. Pastars.

Manā ieskatā viņš tiek skarts, jo viņš zaudētu jēgu... pats par sevi šis funkciju dalījums starp... vai kurā brīdī valsts iejaucas pašvaldības darbā... ja mēs teiktu, ka pašvaldību robežas var noteikt brīvi ārpus šī principa ietvariem. Jo viss tālākais, kas ir balstīts subsidiaritātes principa piemērošanā, kļūst pilnīgi bezjēdzīgs, ja pašu robežu noteikšanā netiek ņemti vērā subsidiaritātes aspekti.

S. Osipova.

Paldies. Man šobrīd vairāk jautājumu nav.

A. Laviņš.

Paldies. Vārds jautājumu uzdošanai tiesnesim Artūram Kučam. Lūdzu!

A. Kučs.

Labdien, Pastara kungs!

Man būtu vairāki jautājumi.

Viens. Vai jūs varētu drusciņ paprecizēt vēlreiz, kā... jūs teicāt, ka jūs mērķi redzat un jūs viņu arī noformulējāt. Tad es gribētu vēlreiz palūgt jums pateikt, kādu jūs redzat šīs reformas mērķi?

E. Pastars.

Es mērķi redzu tādu, kāds viņš bija noformulēts, ja nemaldos, Saeimas lēmumā, ka veidot... ja drīkst, man tās skaistās frāzes būs grūti atreferēt no galvas...

A. Kučs.

Nē, nē, saviem vārdiem.

E. Pastars.

Idejiski tā ir līdzvērtīgu pašvaldību veidošana, kuras spēj izpildīt visas tām ar likumu noteiktās funkcijas. Līdz ar to sekmējot gan ilgtspēju, gan vienmērīgu attīstību kopumā visā valsts teritorijā.

A. Kučs.

Jā, vienlaikus mums šodien tiesas sēdē vairākas personas ir teikušas, ka funkcijas nebija šīs reformas tā kā tvērumā... tas varbūt tad būtu Pašvaldību likuma jautājums?

E. Pastars.

Nē, nu tādā ziņā, manuprāt, paši kritēriji ir viens no tiem septiņiem... patiesībā ne tikai viens... minēju, ka pašvaldībai ir jāspēj izpildīt visas tās funkcijas, tajā skaitā atsevišķos punktos bija akcentētas atsevišķu funkciju veikšanas kārtība... tur par vidusskolu, ka ir jābūt noteikti tajā reģionā... Tāpēc es teiktu, ka viss, kā tika gradētas pašvaldības vadoties no šiem kritērijiem, lielākoties bija par un ap to. Nevis vai... bet arī kā viņa spēj pildīt konkrētas funkcijas.

Un jāteic, ka reforma skāra gan tādas pašvaldības, kuras spēja izpildīt funkcijas arī līdz tam, gan tādas, kuras nespēja.

A. Kučs.

Tad par proporcionalitātes principu komisiju veidošanā.

Kuru konkrēti normu, teiksim, jūsuprāt tas pārkāpj, ja jūs teicāt, ka tas ir būtisks procesuāls pārkāpums. Vai tā ir prakse? Kuru konkrētu normu tas pārkāpj, ka netika iesaistīti ārpus frakcijām esošie pārstāvji?

E. Pastars.

Es teiktu, ka ne tikai tas ir arguments par ārpus frakcijām esošiem pārstāvjiem... arī frakciju pārstāvju proporcionalitāte šajā komisijas sastāvā ir būtiska.

Man tagad no metodoloģijas viedokļa domājot... tuvākais, kas ir, es teiktu, ka tas ir Satversmes 1. pants, jo es no... cita tāda norma, kura būtu izmantojama labas likumdošanas principa analīzē, cita būtu mazāk piemērojama kā šī. Es tad teiktu, ka Satversmes 1. pants... līdzvērtīgi ar tādu, kas tika vērtēts Salaspils lietā, kur Satversmes tiesa vērtēja šo proporcionalitātes principu...

Kā es jau teicu, Saeimā tā ir prakse un tāda kā paraža, ka visus jautājumus, kas skar uz āru izdotos normatīvus... tātad likumiem, vienmēr vērtē otrajā un trešajā lasījumā tikai tādas komisijas, kuras ir veidotas kā likumdošanas komisijas, tajā skaitā ļaujot tur būt iebalsotam arī pie frakcijām nepiederošam deputātam, bet izņēmums vienīgais, ko es esmu praksē atradis un atceros, ir šie te Saeimas Kārtības ruļļa grozījumi, kur šī proporcionalitāte parasti netiek ievērota, ja tiek veidota īpaša komisija pašas Saeimas pirmajā vai trešajā sēdē uz viena grozījuma sagatavošanu, kas ir ļoti īss projekts, piemēram, pamainīt komisijas nosaukumu.

Bet tāpēc es teiktu, ka 1. pants un to, ka tā līdz šim ir atkāpe no līdzšinējām paražām. Es neesmu dzirdējis motivāciju, kāpēc nevarēja nodrošināt klasisko proporcionalitāti. Varbūt tā ir mana vaina, ka es to neesmu dzirdējis, bet es pieņemu, ka procesā varbūt kāds par to ir runājis, es ceru, kāpēc tad vajadzēja atkāpties no šīs klasiskās proporcionalitātes... kas bija tie apsvērumi.

Un otrs ir faktu analīze. Vai mēs redzam pēc balsojumiem, ka tie varētu būt bijuši citādāki, ja viņi būtu veidoti pēc tiem principiem, kā parasti veido likumdošanas komisijas.

A. Kučs.

Paldies.

Vēl viens jautājums. Jūs teicāt, ka arī jums ir bijis ietverts iepriekšējā reformā... Un ja mēs salīdzinām šo un iepriekšējo, tad vai, jūsuprāt... nu, es nezinu, cik jums ir sanācis iepazīties ar tiem profiliem, kas ir bijuši pašvaldībām jaunajām plānotajām... Vai tas ekonomiskais izvērtējums šai reformai ir vai nav? Un kā jums tas liekas, salīdzinot ar to, kā tas bija darīts iepriekš un kā ir tagad?

E. Pastars.

Es varbūt piekrītu tam secinājumam tajā ziņā, ka... Es teiktu tā, ka varbūt pat man liekas, ka dažos aspektos kritēriji, pēc kā gribēja veidot pašvaldības nu... vismaz tajā anotācijā rakstītajos... bija varbūt niansētāki un gudrāki. Es teiktu, ka iepriekšējā reformā bija arī situācija... ka atkarībā arī no ministru maiņas, ka veidojās tāda sākotnējā piedāvājuma pārzīmēšana... kad mainījās, man liekas, Kučinskis un Štokenbergs... Šajā gadījumā tāda pārzīmēšana neveidojās, bija zināma konsekvence.

Man sanāca arī piedalīties 2017. gadā šajā pašvaldības vadības teritoriju jautājumā, sniedzot arī atzinumu par to... Man likās, ka tai ministrijai tie dati bija vismaz pietiekami... cik es varēju novērtēt no sarunām, ka viņi bija iedziļinājušies un vērtējuši tās dažādās situācijas, analizējuši konkrētas funkcijas... ka tas nebija tā, ka uz baltas lapas tika sazīmēta karte. Izvērtējums bija, bet cik viņš bija pietiekams, tas būs ārpus manas kompetences pateikt. Tas nebija uz baltas lapas zīmēts pasākums, to es noteikti atceros no sarunām ar ministrijas darbiniekiem.

A. Kučs.

Paldies.

Vēl viens jautājums saistībā ar to, kā tad mēs varēsīm izmērīt tālāko... viens no tiem kritērijiem ir, kā tad mēs pēc laika varam izmērīt, vai reforma būs sekmīga, vai... Un viens, uz ko šodien arī Pūces kungs uzsvēra, ir ekonomiskās attīstības rādītāji. Viņš uzsvēra IKP, iedzīvotāju darba algas pieaugums...

Mans jautājums jums, vai IKP pieaugums un darba algas pieaugums, vai viņi korelē ar reformu? Vai jūs to redzat? Vai tur var būt arī citi faktori? Vai to vispār var tā aprēķināt pēc laika?

E. Pastars.

Nu, es pieņemu, ka jau gan kaut ko aprēķināt līdzvērtīgu var, bet IKP pieaugums ir atkarīgs no tik daudziem un dažādiem faktoriem, ka teritoriālā reforma varētu būt tikai viena no komponentēm un to neviens pētnieks nekad precīzi nepateiks.

Protams... un jā... varbūt tikpat labi kaut kāda ražotne būtu atvērusies šajā novadā arī tad, ja viņš būtu bijis mazāks nekā tad, kad viņš ir lielāks.

Man drīzāk liekas, ka svarīgs šajā ekonomiskajā stāstā ir nepazaudēt demokrātijas aspektu. Tas ir tas, par ko būtu jā rūpējas juristiem. Ka pašvaldības pārstāvniecībai ir maksimāli... jābūt maksimāli tuvu iedzīvotājiem un ekonomiskais izdevīgums arī nedrīkst būt pāri demokrātijas tādām vērtību aizsardzībām tikai tādos gadījumos, ko es jau minēju, ka tiek secināts, ka atsevišķi lielie novadi ir pārāk tālu no... ka kādai atsevišķai teritoriālai vienībai ir pārāk maza ietekme vai potenciāla ietekme... tā sakot, būt pie leņķa. Tādēļ tas, man liekas, būtu tāds atskaites punkts.

Un ekonomikai būtu jābūt tikai kā iespējai, kā leģitīmam pamatam atkāpties no šīs te demokrātijas principa, ka maksimāli tuvu jāatrodas pārstāvjiem no pārstāvamajiem.

Bet es domāju, ka to pēc gadiem varēs izvērtēt. Un tikai tas, vai IKP ir bijis lielāks, es domāju, ka ar to vien būs par maz. Svarīgāka būs analīze par funkciju izpildi, budžeta izpildi, iedzīvotāju arī apmierinātību... saprast, kas vispār Latvijai ir svarīgs, kas Latvijas iedzīvotājiem... ko viņš grib redzēt, cik tuvu vai tālu ir šī pašvaldība. Es domāju, ka tie faktori ir bieži vien pat noteicošāki nekā IKP rādītājs.

A. Kučs.

Labi. Paldies.

Un man pēdējais jautājums ir tāds. Teiksim, tā... viens no tiesību zinātniekiem, komentējot šo reformu, ir teicis tā: robežām ir jābūt tādām vai citādām, tie visi ir politiska rakstura kritēriji, un arī kartes zīmējums ir un vienmēr būs politisks.

Vai jūs piekrītat šādam apgalvojumam? Nepiekrītat? Kā jūs te redzat...

E. Pastars.

Es drīzāk pieturētos... neapstrīdot šo tēzi, bet es drīzāk viņai pieliktu komatu, ko Satversmes tiesa ir teikusi Latvijas Nacionālās bibliotēkas lietā, kad viņa lēma... tur sakot, ka neviens šāds politiskais lēmums nav brīvs no tiesību ietekmes un tajā skaitā, ja tas ierobežo vai nu pamattiesības vai pašvaldības principu, kā šajā konkrētajā gadījumā, tad viņam ir jābūt ne tikai labi motivētam, bet arī strukturētam tā, lai visiem ir skaidrs, kāpēc lēmums ir bijis tāds un viņš balstās uz profesionāliem kritērijiem nevis tikai uz brīvu politiku. Brīvā politika var būt... tur Saeimā ir arī citas lietas, kur būs brīvā politika... Šis, lai arī politisks lēmums, viņš nav atbrīvots no prasības ievērot gan vispārējos tiesību principus, gan labas likumdošanas principu, gan nepieļaut patvaļu likumdošanas procesa ietvaros.

A. Kučs.

Paldies. Man vairāk jautājumu nebūs.

A. Laviņš.

Paldies.

Vārds jautājumu uzdošanai tiesnesim Gunāram Kusiņam. Lūdzu!

G. Kusiņš.

Labdien, Pastara kungs! Man būtu vairāki jautājumi gan no jūsu iepriekš rakstveidā sniegtā viedokļa, gan no šodien teiktā.

Pirmais jautājums varbūt tā nedaudz atkāpjoties atpakaļ. Tiesas sēdē ir izteikti dažādi viedokļi par to, kurā brīdī būtu jānotiek šīm konsultācijām ar pašvaldībām.

Sakiet, lūdzu, kāds ir jūsu viedoklis? Vai šīm konsultācijām būtu jābūt kā procesam pabeigtam, piemēram, līdz likumprojekta uzsaukšanai valsts sekretāru sanāksmē? Vai arī šīs konsultācijas var turpināties vēlāk?

E. Pastars.

Es varbūt pakāpšos vēl soli atpakaļ, atbildot uz jūsu jautājumu.

Man liekas, ka svarīgākais ir, lai konsultācijas sākas pirms tam, kad ir gatavs piedāvājums vai viedoklis ministrijas ietvaros.

Man daudz sanāk arī šobrīd ar daudz jaunu normatīvu aktu izstrādi strādāt. Pirmais, ko darīt, ir tātad apjautāt adresātus vai iesaistītās personas, kas ir viņu vēlmes, ko viņi redz. Ja es atnāktu ar gatavu piedāvājumu un sāktu konsultēties, tā nav konsultēšanās, tā ir tāda piekrišanas izspiešana, es teiktu tā.

Bet, ja runājam par konsultācijām, tad, protams... ja mēs no likuma konstrukcijas, ja mani atmiņa neviļ... tad sanāk, ka pēc būtības pašvaldības savu viedokli var paust arī pēc... tātad Saeimai arī pēc Kabineta piedāvājuma saņemšanas, ka tas nav tā... Pirmkārt, Kabinetam ir jābūt pārliecībai, ka viņi ir uzklusējuši pašvaldības tādā līmenī, lai viņi varētu formulēt valdības viedokli, tas būtu tā kā pirmais atskaites punkts... bet es domāju, ka šīs konsultācijas var un drīkst turpināties arī parlamentā. Tāpēc tāda pabeigtības momenta pirms iesniegšanas Saeimā... es domāju, ka tāds nav nepieciešams, svarīgākais ir, ka arī parlaments šīs pašvaldības uzklausa. Tā kā es teiktu, ka tas ir nepārtraukts process.

Bet galvenais ir nepieļaut to, ka ir nevis konsultācijas, bet, teiksim tā, piekrišanas izspiešana.

G. Kusiņš.

Vai lietojot jūsu formulējumu „piekrišanas izspiešana” varētu būt arī tā, ka pašvaldības sarīko aptauju un saka, vai jūs esat par to, lai mēs paliekam neatkarīgi... Vai arī šādu aptauju var uzskatīt par piekrišanas izspiešanu?

E. Pastars.

Man arī ļoti nepatīk tas... es jau arī rakstveida viedoklī to minēju, ka pašvaldībām nav un nevar būt veto tiesības. Un lielākoties daudz kur konsultācijas varbūt pat nebija efektīvas tāpēc, ka pašvaldības ieturēja pozīciju nolieguma fāzi, ka mēs gribam tur, kur mēs esam un liekat mūs mierā. Tādēļ man liekas, ka tā konsultāciju neefektivitāte kādā brīdī varēja būt atkarīga arī no otras puses nevēlēšanās būt iesaistītam jebkādas pārmaiņās.

Bet kopumā diskusiju un konsultācijas process... ir svarīgs, kāds ir bijis viņu sākums. Un tad viņš turpinās nepārtraukti. Un tad nevar pateikt, ka ja viņa nav pabeigta

līdz valsts sekretāru sanāksmei, tad Saeimā viņas neturpinās. Viņas var turpināties visu laiku.

G. Kusiņš.

Labi. Paldies.

Un tad viens jautājums saistībā ar vienu mūsu lietā izskatāmo pašvaldību... ja konsultācijas sākās un pabeidzās Saeimā, teiksim, starp pirmo un otro vai starp otro un trešo lasījumu. Vai, jūsuprāt, šāds konsultāciju process ir iespējams atbilstoši Satversmei, ja tas notiek tikai un vienīgi Saeimā?

E. Pastars.

Tas man būtu ļoti liels pārsteigums, ja tiešām tā ir.

Bet man liekas, ka konsultācija noteikti nedrīkstētu sākties Saeimā, tā es pat nebiju iedomājies, ka tādi faktiski apstākļi varētu būt. Konsultācijai ir jāsākas... noteikti bija tad, kad piedāvājums tika sākts gatavot. Un es atceros vēl no iepriekšējās reformas, ka tās konsultācijas tika sāktas jau iepriekš...

Konsultācijas sākt tikai Saeimā... nu, vienīgais gadījums varētu būt tikai tad, ja skarot citu pašvaldību tad nonāk pie šī jautājuma. Kaut kā tā... ka citu pašvaldību robežas pārbīdot var pie tā nonākt... bet tā kopumā... tad tas vienīgi būtu iespējams... bet tā vienkārši nez no kurienes izdomāt, ka mēs šo pašvaldību varētu tā kā pamainīt un tad par to sākt konsultēties... Nu, jā, būt varētu, bet es teiktu, ka tikai tajā gadījumā, ja citu pašvaldību robežu pārkārtošanas dēļ tas notiek. Tikai tāpēc vien, ka par šo aizmirsu un tikai tagad atcerējās... nu, tas izklausās pēc tāda ļoti neprofesionāla procesa.

G. Kusiņš.

Vai es pareizi saprotu jūsu viedokli... Ja tas ir bijis saistīts ar kaut kādas pašvaldības sastāvā esošas teritorijas viedokļa noskaidrošanu, tad tam jebkurā gadījumā būtu jāsākas pirms Saeimas kaut kādā mērā un apjomā, un Saeimā tad tas varētu būt diskusiju jautājums vai, teiksim, šī paša kaut kāda novada, vai kaut kāda ciema teritorija pie vienas vai pie otras pašvaldības... nevis vienkārši tā, ka bija šīs apspriešanas par visu Kurzemi... un tikai par Kurzemi sāk debatēt Saeimā...

E. Pastars.

Nu, jā, tieši tā... tā tad likumdevējam ir pašam jāpārlicinās, ka šīs konsultācijas ir bijušas un, iespējams, ka pat pašam arī ir līdzīgi kā citās... piemēram, nekustamā īpašuma piespiedu atsavināšanas lietās, kur ir tiesu prakse, ka likumdevējam pašam ir jāpārlicinās, ka tā tiešām bija... Tas būtu arī svarīgs princips. Bet nu sākt diskusijas un konsultācijas tikai parlamentā, tas būtu... nu, es teiktu, ka tas parāda tikai to, ka brāķis ir iesniegts sākumā.

G. Kusiņš.

Jā, paldies.

Sakiet, lūdzu, vai varētu būt tā, ka, lai būtu kvalitatīvāka diskusija un lielāka skaidrība par nolūkiem, tad šīs diskusijas sākt nevis no baltas lapas, bet valdība nāk tomēr ar kaut kādu sākotnējo savu piedāvājumu.

Vai, jūsuprāt, tas varētu uzlabot diskusiju un konsultāciju procesu jeb tāds nebūtu pieļaujams?

E. Pastars.

Jā, es atvainojos, nevarēju mikrofonu ieslēgt...

Jā, es teiktu, ka tomēr konsultācijām, manuprāt, būtu jāsākas sākotnējā izpētē. Protams, ka valdība var nākt ar piedāvājumu, bet tad es to drīzāk redzu kā tādu... tas ir tīri no cilvēciskā viedokļa... es esmu sagatavojis savu piedāvājumu, es esmu viņam sācis ticēt un visi, kas viņu kritizē, es viņus sāku uztvert par tādiem kā oponentiem vai pretiniekiem. Tāpēc tad, kad tiek veidots sākotnējais piedāvājums, ir svarīgi jau tad sākt sarunas un analīzi, jo viss, kas ir vēlāk, jau sāk sašaurinātas iespējas manevriem. Un tas, manuprāt, ir svarīgākais, ka jau sākotnējā piedāvājuma sagatavošana balstās uz kaut kādām konsultācijām jau tajā brīdī un tad var sākt jau otro stadiju ar viņām tad, kad... Nu, līdzīgi, kā ir par teritorijas plānošanu, no sākuma ir priekšlikumu iesniegšana, ko iedzīvotāji vispār vēlas teritorijā, un tad, kad tie priekšlikumi ir apkopotī, tad nāk pašvaldība ar piedāvājumu, ko viņa tad redz un tad ir otrā kārtā, kurā var izteikt jau konkrētus risinājumus un piedāvājumus ar konkrētiem priekšlikumiem.

Tas, man liekas, ka būtu tāda vislabākā analogija kopumā.

G. Kusiņš.

Labi, paldies.

Tad viens jautājums saistībā ar jūsu rakstveidā sniegto viedokli, kurā ietverts... ko jūs arī šodien atkārtojāt... ka likumā nav noteikti šie kritēriji.

Sakiet, lūdzu, vai jūsuprāt šiem kritērijiem ir obligāti jābūt noteiktiem Saeimā tieši likuma formā? Vai tie nevar būt kaut kādā citā veidā, kaut kāds savādāks, citādāks Saeimas gribas izteikums?

E. Pastars.

Nē, es tomēr uzskatu, ka tas tomēr ir tikai likumā. Kādēļ? Anotācija, pirmkārt... es vispār anotāciju dēvēju par likumprojekta autora testamentu, jo pēc būtības anotācija beidz savu dzīvi dienā, kad viņa ir iesniegta Saeimā, viņa vairāk nav labojama. Tas nozīmē to, ka arī opozīcijas deputātiem vai citiem deputātiem... faktiski teikt, ka viņiem ir jāseko tiem kritērijiem, tad viņiem faktiski ir ierobežota viņu rīcības brīvība, jo viņi

vairs nevar mainīt anotāciju. Anotācija nav maināma pēc viņas nobalsošanas pirmajā lasījumā.

Un mēs nevarētu teikt, ka tas tad ir kritērijs, no kura visiem ir jāvadās. Tad opozīcijas deputāti pat nevar iesniegt priekšlikumus par šiem kritērijiem.

Tādēļ es iebilstu tam, ka viņi varbūt paliek tikai anotācijā. Tas sašaurina opozīcijas tiesības. Tas ir viens.

Un otrs. Kā es jau minēju savas uzstāšanās ievaddaļā par to, ka, ja jau mēs ierobežojam pašvaldības principu, kas izriet no 101. panta, tad svarīgi ir, ka tiek izturēta likuma kvalitātes latiņa, ka tiek pateikti kritēriji likuma līmenī, jo ierobežojumiem primāri ir jābūt saskaņā ar likumu un tur jāparādās formālā... tas būtu tā kā līdzvērtīgi tam, kā pie pamattiesību ierobežošanas... ja tas tiek ļauts, tad tas arī kaut kur jāapraksta, kādos gadījumos tad šis ierobežojums pastāv, jākonkretizē, ja tā var teikt.

G. Kusiņš.

Jāsaka, ka diskusijas par to, vai kaut kam ir jābūt noteiktam ar likumu, ir bijušas arī iepriekš un es domāju, ka jūs atceraties, ka Valsts prezidenta Konstitucionālo tiesību komisija izteica savu viedokli par liela apjoma aizņēmumiem, kas tika veikti pēc krīzes. Un tur Konstitucionālo tiesību komisija nāca pie secinājuma, ka šis gribas izteikums var būt izteikts dažādi – gan likumā, gan arī kaut kā savādāk, un tie var būt arī izteikti kā vairāku izteikumu kopums.

Sakiet, lūdzu, jūsuprāt, šīs idejas jeb šie argumenti nav attiecināmi uz administratīvi teritoriālo reformu?

E. Pastars.

Nu, pirmkārt... es būtu piesardzīgs ar viņu attiecināšanu divu iemeslu dēļ.

Pirmkārt. Tādēļ, ka ja mēs runājam par valsts budžeta līdzekļu izlietošanu vai aizņēmuma ņemšanu, tad šeit mēs tomēr runājam par patstāvīgu subjektu jeb vietējo kopienu pašvaldības principa ierobežošanu. Aizņēmuma... teiksim tā, piekrišana, saņemšana... aizņēmuma ņemšanai, tas pārsvarā ir iekšējas valsts pārvaldes process, kas maz ietekmē... nu, tādā juridiskā izpratnē maz ietekmē citas personas. Tas būtu viens.

Un otrs. Nestrādā... nu, teiksim, nevar būt tā, ka... es kopumā neticu nekādiem... nu, tā tīri no praktiskās pieredzes, ierobežojumiem, kuri nav noteikti ar striktu formalizētu dokumentu un pietiekami striktā veidā, jo, ja tie apsvērumi ir anotācijā vai viņi ir kādās tur augstāku amatpersonu vēstulēs, viņi ilgi nedzīvo, šīs tradīcijas ne vienmēr nostabilizējas un bieži vien tiesību piemērotāji pavisam aizmirst par to, ka tādi eksistē vai arī ignorē vēsturisko tiesību normu iztulkošanas metodi un izmanto to, kāda ir tajā brīdī, kad situācija jau ir mainījusies. Tik būtiskā jautājumā, es domāju, ka nevarētu balstīties tikai uz šo vien.

G. Kusiņš.

Labi. Paldies.

Un tad jautājumi, kas attiecas uz jūsu viedokli par proporcionalitātes principu un Saeimas komisijas izveidošanas kārtību.

Vai es pareizi sapratu, ka, jūsuprāt, šis Saeimas lēmums – pa vienam no katras frakcijas – liedza citiem deputātiem būt komisijas sastāvā?

E. Pastars.

Nu, ja es sistēmiski tulkoju Saeimas tā sakot lielo lēmumu par komisiju veidošanas principiem, ja mēs to tā varam nosaukt, un šo, tad sistēmiski lasot... tad, jā. Man gan nav pierādījumu tam, vai kāds no neatkarīgajiem deputātiem vēlējās tur būt un tika viņam atteikts. Jo principā jau, ja kāds būtu vēlējies, es pieņemu, ka Saeima arī varētu lemt. Jautājums ir par to, ka varbūt kādu iesniegumu nemaz nepieņēma vai nevirzīja tālāk izskatīšanai... nu, tas ir tas jautājums, kā tas praksē notika. Bet tīri teorētiski...

G. Kusiņš.

Tā tad jūsuprāt... ja Saeima būtu... nu, šinī gadījumā droši vien būtu desmit deputātu paraksti jāsavāc būtu, lai iesniegtu kādu lēmumprojektu... ja būtu savākti paraksti un iesniegta kādu citu deputātu iespējamā līdzdalība komisijā, tad Saeima varētu lemt un šis Saeimas lēmums tad varētu būt tāds, kas papildina to iepriekšējo, ka tikai pa vienam no katras frakcijas.

E. Pastars.

Jā, nu, vienīgais... es šaubos, ka mums ir desmit neatkarīgie deputāti... varētu nesavākt tādu parakstu skaitu. Tādēļ, acīmredzot, frakcijas varētu nebūtu ieinteresētas šādu priekšlikumu parakstīt.

G. Kusiņš.

Jā, bet ja tomēr šādi paraksti ir, tad varētu būt izskatīts jautājums par to, ka šāds deputāts varētu...

E. Pastars.

Jā, es domāju, ka tas nelieltu... tā ģenerālā atbilde būtu, ka tas nelieltu Saeimas sēdēs šādu jautājumu izskatīt, ja kāds to Saeimas Kārtības rullī noteiktajā kārtībā pieteiktu. Bet, protams, kopumā... es to vērtētu kā tādu kļūdainu lēmumu, jo tur bija tomēr jāatkārto tieši tas pats punkts, kas ir lielajā lēmumā, ka par neatkarīgajiem deputātiem var lemt Saeima atsevišķi un tad tas būtu pilnīgi skaidrs.

G. Kusiņš.

Un tad, sakiet, lūdzu... Satversmes 25. pants jau tieši nosaka, ka Saeima izvēlē komisijas, nosakot to skaitu un apjomu. Vai no 25. panta pa tiešo neizrietētu deputātu tiesības tad šinī gadījumā pieteikties uz šo komisiju, neskatoties uz šādu Saeimas lēmumu?

E. Pastars.

Jā, izrietētu. Bet svarīgākais ir nevis tikai tas, kas izriet no 25. panta, bet ne katrs neatkarīgais deputāts, pirmkārt, vispār ir jurists, vēl jo vairāk labs jurists... un tad es teiktu, ka viņš varētu pat neuzdrošināties tādu piedāvāt sakot, ka, ja jau lielajā lēmumā šī norāde informatīvā ir un šajā nav, nu tad skaidrs, ka mūs tur redzēt negrib. Tāpēc svarīgi būtu arī, ka mēs tā kā vadāmies arī uz personām, kuras varbūt nav tik izglītotas šajā konstitucionālo tiesību jautājumā.

G. Kusiņš.

Vai tas pārkāpums izpaustos tā, ka tas deputāts nav jurists un baidās vai nebaidās kaut ko iesniegt Saeimā?

E. Pastars.

Nē, pārkāpums izpaustos tajā, ka parlaments tomēr nenodrošināja pietiekami tiesisku skaidrību par deputātu tiesībām un pienākumiem, neinformējot par tiem, neformulējot lēmumu tik skaidri, cik skaidri parasti ir formulēts lēmums par komisiju izveidošanu.

G. Kusiņš.

Labi. Paldies.

Sakiet, lūdzu, kāds ir jūsu viedoklis saistībā ar šo proporcionalitātes principu un šobrīd Saeimā esošām... nu... ja tā drīkst teikt... liberālajām procedūrām, ka ikviens deputāts var iesniegt priekšlikumu, priekšlikums obligāti ir jāizskata, par šiem priekšlikumiem obligāti var runāt Saeimas sēdē... Vai, un ja jā... vai šī liberālā kārtība atstāj iespaidu, kompensē šo proporcionalitātes pārkāpumu jeb nē?

E. Pastars.

Protams, ka, pat ja deputāts nebija ietverts Saeimas komisijā, viņš varēja iesniegt priekšlikumu un piedalīties komisijas sēdē, tikai nevarēja balsot par to. Tādā ziņā, tas, protams, ir iespējams... Es teiktu tomēr, ka tas nekompensē pilnībā, jo tomēr ir svarīgi, ka parlaments, parlamenta komisija, kas ir tā kā tā šūniņa, kurā dzimst likumdošanas akts ar visiem smagajiem kompromisiem, ka viņa atspoguļo parlamenta sastāvu tādu, kādu viņu ir izvēlējušies vēlētajī nevis pēc frakciju pārstāvju delegācijas principa.

Un lai arī ir kompensējošs mehānisms... Es tam piekrītu, ka ir kompensējoši mehānismi, kā var tur deputāts piedalīties gan komisijas sēdē, gan Saeimas sēdē, balsot, izteikties, bet tomēr ir lietas, kuras, ja tiek palaistas garām komisijā, piemēram, ir kāds diskutabls priekšlikums, par kuru, iespējams var panākt... tur ir iesniegts priekšlikums... var panākt kompromisu viņu palabojot... Un ja tev tur nav vairākuma tajā brīdī komisijā, tur Saeimas sēdē aiziet tādi teksti, kurus tur vairs izlabot nevar... tāpēc bieži vien ir ļoti svarīgi, ka viņus izlabo tieši atbildīgajā komisijā. Ir lietas, kuras palaida garām atbildīgā komisija, vai nevar viņas tur īstenot, tad Saeimas sēdē iespējas ir liegtas, jo tur var balsot tikai „par” vai „pret” priekšlikumu... arī priekšlikumu pa daļām... bet ir lietas, kuras neizdarot atbildīgajā komisijā, Saeimas sēdē praktiski to izlabot vairāk nevar. Tātad tā būtu tāda praktiska pieeja, ko deputāts var vai nevar izdarīt.

G. Kusiņš.

Jā, paldies.

Tad vēl paturpinot šo pašu jautājumu.

Saeimas lēmumā, kur noteica, ka šajā komisijā ievēl pa vienam deputātam no katras Saeimas frakcijas, netieši iznāk arī šīs komisijas locekļu kopskaits. Tātad, laikam 7 frakcijas, 7 deputāti, ja es nemaldos.

Sakiet, lūdzu, kā tad vajadzētu to proporcionalitāti vērtēt, ja, piemēram, 98 deputāti ir frakcijās un 2 nav frakcijās, ir ārpus frakcijām, vai tad tiem 2 būtu kaut kāda proporcionāla tiesība, ja komisijas sastāvs ir tikai 7 deputāti?

E. Pastars.

Es varbūt sadalīšu divās daļās šo jautājumu.

Pirmais. Tā problēma nav tikai neatkarīgie deputāti. Vēlreiz atgādināšu, ka primārā un, manuprāt, svarīgākā lieta ir ne tikai neatkarīgie deputāti, bet primārais ir, ka pārējos... ka vispār Saeimas frakcijas šajā komisijā nebija atspoguļotas pēc viņu faktiskā vairākuma Saeimā, bet bija pa vienam. Jo, piemēram, ir grūti salīdzināt „Vienotības” frakciju ar „Saskaņas” frakciju pēc deputātu skaita, lai gan abām bija viens cilvēks. Tas ir galvenais.

Par neatkarīgajiem deputātiem ir līdzīgi... tāpat, kā tas ir šobrīd, es teiktu, ka tā ir varbūt tāda kā džentlmeņu vienošanās vai sapratne, ka Saeimā kopumā tiek izvērtēts, ka kādam no neatkarīgajiem deputātiem tur būtu jābūt... visi tur var arī nebūt, nu, labi, ja viņi ir 2, bet viņi var būt arī 20... Bet šajā gadījumā, visticamāk, ja pēc šāda principa veido komisiju, tad mans padoms būtu bijis, ka būtu jābūt vismaz vienam neatkarīgajam deputātam, kam Saeimā tur ir jābūt ievēlētam.

G. Kusiņš.

Bet vai tad nebūtu tā, ka tas viens deputāts... tad būtu neproporcionāla pārstāvība.

E. Pastars.

Jā, bet vismaz viens tur būtu. Jo tas būtu... es saku, ka pati šī konstrukcija ir nepareiza, kā var veidot to proporcionalitāti šeit. Bet, ja viņa tāda būtu bijusi, tad vismaz viens neatkarīgais deputāts būtu ielikts, jo šī proporcionalitāte nav nekāda proporcionalitāte, kas tajā komisijā ir izveidota. Tas ir pēc galviņām... tāpēc tur vērtēt proporcionalitāti, kura nekad tur nav vērtēta, vispār tas nav diskusijas priekšmets pat.

Ja tā būtu parastā likumdošanas komisija, tad attiecīgi līdzīgi kā, pieņemsim, Juridiskajā komisijā, ir divi pie frakcijām nepiederoši deputāti. To veido pēc tādas... Tad mēs varam debatēt par proporcionalitāti, bet šīs komisijas sadaļā tur varētu būt arī desmit nepiederošie deputāti, jo proporcionalitāte viņā nav bijusi vienkārši principā.

G. Kusiņš.

Labi. Paldies.

Tad nedaudz pamainot. Sakiet, lūdzu... tā tad jūs esat izteicis viedokli par to, vai šī sēde ir notikusi Rīgā vai nav notikusi Rīgā.

Sakiet, kāds ir jūsu viedoklis? Vai šobrīd šī Satversmes tiesas sēde notiek Rīgā vai nenotiek?

E. Pastars.

Nu, es jūtos, ka es esmu Rīgā, bet tas laikam nav svarīgākais, kā es jūtos.

Šajā gadījumā es teiktu, ka mēs vispār nevaram runāt par to, kurā vietā notiek šobrīd šī sēde, jo katram no mums viņa notiek citā vietā, atkarībā no tā, kur mēs atrodamies. Bet tulkojot Satversmes 115. pantu, tomēr konstitucionālā likumdevēja skatījums ir vienmēr bijis, ka... es viņu tulkotu tā... varbūt Plepa kungs papildinās savā runā... ka tā atrašanās Rīgā vienkopus Saeimas sēdē un viss cits, kas tas nav, ir „citā vietā”.

G. Kusiņš.

Sakiet, lūdzu, tā tad, ja mēs raugāties uz Satversmes 15. pantu... Tad, kad tapa 15. pants, tad vēl nebija iespējas šādi rīkot sēdes, kā mēs to rīkojam šobrīd.

Sakiet, lūdzu, vai var uzskatīt, ka 15. pants runā par to, kur ģeogrāfiski notiek... respektīvi, cita vieta ģeogrāfiskā izpratnē vai cita vieta citādā sēdes norises veidā?

E. Pastars.

Gan, gan... Es domāju, ka „cita vieta” mūsdienīgi to tulkojot ir gan veids, gan vieta. Es neapšaubu to... tā vēlreiz, lai to tā varbūt kvalificētu... es neapšaubu to, ka e-Saeima kā platforma var pastāvēt. Protams, ka var un tas ir šī „cita vieta”.

Jautājums tikai ir par to, kā pats likumdevējs to definē un, izsludinot katru šo sēdi, viņš arī pamato, kāpēc ir šie ārkārtīgie apstākļi.

Bet es noteikti neapšaubu to, ka principā tā „cita vieta” var būt arī e-Saeima. Tā noteikti nav problēma.

G. Kusiņš.

Tātad „cita vieta” var būt arī tad, ja sēde notiek citā veidā.

E. Pastars.

Jā, protams.

G. Kusiņš.

Labi. Paldies. Man nav vairs jautājumu.

A. Laviņš.

Paldies.

Vārds jautājumu uzdošanai tiesnesei Daigai Rezevscai. Lūdzu!

D. Rezevska.

Paldies. Labdien, Edgar Pastara kungs!

Jūs savā uzstāšanās runā un arī atbildot uz tiesnešu jautājumiem minējāt vairākus labas likumdošanas principa elementa iespējamus pārkāpumus, kas ir saskatāmi šajā likumdošanas procesā. Es pat teiktu, ka daudzus...

E. Pastars.

Es nesapratu... tas bija jautājums?

D. Rezevska.

Jā... tā ir jautājuma daļa. Es gribēju pakomunicēt vienkārši ar jums...

Nu, lūk. Tad nākamā jautājuma daļa ir par to... jūsu kā eksperta viedoklis.

Vai jūs uzskatāt jūsu vērtējumā, ka šo labas likumdošanas principa elementu apmērs... pārkāpto elementu apmērs ir sasniedzis tādu līmeni, ka, ja tie elementi nebūtu pārkāpti, likumdevējs šajā likumdošanas procesā visdrīzāk būtu pieņēmis citādu lēmumu?

E. Pastars.

Lai man kā gribētos atbildēt precīzi uz šo jautājumu, manuprāt, tā atbilde ir atkarīga ne tikai no tiesību secinājuma, bet arī no faktiem. Es nevaru šobrīd apgalvot, kādas bija komisijas balsis, kā šķīrās balsis... Bet tas, ka principā proporcionalitātes principa pārkāpums pats par sevi un tajā skaitā arī... teiksim tā... es drīzāk teiktu, ka jā nekā nē.

Bet ja man būtu jābūt kā tiesnesim un jāizšķiras, tad es noteikti gribētu redzēt arī faktiskos apstākļus, pēc kuriem es varu secināt, ka tās balsis bija uz robežas, ka principā pārrēķinot pēc pareizās proporcionalitātes mēs redzētu, piemēram, ka komisijā būtu citādāk lēmumi balsoti. Un arī es sajustu varbūt no audio ierakstiem un no klātesošo personu viedokļa vai komisijas vadītāja, kas vienlaikus ir parlamentārais sekretārs, vai viņš šo komisijas sēdi vadīja atbilstoši... teiksim tā... vai viņš tajā brīdī bija vairāk parlamentārā sekretāra cepurē vai, teiksim tā... vai viņš bija parlamentārais sekretārs komisijas priekšsēdētāja ādā... Un to var sajust no tā, kā komisijas sēde tiek vadīta, ar kādu virzienu... Bet šeit ir svarīgi arī faktiskie apstākļi. Ja mums ir tikai viena... tikai no juridiskajiem pārkāpumiem vien... nu, man pilns kauss ar tādu smagumu nav. Nav labi, ir daudz pārkāpumu, bet es negribētu teikt, ka... nevaru teikt bez faktiem, ka tas kauss ir tik pilns, lai es teiktu, ka tur ir antikonstitucionāls lēmums pieņemts.

D. Rezevska.

Liels paldies. Es sapratu jūsu secinājumu, kas saskan ar to secinājumu, ko jūs arī izteicāt savas uzrunas sākumā.

Paldies liels.

A. Laviņš.

Paldies.

Vaicāšu, vai kolēģim tiesnesim Jānim Neimanim ir jautājumi?

J. Neimanis.

Jā.

A. Laviņš.

Lūdzu!

J. Neimanis.

Paldies. Tātad jūsu viedoklis par proporcionalitātes principu apakškomisijas darbībā ir skaidrs.

Bet vēlējos vaicāt attiecībā par subsidiaritātes principu. Man ir jautājums, kā, jūsuprāt, teritoriālo robežu novilkšana ietekmē to, kuras funkcijas pašvaldībai ir jāpilda tuvāk iedzīvotājam un kuras pilda valsts? Jo funkcijas taču tiek noteiktas abstrakti likumā visām pašvaldībām vienoti, neatkarīgi no to teritoriālā lieluma vai konkrētā cilvēka dzīvesvietas viensētā vai attāluma no pagasta padomes centra.

E. Pastars.

Es teiktu tā ziņā, ka cik daudz pašvaldība ir spējīga izpildīt šīs funkcijas. Ja tā ir ļoti maza pašvaldība... tieši izmērs nevar būt pati robeža... vai tā robeža iet pa vienu upes krastu vai pa otru upes krastu, tad drīzāk par to, cik pašvaldība ir liela, lai būtu spējīga īstenot šīs funkcijas. Ja pašvaldība ir pārāk maza, tad faktiski mēs varam secināt, ka viņa pēc būtības šīs funkcijas nespēs izpildīt, ne tāpēc, ka viņai nav resursu. Savukārt, ja viņa ir pārāk liela, viņa nespēs varbūt organizēt šīs funkcijas tādā veidā, lai tās būtu pietiekami tuvas cilvēkam.

Es teiktu, ka, ja mēs gribam saprast un izvērtēt pašvaldību pašu spēju īstenot šīs funkcijas, jo likumā jau var noteikt, ka viņām viņas ir jāpilda, bet mēs jau redzam, ka likumā tas ir noteikts jau 26 gadus, bet to, ka tas funkciju izpildes veids atšķiras fundamentāli katrā pašvaldībā atkarībā no viņas spējām, lieluma, to var ļoti labi redzēt. Tādēļ... ir svarīgs paša šī subjekta lielums un viņa spējas... un tas izriet tieši no tā, kā nosaka robežas. Un tad var saprast, kā var pārdalīt, kādas funkcijas var vai nevar pārdalīt šāda veida subjektiem. Jo, ja mēs izveidojam ļoti niecīgas pašvaldības un ļoti mazjaudīgas, tad skaidrs, ka likumdevējs arī nevarēs noteikt viņām pietiekami lielu funkciju apjomu. Viņām būs jārēķinās, ka viņām vajadzēs vēl vienu līmeni. Savukārt, ja viņas ir lielākas, viņš var noteikt viņām noteikti vairāk.

Bet vienlaikus ar to, pat ja viņas ir lielas vai mazas, mēs redzam, ka vajadzība pēc otra līmeņa kaut kāda... vai nu vēlēta vai nevēlēta administratīvās pašpārvaldes līmeņa, administratīvā līmeņa... tāpat ir vajadzība, jo arī šīs pašvaldības nespēj tikt galā ar visām funkcijām bez to savstarpējas koordinēšanas.

Tā kā es teiktu, ka gan līmeņiem, gan arī lielumam ir fundamentāla nozīme, lai saprastu, kādas funkcijas viņas varēs pavilkt un tieši kādā kvalitātē to varēs izpildīt.

J. Neimanis.

Paldies. Saprātu.

A. Laviņš.

Paldies.

Tātad tiesnešu jautājumi ir noslēgušies.

Vārds jautājumu uzdošanai lūdzu Ikšķiles novada pašvaldības pārstāvim.

M. Šķiņķis.

Liels paldies. Man ir divi jautājumi.

Vispirms jautājums par 2019. gada 21. marta Saeimas paziņojuma tiesisko dabu, jo es sapratu no jūsu teiktā, ka jūs tur saskatāt reformas mērķi un tur ir arī kaut kādi uzdevumi doti Ministru kabinetam un citiem.

Jautājums: vai, jūsuprāt, tas ir normatīvs akts, vai tas ir politisks paziņojums un, atkarībā no jūsu atbildes satura, vai tam ir kāda nozīme vispār šajā lietā? Paldies.

E. Pastars.

Es teiktu, ka normatīvs akts viņš principā nevar būt, lai gan... ja es būtu reformas autors, es gribētu, ka viņš ir normatīvs akts. Bet viņš ir... kā jau es minēju piemēru ar klasisko Telekomunikāciju tarifu padomes lietu, tad šis ir kā politisks aicinājums jeb paziņojums, kurš varbūt priekš tāda formulējuma ir varbūt nedaudz par šerpu, es teiktu, ka viņš nedrīkstēja uzdot... viņš varēja aicināt, izvērtēt... šie dokumenti parasti ir tādi mīksti, ja tā var teikt...

Kāda tam varētu būt nozīme šajā lietā, jūs jautājat ļoti precīzi... Ja šis dokuments definēja, ka šī reforma tiek turpināta... Un, ja viņa tiek turpināta, šim ir jābūt kā likuma pakārtotam aktam un pēc būtības šai reformas turpināšanai bija jābalstās uz spēkā esošā likuma trūkumiem, tajā skaitā jāņem vērā Saeimas līdz šim uzdotie uzdevumi, kuri nav izpildīti par apriņķu veidošanu. Un tad, kā jau es minēju, ka loģiski būtu, ka es kā izpildītājs saprastu, ka man ir jāpārskata, kuras pašvaldības neatbilst kritērijiem šobrīd, tur var pārejas noteikumos vai likuma pamattekstā minētajiem... vecajā likumā es domāju... otrais, ko es daru, tā ir otrā līmeņa pašvaldības. Tā es saprastu likuma pakārtotību lēmumam, lēmumā ietverto uzdevumu izpildi. Ja tas tomēr bija domāts, ka tas ir kaut kas, atkāpjoties no iepriekš dotajiem tiem principiem, un man reforma ir jāturpina atkāpjoties no viņiem, tad tam bija jābūt noteiktam ar likuma līmeni. Tad man ir pilnīgi skaidrs, ka tas, ko Saeima ir lēmusi un uzdevusi likumā, citā likumā es viņu jau ilgstoši nepildu un turpināšu nepildīt, un tagad es darīšu kaut ko jaunu.

Nu, tā... Es teiktu, ka viņš vispār ir diezgan... man patīk, ka vispār parlaments izmanto šāda veida kaut kādus priekšuzdevumus, pieņemsim, arī starptautisko līgumu gadījumā tādi, vai kādu pozīciju formulēšanā viņi ir lietderīgi, bet šajā gadījumā būtu bijis pareizi, ja viņš būtu bijis likums un es pat teiktu, ka varbūt pat likums, kas jau ir iezīmējis kaut kādus kritērijus.

M. Šķiņķis.

Paldies. Tad man vēl precizējošs jautājums.

Jūs teicat, ka tas nevar būt normatīvs akts. Jūs to domājat saturiskā izpratnē vai formas izpratnē...?

E. Pastars.

Saturs pret formu... viņš pēc būtības nevar būt normatīvs akts. Satversmes tiesa ir skaidri pateikusi, ka tā ir... nē, Saeimas Kārtības rullis to saka, es atvainojos, ka es nedaudz sajaucu... šāda veida dokumentos, ko Saeimas Kārtības rullis 117. pants sauc par patstāvīgajiem priekšlikumiem, neietver normatīva rakstura normas formulējums priekšlikums. Viņš principā nevar būt normatīvs akts. Pēc savas būtības. Ja viņā ieliek tiesību normu, tad tas ir jāpieņem kā likums un viņam nedrīkst uzdot saistošus uzdevumus. Tā arī nav īstā forma. Tāpēc es teiktu, ka viņš tīri pēc formas ir defektīvs.

M. Šķiņķis.

Tāpēc man tas precizējošais jautājums. Vai saturiski jūs nesaredzat, ka tur ir tiesību normas un ka tādēļ, līdzīgi kā bija kādreiz Administratīvi teritoriālās reformas likuma 2008. gadā pieņemts, ka tādēļ viņu vajadzēja pieņemt kā likumu, kā normatīvo aktu tādā formālā izpratnē arī.

Vai jūs saturiski tur saredzat tiesību normas jeb nē?

E. Pastars.

Es saturiski saredzu, ka viņu varēja noformulēt tā, ka viņš var palikt šī paziņojuma formā. Bet tā, kā viņš ir uzrakstīts, viņš viennozīmīgi nav kā Saeimas paziņojums parasti tiek veidots... tas bija jāveido kā likums, kāds toreiz bija, speciālais likums par reformas pabeigšanu, starp citu, tas likums saucās „Par administratīvi teritoriālās reformas pabeigšanu”. Es pieņemu, ka ar Administratīvi teritoriju un apdzīvo vietu likuma pieņemšanu viņa arī tika pabeigta kaut kādā izpratnē, tad šim bija jābūt likumam par teritoriālās reformas turpināšanu vai atjaunošanu.

Es teiktu, ka šis dokuments pēc savas formas neatbilst tam, ko reformas autori vēlējās ar viņu panākt.

M. Šķiņķis.

Skaidrs. Paldies.

Un tad man ir vēl tikai viens jautājums.

Jūs teicāt attiecībā uz konsultēšanu, ka likumdevējam ir jāpārlicinās, ka konsultācijas ir notikušas līdz brīdim, kad likumprojekts ir iesniegts Saeimā.

Jautājums ir: kādā formā likumdevējs to var pārlicināties, ja konsultācijas procesā esošās konsultācijas nav protokolētas. Vai ir kādi instrumenti, kā likumdevējs var to pārbaudīt?

E. Pastars.

Nu, klasiskajā... es teiktu tā... es vienmēr esmu vadījies un arī esošajā darbā vados pēc principa, kas nav dokumentēts, tas neeksistē. Es tur arī gribētu likt punktu.

Ja, protams, grib ar kaut kādiem tiesvedības procesa elementiem pierādīt un kādus faktiskās situācijas, tad nu klasiskajai komisijai tādu pierādījumu nostiprināšanas metožu nav, tās ir tikai parlamentārās izmeklēšanas komisijas likumā rakstīts. Protams, aicināt personas izteikt viedokli jau var. Bet es teiktu, ka klasiskais ir princips – kas nav dokumentēts, neeksistē. Uz tā arī ir jābalstās. Citādāk viss pārējais ir izdoma, atmiņu uguns kuri par to, kā realitātē nenotika, bet šobrīd vajadzētu un labi būtu, ja tagad tā izskatītos. Dokumentēšana ir galvenais. Nav dokumentēts – nav bijis.

M. Šķiņķis.

Skaidrs. Liels paldies. Man nav vairāk jautājumu.

A. Laviņš.

Paldies.

Vārds jautājumu uzdošanai Limbažu novada pašvaldības pārstāvim. Lūdzu!

A. Stucka.

Paldies. Labdien, Pastara kungs! Man ir divi jautājumi un abi divi jautājumi ir saistīti ar vienīgo līdz šim notikušo gadījumu, kad notika pašvaldības administratīvās teritorijas sadalīšana. Un šeit es runāju par šo 2010. gadu, kad Saeima nolēma par Rojas novada sadalīšanu, izveidojot Rojas un Mērsraga novadus.

Es saprotu, ka tobrīd jūs strādājāt Saeimas Juridiskajā birojā un tajā skaitā piedalījāties šī likumprojekta izstrādē.

E. Pastars.

Jā.

A. Stucka.

Un šajā sakarā Saeimas komisija, pirms skatīja šos likumprojektus, norādīja, ka nepietiek viņiem ar Mērsraga iedzīvotāju rīkotu sapulci un ir nepieciešams organizēt kompleksu publisku apspriešanu.

Varbūt varat atcerēties un pastāstīt, kādi bija motivācija rīkot tieši publisku apspriešanu un kāpēc nepietika ar vienkāršu iedzīvotāju sapulci?

E. Pastars.

Nu, jā... desmit gadi... Mana atmiņa nav slikta, bet zināmas robežas tai ir.

Ja mani atmiņa neviļ, tad man liekas, ka bija tā, ka pati šī aptauja bija tāda vienpusēji organizēta un tāpēc mēs arī vēlējāmies, ka likumā noteiktajā kārtībā tiek izvests pilnvērtīgs... tāpat Pašvaldību likumā noteiktajā kārtībā ir pilnvērtīga aptauja, kura tiek gan protokolēta, kura tiek organizēta tā, ka visiem ir pieejama nevis... man

liekas, ka tur tā aptauja bija tāda... angļiski pārtulkojot... tāda pelēka... jeb ēnaina, kā angļi teiktu, tāpēc arī mēs vēlējamies toreiz, ka tā aptauja ir noorganizēta pēc visiem labākajiem principiem. Lai nebūtu tā, ka balstāmies tikai uz vienā kultūras namā pēc balles savāktiem parakstiem... Man tāda tā atmiņā ir tāda sajūta...

A. Stucka.

Jā, paldies par sniegto atbildi. Tā man ir skaidra.

Vienlaikus Rojas novada pašvaldības sadalīšanai tika izstrādāti pat divi likumprojekti. Viens bija „Grozījumi Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likumā”, otrs bija speciālais likums, kas paredzēja tieši, kā savu darbību uzsāk sadalītais Rojas un Mērsraga novads.

Šajā sakarā ir publikācijas, tajā skaitā presē, kuras apraksta šo situāciju un konkrēti 2020. gada 26. augusta publikācijā „Latvijas Vēstnesī” „Rojas un Mērsraga šķiršanās aprises arvien konkrētākas” un tur ir aprakstīta šo likumprojektu virzības gaita. Likumprojektu virzības gaitā deputāti vēlējās pārliecināties, ka pašvaldības sadalīšana ir, citēju: „nepieciešama, izdevīga un lietderīga”. Tāpat tika prasītas gan pamatotas budžeta aplēses, gan deputātiem tika iesniegts 50 lapaspusē pašvaldības sadalīšanas plāns.

Kāpēc tik liela detalizācija? Kāpēc tik pamatīgas apspriešanas? Jo šobrīd piemēram, spēkā esošajā Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likumā par Limbažu novada pašvaldības sadalīšanu ir tikai viens teikums, kas turklāt netika apspriests ar Limbažu novada domi?

E. Pastars.

Nu, acīmredzami, man jāteic, ka varbūt pēc... tālaika Saeima... pēc datumiem laikam 9. Saeima izvirzīja augstākus standartus labas likumdošanas principam, nekā to izdarīja šī Seima. Bet man toreiz personīgi likās, kā Saeimas Juridiskā biroja atbildīgajam juristam šajā lietā, ka, ja reforma tikko ir notikusi, tikko... un pēkšņi mēs sakām, ka ir jāpārrevidē, tad mēs nedrīkstējam pieļaut situāciju, ka tā revidēšana notiek tā pa vieglo. Ir jābūt tādām... kāpēc parlamentam pēkšņi ir jāmaina gadu gadiem veidota karte tikai tāpēc, ka kāds tagad ir pamodies, ka nav labi un tāpēc tā latiņa tika uzcelta pietiekami augstu Tas bija pirmkārt.

Un otrkārt. Tādēļ, lai arī... jāsaprot arī, ka varbūt Mērsrags, kas bija galvenais iniciators, kāpēc gribēja atdalīties... ka arī lai Rojas iedzīvotāju intereses nepaliktu kaut kur novārtā, jo mēs drīkstējam balstīties tikai uz to, ka vienai pašvaldībai tā gribās... nu tad ir jāsaprot, kas notiek ar otru pašvaldību. Un tādēļ arī tas bija svarīgi izvērtēt, ka nebūs tā, ka viens ēdīs kūkas, bet otram pat maizei nepietiks.

A. Stucka.

Paldies par sniegto atbildi.

A. Laviņš.

Paldies.

Un visbeidzot vārds jautājumiem arī Saeimas pārstāvim. Lūdzu!

L. Liepa.

Godātais sēdes priekšsēdētāj, paldies par iespēju uzdot jautājumus.

Vispirms tātad par pašvaldību principa ierobežojumu. Tātad, ja mēs pareizi saprotam, tātad reforma pati par sevi nevar tikt uzskatīta par pašvaldību principa ierobežojumu tādu, kā Satversmes tiesa to ir izpratusi.

E. Pastars.

Nu, es nezinu, kā Satversmes tiesa to ir izpratusi, bet es to izpratu tādā veidā, ka pašvaldības princips, tā teikt, dzimst tajā... tādā izpratnē, ka viņa atveids konkrētais dzimst ar teritoriju noteikšanu, jo vēlākā arī darba tekstā tas ir tas pats pamats, ar ko sākās pašvaldība, ar to, kas tad viņa īstenībā ir. Un kas ir tad tās identitāte.

Un teikt, ka pašvaldības princips neskar to jautājumu, kā vispār tiek noteikta pašvaldības identitāte un kā viņa dzimst, tas būtu nepareizi. Mēs nevaram pateikt, ka cilvēka dzīvi noteiks šis princips, bet tas, kā viņš rodas, kāds būs viņa atveids un principi, ka to mēs atstājam ārpusē. Viņš aptver noteikti šo. Un ja kāda kopa... un it īpaši tas attiecas arī uz iegūto tiesību aizsardzību, jo mēs jau pašvaldību teritorijas nezīmējam uz baltas lapas. Mēs jau zīmējam uz jau esošas teritorijas, faktiski pati Saeima, kā es jau teicu, ir jau definējusi sev šaurāku rīcības brīvību, pasakot, ka tā ir turpināšana. Tas nozīmē, ka viņa saka, ka tomēr daļa teritoriju ir *okay*, ka mēs veiksīm korekcijas un turpināsim, tad viņa respektē arī jau iegūtās tiesības. Tas nozīmē, ka Ministru kabinets viņas var mainīt, viņas nav nemainīgas, bet tādēļ vēl jo vairāk šis princips ir piemērojams, jo mēs tomēr tās pašvaldības neveidojam tādā kā tuksnesī, mēs veidojam uz esošu pašvaldību teritoriju bāzes. Tur ir dzīvas pašvaldības, tā teikt.

L. Liepa.

Jā, bet tomēr, ja es pareizi saprotu, tad reforma pati par sevi nevar tikt uzskatīta par pašvaldību principa ierobežojumu.

E. Pastars.

Es teiktu tā, ka ja mēs secinām, ka viņa ir... nē, es domāju, ka varētu gan tikt uzskatīta, tāpēc, ka faktiski, ja vietējām kopienām ir skaidra viņu teritorija un līdz ar to viņu identitāte, kas arī diezgan daudz var nozīmēt arī... bet faktiski viņām tiek mainīta

viņu dzīves kārtība, kuri būs ievēlētie pārstāvji, kāda būs viņu ietekme attiecībā uz šo pārstāvju izvēli proporcionāli vēlēšanās... Es teiktu, ka pašvaldības princips pats par sevi tiek ierobežots ar to, ka tiek noteiktas administratīvās teritorijas... jā... tas pēc būtības vienmēr būs ierobežojums kaut kādā mērā... Vai pamatots, vai nepamatots, tas ir cits jautājums, par to es negribu izteikties šobrīd.

L. Liepa.

Jā. Paldies, kolēģi!

Nu, skatoties uz to, kā Satversmes tiesa ir lasījusi šo pašvaldību principu, es ņemu 2009. gada spriedumu Nr. 2009-04-06, kur 13.4. punktā Satversmes tiesa saka: „pašvaldības princips prasa, lai katrai pašvaldībai tās robežu izmaiņu gadījumā būtu iespējas iepazīties ar pietiekami konkrēti izstrādātu paredzamo grozījumu projektu, saprātīgā laika posmā to apspriest, pēc iespējas apspriešanā iesaistot arī attiecīgās teritorijas iedzīvotājus.” Tātad šeit ir arī faktiski pašas pašvaldības uzdevums iesaistīt iedzīvotājus... Bet, ja izpildās šie nosacījumi, kurus Satversmes tiesa tātad pirms vairāk kā desmit gadiem ir formulējusi, tad mēs saprotam... mēs no tā varētu izprast, ka pašvaldību princips nav ierobežots?

E. Pastars.

Nē, es domāju, ka varbūt no konkrētās lietas... Satversmes tiesa, man liekas, ka tajā pamatā arī fokusējās uz tieši tādu šo līdzdalības aspektu, bet tas nenozīmē, ka šajā lietā nav citi aspekti, kuri būtu vērtējumi. Jāteic, ka nav jau viņu nemaz tik... pie tam, šī reforma, ja mēs skatāmies uz to reformu un šo reformu, tad šis demokrātijas aspekts, ja tā var teikt, viņš ir kardināli atšķirīgs abās šajās reformās. No tā, cik liela loma tika veidota piespiedu kārtā, cik no iedzīvotājiem brīvprātīgi... viņas ir pilnīgi atšķirīgas pieejas, kādas tika veidotas. Tas ir viens.

Un tajā reformā nebija pamata vispār domāt, kuros brīžos... jo nebija... piespiedu kārtā nevienu lielu novadu tur pēc būtības neizveidoja. Es ceru, ka es nemānos, bet pēc atmiņas vismaz atceros, ka tā bija.

Un tie, protams, ir procesuāli būtiskie kritēriji, bet nevar pateikt, ka nav citu apstākļu citā lietā, kuri nevarētu būt aktuāli, lai viņus vērtētu.

L. Liepa.

Jā, nu tātad turpinot šo jautājumu pa pašvaldības principu ievērošanu...

Ja es pareizi saprotu, tātad tas, ka kritēriji pašvaldības robežu noteikšanai un tātad jauno novadu veidošanai novadu kartei... ja kritēriji nav noformēti likumā, tad, jūsuprāt, tas būtu pašvaldības principa pārkāpums?

E. Pastars.

Jā.

L. Liepa.

Un tas, ka tie noformēti anotācijā, tātad, ja tie paši kritēriji, ar kuriem deputāti operēja, nosakot novadu karti, ir noteikti likumā, tad tas nav pārkāpums, bet ja tie ir noteikti anotācijā, ir pārkāpums. Pareizi es saprotu?

E. Pastars.

Jā, tad es teiktu salīdzinājumā ar to... ja mēs sakām, ka mēs... kritēriji sabiedrībai kādu būtisku jautājumu noregulēšanai... ja viņi pastāv galvā vai anotācijā, turklāt, kā jau es teicu, ka anotācija nav labojama otrā vai trešā lasījumā, tas nav pilnvērtīgs likumdošanas process, tas ir tikai iesniedzēju testaments faktiski... tad mēs nevaram pateikt, ka šie kritēriji varēja būt... ka par viņiem bija pietiekama diskusija, ka šie kritēriji arī uz priekšu ir saistoši arī nākamajos likuma grozījumos, ko arī jautāja par perspektīvu sadalīšanu, piemēram, pašvaldību... un arī tad Satversmes tiesa nevarēja pārliecināties, no kā tad likumdevējs ir vadījies, lai ierobežotu kādas vietējās kopienas tiesības tādi būtu.

Tas ir pieteikuma būtisks jautājums, kas prasa *expressis verbis* formulēšanu. Kaut vai vienu kritēriju, bet vismaz skaidru, pieņemsim, 5 tūkstoši iedzīvotāju. Nu, es nezinu, kaut vai tādā veidā... Un iznāk, ka pēc būtības Satversmes tiesai nākas operēt ar konstitucionāliem... tikai ar procedurāliem jautājumiem... Un iepriekšējā reformā, par kuru tika spriests toreiz, uz tiem spriedumiem, uz ko jūs atsaucāties, tur kritēriji likumā bija. Jā, viņus ne visi ievēroja, bet tas bija atrunāts likuma tekstā.

L. Liepa.

Jā, bet kolēģi... te ir tieši tas jautājums... ja šajā reformā vai šajā reformas etapā, turpinātas reformas etapā deputāti vadās pēc kritērijiem, kas ir anotācijā un par tiem nav dižu domstarpību, tas neizriet no mūsu pieejamām stenogrammām, tad tomēr kritēriji ir ievēroti, pat ja tie nav noformēti likumā, tā sanāk?

E. Pastars.

Nu, es tā sapratu no tiesas sēdes vakar... kādā no iepriekšējām sēdēm... ka gluži ievēroti viņi nav visos gadījumos. Tas ir pirmais punkts.

Un otrais... No deputāta Kučinska debašu runas un arī deputāta Kiršteina debašu runas es tagad sapratu, ka viņiem tur gribējās vēl kaut ko darīt ar tiem kritērijiem, bet viņi kaut kā... nu, es teiktu tā... vai nu tāpēc, ka komisijas pārstāvniecība bija pietiekami šaura, vai arī viņi paši procesuāli nesaprata, par ko kurā brīdī un kas ir nobalsojis, tad šo kritēriju diskusija izpalika, viņi vienkārši pazuda no likuma teksta. Es nezinu, vai

viņi bija vēlējušies... teiksim tā... vai arī viņi nebija vēlējušies par to diskutēt. Mēs to nezinām, jo kritēriji no likuma tika izslēgti.

L. Liepa.

Paldies. Bet vai tad nesanāk zināmā mērā paradokss... tā tad, ja kritēriji būtu palikuši likuma tekstā, tad tas pats par sevi būtu turpinošs ierobežojums pašvaldību principam.

E. Pastars.

Jā, jā, tieši tā. Es domāju, ka tas ir... es neiebilstu, ka ar šādiem kritērijiem pašvaldību principu var ierobežot un es teiktu, ka pat arī vajag ierobežot, jo citādāk jau viņus nemaz nevar izveidot pēc būtības, lai pateiktu, ka tāpēc... it īpaši, ja mēs skatāmies, kā tie principi mainās pret tiem, kuri bija un ja šis ir reformas turpinājums... tad mums ir svarīgi, kā tie kritēriji tā teikt ir pārmainījušies.

Un jā... un parlamentam ir pienākums ievērot savus pieņemtos likumus un tad mēs skatītos, vai balsojumā... Un arī 2008. gadā, es atceros, ka mums bija arī sarunas un diskusijas, ka, ja gadījumā sabalsotu priekšlikumus pretēji kritērijiem, tad būtu jāņem nost šis likumprojekts no Saeimas sēdes, jāliek atpakaļ uz atbildīgo komisiju un jāpārkorīgē, jāpārkorīgē attiecīgi balsojums vai kritērijs.

L. Liepa.

Jā, liels paldies. Jo tas zināmā mērā izskaidro tādu manu iekšējo izpratnes problēmu, jo tas nozīmē, ka tomēr tā tad šie pašvaldības principa ierobežojumi var pastāvēt, tiem būtu jābūt likumā. Taču, kolēģi, es ceru, ka jūs man piekritīsiet, ka reforma, par kuru jūs diezgan plaši arī minējāt ilustrācijas, pati ir arī producējusi vai pati ir radījusi jau *a priori* likumā noteiktajiem kritērijiem neatbilstošus novadus, tā saucamos bultiņu novadus, piemēram... Olaine, Rauna... Tātad tas nozīmē, ka tas pats par sevi vēl nenodrošina reformas tiesiskumu.

E. Pastars.

Jā, protams. Teiksim tā... ka pilnīgi nesaprātīgs un nesakarīgs kritērijs būtu labs tāds, ko Satversmes tiesa varētu konstatēt un atcelt. Un te šeit līdzīgi kā šie bultiņu novadi... jā... un izņēmumi no tā... Bet es teiktu tā, ka šo nejaucību likumdevējs bija konstatējis un aprakstījis, un labi, ka tā ir novērsta, bet es teiktu, ka to tad vajadzēja arī reformas turpinājumā arī darīt... tad novērst nejaucības un varbūt arī nejaukt lietas, kur nejaucību nav.

L. Liepa.

Liels paldies.

Jūs tikko arī minējāt to, ko arī Saeima norāda, ka tas ir reformas turpinājums un zināmā mērā tas bija pārsteigums šodienas sēdē dzirdēt... jūsu rakstveida viedoklī tas nav minēts, bet šeit jūs minējāt to atsevišķo, zināmā mērā, tā kā tādu, arī argumentētu, viedokli par to, kāpēc jūs uzskatāt, ka šī ir faktiski jauna reforma, lai gan būtu jāsaka, ka... to arī Satversmes tiesa savulaik, piemēram, lēmumā par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr. 2008-08-03-06 norādīja, ka Latvijas valdības konsekvēnti bija noteikušas administratīvi teritoriālo reformu par vienu no savas darbības prioritātēm. Tātad, tā ir tāda neizbēgama Latvijas valdību prioritāte jau kopš 1998. gada un var atšķirties tie modeļi, kā tas tiek īstenots vai arī, teiksim, tas pātagas un burkāna samērs, teiksim, finansējums un labprātīga apvienošanās vai finansējums kopā ar zināmu tādu, var teikt, maigu stimulu, bet tā ir reforma, kas Latvijā ir akūta, aktuāla no 1998. gada un kas tomēr turpinās.

Vai jūs tomēr arī nepiekrītu šai nostājai, ka var būt atsevišķā etapā dažādi instrumenti, bet reforma paliek reforma, kamēr mēs nenonākam pie tās optimālās novadu kartes?

E. Pastars.

Manuprāt, tad mums būtu jāsaka, ka mēs būsīm mūžīgā administratīvi teritoriālā reformā un tā nekad nebūs beigusies un arī tagad acīmredzami, ka... teiksim tā... ja kādreiz mēs varam teikt, ka vecāki nepazīst savus bērnus... tad es teiktu, ka ja šī reforma, pie kuras tapšanas es esmu bijis, starp to, kas ir šis... es kā turpinājumu viņu nepazīstu. Tas, kā viņa bija veidota 2008. gadā... bija pat likums ar nosaukumu „Par reformas pabeigšanu”, tad es tā kā vienmēr biju domājis, ka viņa tika arī pabeigta, pieņemot šo Administratīvi teritoriālo likumu.

Vienīgais, kam bija jāturpinās... bija otrā līmeņa pašvaldības vēlēta vai administratīvā formā, un tad ar tālāko kritēriju pilnveidošana, kuros gadījumos tad būtu jāizņem ārā šie izņēmumi, tie bultiņu novadi un visi pārējie. Tur es pilnīgi piekrītu, ka tas bija nepareizi toreiz reformā tādus izņēmumus veidot, bet turpinājums vai jauna reforma... turpinājums būtu bijis šo nejēdzību novēršana. Šī ir... es teiktu, glezna, kas ir gleznota pilnīgi citā stilā. Varbūt arī analizējot iepriekšējās problēmas.

Paldies.

A. Laviņš.

Jā, cienījamie kolēģi, es aicinu uzdot lakoniskākus jautājumus, bez tik plašiem vērtējumiem. Ir lietas, kuras nu jau atkārtojas vairākas reizes.

Lūdzu!

L. Liepa.

Godātais sēdes priekšsēdētāja kungs! Paldies.

Tas nav tādēļ, ka ir šis disciplinējošais aizrādījums, bet šobrīd patiešām jautājumu vairs pieaicinātajai personai kolēģim Pastaram nav. Paldies.

A. Laviņš.

Jā... tas nebija domāts kā tāds stingrs disciplinējošs aizrādījums, tas bija vairāk aicinājums efektīvi izmantot mums doto laiku.

Kolēģi, paldies.

Tātad, Pastara kungs, teikšu jums paldies par dalību šajā tiesas sēdē, par sniegtajām daudzajām atbildēm uz daudzajiem jautājumiem, novēlēšu jums jauku dienu un varat atslēgties no pieslēguma tiesas sēdei.

E. Pastars.

Paldies. Visu labu!

A. Laviņš.

Cienījamie lietas dalībnieki! Šobrīd Satversmes tiesa izsludina 10 minūšu pārtraukumu. Pulkstenis ir 15.10, turpināsim tiesas sēdi pulksten 15.20 ar nākamās pieaicinātās personas uzklauššanu.

Pārtraukums 10 minūtes!

(Pārtraukums)

A. Laviņš.

Sēdieties, lūdzu!

Turpinām tiesas sēdi.

Uzklaušīsim nākamo lietā pieaicināto personu – konstitucionālo tiesību lietpratēju, Latvijas Universitātes Juridiskās fakultātes docentu Jāni Plepu.

Vai Plepa kungs ir pieslēdzies? Jā, redzu, ka Plepa kungs ir pieslēdzies tiesas sēdei... Personu apliecinošs dokuments ir iesniegts un pēc tā mēs personas identitāti varam noskaidrot. Paldies.

Plepa kungs, lūdzu, jums vārds viedokļa sniegšanai.

J. Pleps.

Labdien, godātā tiesa!

Paldies, priekšsēdētāja kungs, par iespēju piedalīties un būt līdzdalīgam šajā tiesas sēdē.

Sirsnīgi pateicos arīdzan par uzaicinājumu un iespēju izklāstīt dažus savus apsvērumus par šo jautājumu.

Papildus tam es gribētu arī teikt, ka droši vien es mēģināšu šobrīd koncentrēties uz pieciem punktiem, jo, runājot pēc lieliskā kolēģa Edgara Pastara un jūsu fantastiskās tiesību politiskās diskusijas, droši vien maz kas ir atlicis vēl nepateikts šajā tiesas sēdē.

Un tā, godātā tiesa!

Mans viedoklis ir pieejams arī rakstveidā, ko es iesniedzu pēc Satversmes tiesas priekšsēdētājas Osipovas kundzes aicinājuma.

Mans viedoklis balstās kopumā, ja mēs runājam par to metodoloģiju, tad pati Satversmes tiesa savos iepriekšējos nolēmumos un jau šodienas sēdē pavisam noteikti, bet arī iepriekš ir izskanējis Satversmes tiesas lēmums par tiesvedības izbeigšanu Nr. 2008-08-0306, ir formulējusi šo te tiesisko ietvaru un skatījumu, kādā veidā attiecīgais tiesību jautājums būtu lemjams.

Un es visupirms gribētu uzsvērt un akcentēt, ka šeit patiešām ir ļoti plaša likumdevēja rīcības brīvība. Kā Satversmes tiesa jau ir iepriekš norādījusi, likumdevējam ir plaša rīcības brīvība, tostarp, definēt galvenās intereses, kuras ar administratīvi teritoriālās reformas palīdzību likumdevējs vēlas sasniegt un kritērijus, pēc kuriem reforma tiks īstenota. Tātad gan šajā ziņā ir rīcības brīvība, gan arī tajā, kā likumdevējs pats... un es uzsveru, ka likumdevējs pats... jo iepriekšējā Satversmes tiesas lēmumā ir nodibināts, ka pašvaldību skaits, tāpat kā pašvaldību administratīvo teritoriju robežas, ir būtisks jautājums un tas ir paša likumdevēja izšķiršanās jautājums. Un līdz ar to tas ir risināms ar likumu.

Nākamais punkts. Likumdevējam ir plaša rīcības brīvība, taču tā nav absolūta un tā nav pilnīga patvaļa. Likumdevējam ir rīcības brīvība demokrātiskas tiesiskas valsts vispārējo tiesību principu un Satversmes citu normu ietvaros.

Un šeit droši vien es gribētu tīri metodoloģiski nodalīt divās daļās. Vienā daļā ir procesuālās jeb formas prasības attiecībā uz šādu likumu un tā pieņemšanu, un tas visdrīzāk ir aplūkojams labas likumdošanas principa kontekstā, kā to Satversmes tiesa ir attīstījusi savā iepriekšējā praksē, un savukārt otrajā daļā ir saturiskās robežas, jo šeit ir ne tikai procesuālas robežas, bet arī saturiskas robežas manā skatījumā un uz tām esmu norādījis rakstveida viedoklī, bet es tā īsumā gribētu šajā brīdī akcentēt.

Tātad, pirmkārt. Divas lietas. Ka likumdevējam ir jāraugās, lai vieni un tie paši principi, vieni un tie paši kritēriji, lai kā mēs to saucam, viena un tā pati attieksme, būtu attiecībā uz visām salīdzināmām situācijām. Respektīvi, vienādi jālemj līdzīgais.

Un otrs, kas šeit arī būtu akcentējams, ka nedrīkstētu veidoties... nedrīkstētu veidoties nelōģiskas nekonsekvences, tas ir, pretēji likumprojekta *ratio legis*, pretēji likumprojekta garam, būtībai un konstrukcijai, respektīvi, katram izņēmumam ir jābūt lōģiski, racionāli izskaidrojamam.

Domājot par to, kā šo nosaukt... es esmu pierakstījis jēdzienu, kas jau ir izskanējis „patvaļas aizlieguma princips”. Tas ir saistošs demokrātiskā tiesiskā valstī visiem konstitucionālajiem orgāniem, arī likumdevējam pašam.

Un tad ir trīs būtiskas nākamās lietas, kas būtu ņemamas vērā un par kurām būtu jāraugās visas reformas kontekstā.

Visupirms es teiktu, ka tas ir vienvērtības princips. Katrs Latvijas iedzīvotājs ir vienvērtīgs un katram Latvijas iedzīvotājam, neatkarīgi no tā, kur viņš fiziski atrodas, pienākas viens un tas pats nodrošinājums vai atbalsts, ko sniedz pašvaldība, respektīvi, tiesības uz salīdzināmiem un kvalitatīvi līdzīgiem pakalpojumiem, ko iedzīvotājam nodrošina pašvaldība.

Tātad katrs Latvijas iedzīvotājs ir vienvērtīgs un jebkuras reformas atskaites punkts ir šī iedzīvotāja vienvērtība. Reformas mērķis nav un nevar būt tas, kā ir ērtāk centrālajai varai, vai kā ir ērtāk lokālajām varām, esošajām pašvaldībām vai topošajām. Atskaites punkts var būt tikai iedzīvotāju intereses un man šķiet, ka Satversmes ievadā šie mērķi ir ļoti precīzi uzrādīti.

Otra lieta. Manā skatījumā jebkura politiska veidojuma, jebkuras politiskas struktūras jēga nav un nevar būt tikai ekonomiska. Politiska struktūra vai cilvēku politiska organizācija kopējā labuma interesēs un kādu mērķu sasniegšanai nepastāv tikai tāpēc, ka tas ir ekonomiski izdevīgi. Tā jēga, un man šķiet, no Latvijas valsts pamatnormas izrietošais demokrātijas princips ir ārkārtīgi būtisks. Jebkurai politiskajai struktūrai, kurā ir iespēja pilsoņu demokrātiskai līdzdalībai, ir jānodrošina kvalitatīva demokrātiskā līdzdalība. Demokrātijas nedrīkst kļūt mazāk tāpēc, ka varbūt tas būs ekonomiski izdevīgāk. Mēs nevaram demokrātiju konvertēt naudā vai ekonomiskos ieguvumos un kompensēt demokrātijas samazināšanos ar hipotētisku, saimniecisku ieguvumu. Es teiktu, ka šis arguments nav iederīgs Rietumu tiesību tradīcijā.

Un vēl divas lietas pie šiem te saturiskajiem principiem.

Tā ir sanācis, ka Latvija ir veidojusies ilgstošā laika periodā dažādu sarežģītu vēsturisko procesu rezultātā. Identitāte un unikāla kultūrvēsturiskā vide ir lietas, kas raksturo latviešu nāciju un Latvijas valsti. Latviskuma daudzveidība, kura saglabāšana ir citastarp arī Latvijas valsts uzdevums, atbilstoši Satversmes ievadam prasa šo aspektu ņemt vērā un to cienīt un ar to rēķināties, kā vismaz tikpat nozīmīgu, kā iespējamo ekonomisko izaugsmi.

Un noslēdzošais punkts pie šiem te saturiskajiem apsvērumiem par metodoloģiju.

Es teiktu, ka vēl viena lieta, ko nedrīkstētu palaist garām, ir reformas gatavība vai tā pakete, kas likumu gatava, kas ir reforma, jo šobrīd Satversmes tiesa pārbauda noteiktās pašvaldības, tātad karti. Šķiet, ka šis likums paredz vairāku citu likumu nepieciešamību sekmīgai reformas īstenošanai, ja mēs skatāmies pārejas noteikumus. Tur ir norādes uz vairāku citu likumu nepieciešamību. Un šo likumu kopsakars, kopējā sistēma, kas izveidosies, arī faktiski varētu liecināt, vai ir bijis jēdzīgs regulējums vai ir bijuši kādi trūkumi.

Un es gribētu noslēgumā pieskarties diviem punktiem attiecībā uz labas likumdošanas principu, par kuriem es īsi biju rakstījis arī savā rakstiskajā viedoklī.

Tātad, pirmkārt, es ļoti respektēju Saeimas rīcības brīvību. Un man šķiet, ka Saeima pati nosaka savu dienaskārtību, respektīvi, kurus likumus kādā secībā skatīs, cik ilgi skatīs un vai vispār skatīs. Un arī ārkārtējās situācijas apstākļos un arī pandēmijas apstākļos Saeima nebeidz strādāt. Saeima joprojām ir likumdevējs ar pilnām likumdošanas tiesībām, un tas nozīmē, ka Saeima ne tikai pieņem tos likumus, kas ir vajadzīgi pandēmijas pārvarēšanai un ārkārtējās situācijas pārvaldīšanai, bet Saeima ir tiesīga lemt par jebkuru citu jautājumu, kas ir būtisks sabiedrībai. Jo dzīve jau neapstājas. Dzīve turpinās tieši tāpat, ar tieši tādu pašu intensitāti.

Un tādā ziņā attiecībā uz šo ir ļoti vērtīga Satversmes tiesas jau norāde iepriekšējā spriedumā par azartspēlēm, ja tā drīkst teikt, Nr. 2020-26-0106, kas apstiprina šo tēzi, ka Saeimai ir pilnas likumdošanas tiesības arī šajā laikā.

Un otra lieta, kolēģi, ir tas, ka Saeimai kā likumdevējam ir jāstrādā nepārtraukti, valstij ir jābūt rīcībspējīgai visu laiku un mēs nevaram iztikt ļoti bieži bez Saeimas likumiem un Saeimas lēmumiem. Un tas nozīmē, ka faktiski ārkārtējā situācijā mēs nevarētu palikt un nedrīkstētu palikt Satversmes interpretācijā, ka parlaments ir paralizēts. Ja mums ir kāda iespēja, kā nodrošināt Saeimas darbu, lai likumi tiktu izskatīti un pieņemti, šī iespēja ir jāizmanto un Saeimai ir jāspēj arī pielāgoties apstākļiem un tos pārvaldīt. Tas ir tas *ratio*, tā jēga, kas ir iekodēta Latvijas valsts konstitucionālo orgānu vadītāju paziņojumā, ka Saeimai ir pilnas tiesības, likumdošanas tiesības un Saeima var un tai jāvar strādāt, izmantojot attālināto darba organizāciju un visas tās lietas, kas piedien pie šī te formāta.

Un man jāteic, ka es arī Satversmes tiesai rakstveidā norādīju, ka Saeimas Prezidijs mani bija pieaicinājis sniegt viedokli par e-Saeimas platformas saderību ar Satversmi un šo viedokli es arī sniedzu, tas ir publiski publicēts arīdzan žurnālā „Jurista Vārds”. Un īsumā savelkot šo punktu, es teiktu, ka e-Saeima ir adekvāts un labs risinājums. Faktiski ar šo formātu un skatoties uz starptautisko konstitucionālo tiesību zinātnieku publikācijām, kas parādās par attālināta darba formāta lietām parlamentam, es teiktu, ka šis ir paraugs, ar ko varētu lepoties. Mums ir drošs, uzticams parlamenta darba organizācijas rīks, kas ļauj strādāt arī šajos apstākļos efektīvi, respektējot kopējo valstī noteikto kārtību pandēmijas pārvarēšanai un rūpējoties par katra iesaistītā veselību un sabiedrības veselību kopumā.

Un līdz ar to manā skatījumā šeit nevajadzētu būt lielām šaubām vai diskusijām par to, vai tas ir saderīgi vai nav saderīgi ar Satversmi kaut vai viena iemesla dēļ, ko es jau arī norādīju savā viedoklī, rakstveida viedoklī Satversmes tiesai, ka šāda interpretācija ir saudzīga un piesardzīga.

Es dzirdēju vairākkārt jautājumu, kur notiek Saeimas sēdes platformā e-Saeima. Vai tā ir Rīga, vai cita vieta. Un, manuprāt, un tas ir tas, kā es sniedzu viedokli Saeimas

Prezidijam par šo jautājumu, mums ir ārkārtīgi būtiski, ka tā ir cita vieta nevis Rīga, jo Rīgā notiek parasts Saeimas darbs. Tā ir normalitāte atbilstoši Satversmes 15. pantam, ka Saeima savas sēdes notur Rīgā. Cita vieta ir iespējama tikai ārkārtīgos apstākļos, kas ir jākonstatē... respektīvi, šiem ārkārtīgajiem apstākļiem ir objektīvi jāpastāv. Un atbilstoši Satversmes 19. pantam, tas ir Saeimas Prezidija kompetencē konstatēt, vai pastāv attiecīgie ārkārtas apstākļi, un attiecīgi lemt par sēdes sasaukšanu citā vietā, respektīvi, šajā gadījumā, izmantojot modernās tehnoloģijas platformā e-Saeima.

Un šeit es arī gribētu uzsvērt to, ka mūsu Satversme, kas ir pieņemta gandrīz pirms 100 gadiem, ir pietiekami atvērta un dzīvojoša cauri laikam, un tādā veidā šis ir viens no piemēriem, kuru mēs varam integrēt Satversmē... Satversmes korektas interpretācijas ceļā tos tehnoloģiskos risinājumus, kas ir notikuši šo gadu laikā un šķiet, ka šis risinājums ir bijis vēl viens vērtīgs padziļinājums Satversmes izpratnē, kas, pavisam noteikti, nostiprina gan Saeimas ilgtspēju un spēju pildīt savus pienākumus nepārtraukti, tad, kad tas ir vajadzīgs, gan arī Satversmes ilgtspējību.

Paldies, godātā tiesa. Tas ir īsumā tas, ko es vēlējos akcentēt šodien, pārstāstot savu rakstveida viedokli.

Ja gadījumā ir kādi jautājumi, es būšu ļoti pagodināts mēģināt uz tiem atbildēt.
Paldies.

A. Laviņš.

Paldies, Plepa kungs, par jūsu viedokli.

Vārds jautājumu uzdošanai tiesnesei Sanitai Osipovai. Lūdzu!

S. Osipova.

Jā, paldies, Plepa kungs par jūsu viedokli.

Šīs lietas ietvaros vairākas pieaicinātās personas uzskatīja, ka ir pamats Satversmes tiesai atkāpties no judikatūras, kas ir izveidota, vērtējot administratīvi teritoriālo reformu, jo īpaši tāpēc, ka esot mainījusies Hartas normu interpretācija attiecībā uz to, kā ir jānotiek konsultācijām ar pašvaldību.

Vai jūs uzskatāt, ka būtu pamats mainīt?

J. Pleps.

Godātā tiesa! Jāteic, ka ar ļoti lielu interesi noklausījos pieaicinātās personas profesores Reinholdes viedokli par Hartas jautājumiem. Un man šķiet, arīdzan tas, ka visdrīzāk viņai varētu būt vislielākā zinātība praktiskajos Hartas piemērošanas jautājumos. Tas, ko es skatījos arī šajā kontekstā, tas Satversmes tiesas spriedums, kurš bija par Dzērbenes pagastu, Kaives pagastu, Taurenas pagastu - Nr. 2009-04-06 lieta. Satversmes tiesa tur ir sniegusi Hartas interpretāciju, un šī interpretācija ir pietiekami atvērta, kā lai to teic, dažādas standarta uzturēšanai, respektīvi, tajā lietā Satversmes

tiesa uzskatīja, ka pietiekami ir bijis konsultēties noslēdzošajā fāzē Saeimas lasījumos ar attiecīgo pašvaldību vadību un tas izpilda konsultāciju pienākumu. Ja Satversmes tiesa šajā lietā redzētu nepieciešamību noteikt augstāku standartu, tas ir tiesas izlemšanas jautājums.

Vienīgi laikam šķiet... es atceros, ka profesore Reinholde minēja, ka šajā konsultāciju jomā mēs jau tāpat esam ārkārtīgi augsti kopējos Eiropas standartos. Bet tādā ziņā tas ir... pēc mana ieskata tā nav... tā nebūtu atkāpšanās no iepriekšējā sprieduma, drīzāk attiecīgā sprieduma detalizācija un atsevišķu punktu vai kādu jautājumu ņemšana vērā.

Paldies.

S. Osipova.

Paldies.

Jums kā zinātajam tiesību teorijas jautājumos... kāds ir jūsu viedoklis par juridisko spēku Eiropas vietējo pašvaldību kongresā apstiprinātam ziņojumam?

J. Pleps.

Paldies.

Manā skatījumā tas ir tiesību palīgavots, respektīvi, tas sniedz rekomendācijas un tas ir tas instruments, kā funkcionē starptautiskas organizācijas ar ieteikuma tiesību jeb *soft-law* palīdzību, kas sniedz rekomendācijas, kā varētu būt labāka prakse, kā pienācīgāk varētu organizēt kāda jautājuma apspriešanu. Un šeit varētu atšķirties jautājums, cik lielu nozīmīgumu šādiem te ieteikumu tiesību dokumentiem piešķir tiesa, respektīvi, institūcija, kas Latvijas valstī pieņem galīgo lēmumu.

Un Latvijas tiesiskajā sistēmā mēs redzam, ka ir dažāda attieksme pret dažādām rekomendācijām un tas ir pamatojuma jautājums, un savā ziņā arī dzan argumentācijas jautājums, kā es jau minēju, kādā veidā tiesa lasa konkrēto dokumentu, jo starptautiskais līgums, kas ir Vietējo pašvaldību harta, ir interpretējams dokuments, tā piemērošanai ir nepieciešama tā interpretācija un tādā ziņā Latvijas tiesiskajā sistēmā šis jautājums ir tāpat attiecīgi lēmuma pieņēmēju ziņā, kā interpretēt attiecīgo dokumentu un kādu svaru kādam avotam piešķirt.

Paldies.

S. Osipova.

Paldies.

Izskatot šo lietu, mēs esam dzirdējuši gan par likumdevēja rīcības brīvību, gan arī par to, ka tomēr likumdevēja rīcības brīvība nedrīkst pārvērsties patvaļā. Par to mēs runājam arī ar iepriekš šajā sēdē uzklauto pieaicināto personu Pastara kungu. Kur jūs vilktu robežas likumdevēja rīcības brīvībai un patvaļas apdraudējumam?

J. Pleps.

Kā minēju, man šķiet, ka tas ir šeit tās divas lietas... Tātad likumdevēja konsekvence un spēja nodrošināt, ka vieni un tie paši principi, vieni un tie paši kritēriji attiecināmi un pielietoti visu vai vismaz līdzīgu jautājumu izlemšanā konkrētā likuma ietvaros. Jebkuri izņēmumi ir loģiski, racionāli pamatojami, izskaidrojami un neveidojas neloģiskas nekonsekvences, kas ir pretējas likuma sistēmai, vai rada atšķirīgu attieksmi salīdzināmās situācijās.

Tādi varētu šie te pieturas kritēriji vai mana tāda sajūta konkrētā principa detalizācijai.

S. Osipova.

Paldies.

Un vēl šīs lietas ietvaros mēs esam uzklusējuši ļoti daudzus un dažādus viedokļus par subsidiaritātes principu šīs lietas kontekstā.

Tātad, vai administratīvi teritoriālā reforma skar subsidiaritātes principu vai nē. Ja jā, tad kādā veidā?

J. Pleps.

Es teiktu, ka man svarīgāks un būtiskāks šķistu, kā jau es minēju savas uzstāšanās laikā, varbūt ne tik daudz tehniski subsidiaritātes princips kā viens tā elements. Un šis elements ir demokrātija jeb demokrātiskā līdzdalība. Respektīvi, katram Latvijas pilsonim viņa pašvaldībā ir jānodrošina pietiekams varas tuvums... respektīvi, nedrīkstētu veidoties un nedrīkstētu tikt tolerēta situācija, kurā pilsonim samazinās viņa iespēja demokrātiski ietekmēt viņa pašvaldības lēmumus un pilsonim rodas sajūta, ka lēmumu pieņemšana attālinās no viņa, respektīvi, viņa iedarbīgums vai efektivitāte kā pilsonim kļūst problemātiskāka.

Un par šo jautājumu jau daudz ir runājis Valsts prezidents Egils Levits un tas ir atspoguļots arī Valsts prezidenta paziņojumos, kas ir publicēti „Latvijas Vēstnesī” un šeit būtiski ir tas, ka to var kompensēt ar citiem mehānismiem, teiksim tā... ir dažādi mehānismi, kā to var kompensēt un varbūt pat efektīvāk nekā esošā situācija. Taču tas ir jāparedz un tādiem mehānismiem likumā ir jābūt. Pilsonim nedrīkst rasties sajūta, ka pašvaldība no viņa attālinās un viņa līdzdalības iespēja samazinās.

Paldies.

S. Osipova.

Nu, paldies. Sajūta... tas ir individuāls emocionāls pārdzīvojums... Jūs gan minējāt, bet varbūt tomēr mēs varētu pie tā atgriezties... Pietiekams varas tuvums... Kādi juridiski kritēriji varētu tikt izvirzīti?

J. Pleps.

Es pieļauju, ka tas ir nepieciešamais balsu skaits viena pašvaldību deputāta ievēlēšanai, respektīvi, cik daudz balsis ir jāsavāc, lai mana interese būtu pārstāvēta pašvaldības lēmēj institūcijā. Tieši tāpat varētu būt nosacījumi, kādi ir prasīti dalībai pašvaldību vēlēšanās. Un šeit es gribētu uzsvērt, ka lēmums neparedz vēlētāju apvienību startu novadu un valstspilsētu vēlēšanās, nestiprina šo demokrātisko līdzdalību un tieši tāpat arī pašvaldības institūciju sēdeklis un šo institūciju pieejamība konkrētam pilsonim viņa lokālās nozīmes lietu kārtošanai.

S. Osipova.

Paldies.

Un pēdējais jautājums, savā veidā jau turpinot ar iepriekšējo pieaicināto personu uzsākto diskusiju.

Vai jūs teiktu, ka Administratīvi teritoriālās reformas likuma pieņemšanā būtu pārkāpti tādi labas likumdošanas principa noteikumi, ka būtu pamats atzīt par neatbilstošu Satversmei?

J. Pleps.

Es teiktu, ka šajā lietā ir pietiekami daudzi interesanti procesuāli aspekti, kuri vēl līdz šim juridiski nav novērtēti, un šiem aspektiem ir nepieciešams juridisks novērtējums arī tādā ziņā, lai procesā iesaistītajiem gala sajūta būtu taisnīgums, ka ir taisnīgi izsvērts jautājums.

Runājot par konkrētiem elementiem, es... varbūt es atturētos lietot kvalifikāciju „ir būtisks” vai „nav būtisks”. Vienīgi vēlētos arī norādīt, ka Valsts prezidents Egils Levits ir norādījis uz atsevišķām problemātiskām vietām izsludinot likumu, taču arī uzsvēris, ka reforma ir nepieciešama un tā ir jāveic un atsevišķas problemātiskās vietas ir risināmas reformas ietvaros, šī likuma ietvaros, vai nu to pārbaudot Satversmes tiesā vai likumu grozot, nevis atmetot likumu atpakaļ.

Paldies.

S. Osipova.

Paldies jums par viedokli.

A. Laviņš.

Paldies.

Vārds jautājumu uzdošanai tiesnesei Daigai Rezevscai. Lūdzu!

D. Rezevska.

Paldies.

Labdien, Jāni Plepa kungs!

Faktiski mana jautājuma pirmo daļu tikko līdzīgā veidā uzdeva tiesnese referente Osipovas kundze.

Bet man tomēr ir tā sajūta, ka man jāturpina jums jautājums vismaz kādā aspektā uzdot, jo jūs esat Latvijā viens no pirmajiem tiesīzbzinātniekiem, kas labas likumdošanas principu ir konkretizējis un šos elementus meklējis.

Tātad jūs gan savā rakstveida viedoklī, gan arī pašlaik mutvārdu uzstāšanās laikā minējāt pie labas likumdošanas principa pārkāpuma faktiski jautājumu par Satversmes 15. panta interpretāciju, un tātad, proti, šo darbu Saeimas e-platformā.

Un šajā sakarā man jautājums tātad no šī aspekta raugoties... šis elements jums tātad nešķiet, ka šajā sakarā būtu kādi pārkāpumi no likumdošanas procesa... Un, kā jau jūs atbildējāt uz iepriekšējo jautājumu, tomēr citos aspektos tādus pārkāpumus jūs varētu saskatīt un tieši jūsu ekspertīzes dēļ es atļaušos šo jautājumu precizēt, jo Satversmes tiesa arī ir konkretizējusi labas likumdošanas principu, kā jau jūs zināt, un tādus elementus minējusi kā ietekmes izvērtējums, kā risku un iespējamo seku izvērtējums, un arī ļoti svarīgs tātad ir pušu uzklaušanās pienākums.

Vai kāds no šiem elementiem jums šķiet vairāk vai mazāk varētu būt aizskarts šajā likumdošanas procesā? Tā pavisam konkrēti, ja es varu atļauties jums jautāt.

J. Pleps.

Paldies, jūsu godība.

Patiešām, Satversmes tiesa ir izstrādājusi ļoti detalizētu labas likumdošanas principa konkretizāciju. Man jāteic laikam, ka tas uzstādījums, kas bijis vienā no senajiem Satversmes tiesas spriedumiem atkārtotas uzticības lietā, kur tiesa definēja kritēriju, ka būtisks pārkāpums ir tad, ja mainītos rezultāts.

Mēs acīmredzami jaunākās Satversmes tiesas prakses kontekstā... šeit es gan gribētu atsaukties arī uz spriedumu Limbažu teritorijas plānojuma lietā 2006. gada 36. vai 38. lieta 03, ja es nemaldos... kur bija jau uzsvērts, ka būtisks pārkāpums nav tikai tad, ja varētu būt cits rezultāts, bet arī tad, ja ir pārkāpti svarīgi principi, konkrēti uzrādot... un, man šķiet, ja mēs skatāmies Satversmes tiesas spriedumos, mēs abus šos elementus saskatām. Viens ir sabiedrības līdzdalība jeb konsultācijas un otrs princips ir mazākuma tiesību nodrošināšana parlamentārajā procesā.

Un es ar lielu interesi noklausījos šodien kolēģa Edgara Pastara interpretāciju par parlamentārās procedūras norisi saistībā ar mazākuma tiesību nodrošināšanu un te būtu iespējams interesanti redzēt šā viedokļa juridisko novērtējumu.

Paldies.

D. Rezevska.

Liels paldies.

Es neturpināšu ar jautājumu par būtiskumu. Es saprotu, ka jūs uz to jau esat atbildējis arī daļēji atbildot uz iepriekšējo tiesneses Osipovas kundzes uzdoto jautājumu.

Bet nākamais jautājums man ir atkal jūsu ekspertīzes jomā un, proti, par Satversmes interpretāciju. Un tomēr atgriezoties pie tā paša 15. panta un, proti... jautājums par Satversmes 15. panta tvērumā ietilpstošo kritēriju, uz ko atsaucas arī pieteikuma iesniedzēji šajā lietā, proti, Ikšķiles novada pašvaldības pieteikumā tas ir tieši uzsvērts par to, ka ir šis elements kā fiziskā atrašanās vienuviet jeb sanākšana vienuviet jeb Saeimas darbs sanākot kopā...

Un jautājums ir par to, ka... cik lielu ietekmi uz parlamentārisma principu atstāj tas, ka faktiski šajā ārkārtas situācijas laikā šī fiziskā kopā sanākšana jeb sanākšana vienuviet nav iespējama? Un kopsakarā vēl ar to, kas arī ir minēts pieteikumā, iesniedzēja pieteikumā, ka konkrētajā laikā, kad šis likumdošanas process norisinājās, šādu ārkārtas situāciju nemaz nav tik viegli konstatēt konkrētajos mēneša datumos, kā tas pieteikumā ir atspoguļots.

Kādas ir jūsu domas par šiem jautājumiem? Paldies.

J. Pleps.

Paldies par uzdoto jautājumu.

Attālināts formāts ir attālināts formāts. Tajā ir iespējams izdarīt ļoti daudzas lietas. Un es domāju, ka mēs katrs zinām, cik daudz var izdarīt attālināti katrs savā darbā un kādas lietas strādā daudz efektīvāk nekā varbūt ikdienā normalitātē, klātienē, kādas lietas strādā apmēram tāpat un kādas lietas strādā sliktāk.

Satversme nedrīkstētu tikt iztulkota, kā jau es minēju, tā, ka mēs paliekam bez rīcībspējīgas Saeimas. Respektīvi, pretēji Latvijas valsts pastāvēšanas jēgai *raison de....* principam būtu interpretācija, ka Saeima nedrīkst sanākt citādi kā klātienē. Ja ārkārtējos apstākļos mums ir nepieciešamība organizēt Saeimas darbu un ir pieejams attālināts formāts, tas ir darāms un, ja mēs skatāmies Eiropas kontekstā, arī daudzās citās valstīs šī pāreja uz attālinātu formātu notiek.

Tas, ko es esmu norādījis arī savā viedoklī Saeimas Prezidijam, ir tas, ka normalitātē tomēr ir klātienes formāts. Un tieši tas ir tas apsvērums, kāpēc es arī, uzstājoties šodien tiesas sēdē, vērsu uzmanību, ka attālināts formāts ir „cita vieta” Satversmes 15. panta izpratnē, respektīvi, tas nedrīkst kļūt par normalitāti. Tas ir pieļaujams tikai tad, kad ārkārtīgi apstākļi to prasa, un attiecīgi ja ir šādi ārkārtīgi apstākļi, tad Saeimas Prezidijs konstatē to esamību un, ja tā var teikt, pāriet no normalitātes Saeimas sēžu organizēšanā uz šo te attālināto platformu.

Un tas, kas šeit ir arī būtiski... šeit gan atkārtotas uzticības lieta... tas vecais spriedums ir īsti vietā. Šī situācija nav regulēta ar ārēju tiesību normu, taču parlamenta praksē var veidoties arī parlamentārās paražas un te ir vietā pievērst uzmanību tam, ka, sākot pirmo e-Saeimas sēdi, Saeimas priekšsēdētāja informēja detalizēti Saeimas

deputātus par darba organizācijas formu, kā notiks turpmākais darbs, un tam ir juridiska nozīme, un otrkārt, man šķiet, ka visi Saeimas locekļi, visi Saeimas deputāti, kas ir tautas priekšstāvji, to ir akceptējuši un efektīvi strādā šajā te platformā ārkārtīgos apstākļos.

Tādā ziņā tad šis te kodols jeb regulējums mums pastāv un, ja nemaldos, attiecīgi tas ir arī detalizēts un noteikts ar attiecīgiem Saeimas Prezidija lēmumiem, kuros ir arī Saeimas iekšējai lietošanai paredzēts regulējums, kā strādā e-Saeima. Respektīvi, ir pietiekami skaidras normas, kas regulē šo formātu un tas ir izdarīts Satversmes ietvaros.

Paldies.

D. Rezevska.

Viens vēl tikai precizējošs moments par to, vai tiešām tad tie apstākļi tieši šā likumdošanas procesa laikā ir atzīstami par ārkārtīgiem? Pieteikuma iesniedzējs pieteikumā uzsver, ka tieši konkrētie datumi, kad notika likumdošanas process, īsti par ārkārtīgiem apstākļiem nevarētu būt atzīstami. Kāds ir jūsu viedoklis par šo?

J. Pleps.

Tas droši vien ir fakta jautājums. Bet man šķiet, kas būtiski no Satversmes 19. panta izriet Saeimas Prezidija atbildība sasaukt Saeimas sēdes, un Saeimas Prezidijs ir tas, kas zina vislabāk faktus un to var novērtēt. Nevienš cits. Un tā ir Saeimas Prezidija atbildība sasaukt sēdi klātienē vai sasaukt sēdi attālināti.

Un protams, tā ģenerālklausulas konkretizācija, kur ir jāņem vērā gan faktiskā situācija, gan arī atsevišķi juridiskie apstākļi, uz kuriem es norādījis arī savā atzinumā Saeimas Prezidijam, bet kopumā nu *post factum* atskatoties pagātnē un teikt, ka tajā brīdī varēja sanākt un tajā brīdī nebija šo šķēršļu, es teiktu, ka šī pandēmija un arī kopējais konteksts mums parāda, ka piesardzība nekad nav par daudz, un ja pastāv platforma, kas ļauj likumdevējam efektīvi un droši īstenot savas likumdošanas tiesības, tas noteikti ir respektējams kā Saeimas Prezidija izšķiršanās jautājums.

Un, manuprāt, ja es pareizi atceros, tajās sēdēs, šķiet, arī neizskanēja, teiksim, būtiski iebildumi pašas Saeimas iekšienē par to – turpināt vai neturpināt darbu kādā platformā. Tādā ziņā es teiktu, ka tur Seimā tautas priekšstāvji droši vien labāk jūt kopējo gaisotni un situācijas novērtējumu.

Paldies.

D. Rezevska.

Liels paldies. Jūsu viedoklis ir skaidrs. Paldies.

A. Laviņš.

Paldies. Vārds jautājumam uzdošanai tiesnesim Artūram Kučam. Lūdzu!

A. Kučs.

Paldies.

Labdien... vai jāsaka jau labvakar, Plepa kungs! Man būs vairāki jautājumi.

Jūs teicāt, ka demokrātijas nedrīkst būt mazāk arī tādēļ, pat ja tas būtu ekonomiski izdevīgāk. Taču varbūt šajā lietā visvairāk mēs tieši par ekonomiskajiem apsvērumiem esam arī diskutējuši.

Un tāpēc mans tas jautājums jums... Vai, jūsprāt, kāds vispār ir vērtējis šo te personu iesaisti demokrātiskajos procesos, vai tas vispār ir vērtēts, kāda būs reforma ietekme uz to, vai to vispār var izmērīt?

Tas būtu pirmais jautājums.

J. Pleps.

Labvakar, jūsu godība!

Jāteic, ka vērtēts ir. Un es arī savā rakstveida viedoklī esmu norādījis uz trijiem Valsts prezidenta Egila Levita paziņojumiem, kas ir publicēti oficiālajā izdevumā „Latvijas Vēstnesis”, kur Valsts prezidents trīs reizes ir runājis par demokrātiskās līdzdalības nepieciešamību, sevišķi šīs reformas kontekstā, un šajos te paziņojumos Valsts prezidents ir arī piedāvājis konkrētus mehānismus, kādā veidā varētu stiprināt vai vismaz nevājināt attiecīgās pašvaldības iedzīvotāju demokrātisko saikni ar savu pašvaldību. Jāteic, ka Prezidents arī ir kritizējis tieši šo demokrātijas deficīta vai demokrātijas nepamanīšanas momentu, uzskatot un vērsot uzmanību, ka ir jāparedz to kompensējoši mehānismi.

Un gribētu vērst uzmanību uz spēkā esošā Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likuma pārejas noteikumiem, kur ir viens šāds mehānisms atbalstīts, dodot uzdevumu Ministru kabinetam sagatavot likumprojektu, kas ietvertu sevī nostādni, ka katrā vietējā kopienā pagastā vai pilsētā ir demokrātiski ievēlēti pārstāvji ar savu kompetenci, ko tie var kārtot, pārstāvēt vietējo kopienu interesi arī pašvaldības līmenī.

Paldies.

A. Kučs.

Jā, jūs teicāt... Bet es saprotu, ka tie mehānismi jau tikai būs un tie būs citos tiesību aktos... ja es saprotu tā, ja... Tad tie vēl nav šobrīd izstrādāti?

J. Pleps.

Tā ir. Varu jums pilnīgi piekrist. Šobrīd attiecīgie projekti ir joprojām izstrādāšanā.

A. Kučs.

Paldies.

Otrs jautājums.

Vai, jūsuprāt... nu, runājot arī par tām lietām, ko jūs teicāt... vai likumdevējs var izveidot jaunus novadus, kas neatbilst anotācijā norādītajiem kritērijiem? Un ja nav, vai tā ir likumdevēja tiesību politiska izšķiršanās vai arī viņam ir jāsniedz pamatojums šādam lēmumam?

J. Pleps.

Demokrātiskā tiesiskā valstī ikviena konstitucionālā orgāna būtiskam lēmumam ir jābūt pamatotam, lai mēs varētu pārbaudīt un pārliecināties par lēmumu pareizību. Šis pamatojums var atšķirties gan apjoma, gan izteiksmes formā, bet nevar būt nepamatotu lēmumu.

Un esot pamatotam... argumentāciju... ko es domāju, runājot par šo konkrēto likumu, gan Saeimas komisijas, atbildīgās komisijas, materiālos, gan Saeimas sēdē to pamatojumu var atrast pietiekami daudz, respektīvi, nav tā, ka deputāti neskaidroja savu lēmumu un nemēģināja pārliecināt vai atspēkot otras puses redzējumu. Tās debātes bija un mēs varam saskatīt šo pamatojumu gandrīz... es teiktu, ka visos jautājumos.

Jautājums visdrīzāk... tas, kas varētu būt pārbaudīšanas vērts, tā ir tā ārējā robeža. Tas ir tas, ko es minēju attiecībā uz saturiskajiem vispārējiem tiesību principiem, kas šajā lietā būtu, iespējams, atsevišķos aspektos apsverami.

Paldies.

A. Kučs.

Labi. Paldies.

Tad pēdējais man vēl jautājums būtu par Eiropas pašvaldību hartu un kongresu lomu.

Kongress, ja mēs paskatāmies, ir izveidots kā monitoringa institūcija hartai, kurai ir jāuzrauga tas, vai hartā ietvertie principi valstīs tiek ievēroti. Un es sapratu no jums, ka jūs teicāt... ja es pareizi sapratu, ja nē, tad koriģējiet... ka tiesa var ņemt vērā un var neņemt vērā kongresa secinājumus.

Taču es teiktu... ir divas lietas, ko es gribētu... ka tiesa līdz šim tomēr, ja mēs salīdzinām ar Minoritāšu komitejas secinājumiem... tomēr, ja tiesa kaut kur komitejai nepiekrīt, tad tiesa vienmēr ir argumentējusi, kāpēc viņa nepiekrīt un nevis ignorējusi to pilnīgi... teiksim tā... Un otrs... ja es atsauksos arī uz Augstākās tiesas Senāta secinājumiem par Cilvēktiesību komiteju, tad arī ko ir teicis Senāts: „lai arī komitejas apsvērumi nav juridiski saistoši, tie norāda uz paktā ietverto tiesību normu tvērumu, savukārt paktā ietvertās normas ir Latvijai saistošas”.

Un tāpēc es gribēju precizēt. No tās jūsu atbildes es nolasīju, ka tas ir tā pilnīgi brīvi tiesas ieskatā, ka tas ir tik ļoti rekomendējošs dokuments, ka mēs varam pilnībā to ignorēt un pat neatbildēt uz tiem argumentiem, kas tur ir, ja mēs viņiem nepiekrītam.

Vai jūs varētu precizēt?

J. Pleps.

Paldies, jūsu godība!

Jūs noteikti starptautisko tiesību īstenošanas kontekstā esat zinošāks krietni par mani... un patiesībā tās divas lietas, uz kurām jūs norādījāt, bija manas atbildes pamatā. Respektīvi, ka tiesai ir tiesības pārbaudīt attiecīgās ieteikuma tiesības kontekstu un iesaistīties dialogā ar attiecīgajām ieteikuma tiesībām. Satversmes tiesai šī metode ir pietiekami labi zināma, jūs jau atsaucāties uz Izglītības likuma grozījuma lietu, kur Satversmes tiesa iesaistījās dialogā ar salīdzināmu... es uzsveru... ar salīdzināmu institūciju, dodot redzējumu, ka institūcijas lēmuma pamatā esošajam faktu novērtējumam, teiksim, nav bijis pilnīgs informācijas apjoms, kā to ir uzrādījusi Satversmes tiesa konkrētajā lietā.

Paldies.

A. Kučs.

Paldies jums. Man vairāk jautājumu nebūs.

A. Laviņš.

Paldies.

Šobrīd vārds jautājumu uzdošanai tiesnesim Gunāram Kusiņam. Lūdzu!

G. Kusiņš.

Jā, labvakar, Plepa kungs!

Man vairāki jautājumi.

Pirmais jautājums no jūsu rakstveida viedokļa, tas ir 6. nodaļā jūsu viedoklī 2. rindkopā. Jūs sakāt, ka „teritoriālā reforma ir svarīgs valsts un visas sabiedrības dzīves jautājums, bet būtiskuma teorija ir jāizlemj pašam likumdevējam – Saeimai ar likumu”.

Sakiet, lūdzu, kāds ir jūsu viedoklis... vai administratīvo teritoriju izveidošanas kritērijiem ir jābūt noteiktiem tieši likumā?

J. Pleps.

Es saprotu, ka par šo jautājumu ir bijusi pietiekami liela diskusija vairāku dienu garumā. Es teiktu... pirmsšķietami svarīgs ir likumdevēja lēmums par to, cik daudz un kādas ir pašvaldības. Tas ir noteicošais. Likumdevēja lēmums nevis varbūt kritēriju pieraksts. Bet aiz katra likumdevēja lēmuma ir jābūt skaidriem, visiem vienādiem un loģiski izskaidrojamiem kritērijiem. Vai to pieraksta, vai nepieraksta... tā vispārēji atbildot uz šo uzdoto jautājumu... tas ir sekundārs moments, jo mēs ļoti labi zinām, ka

arī iepriekšējā likumā, kur no vienas puses tika definēti kritēriji un no otras puses tika noteiktas konkrētas pašvaldības. Veidojās nesaderības un neatbilstības, un tas arī tika kritizēts diezgan daudz, ka vēlamība nesakrīt ar esamību un abas divas ir izlēmis likumdevējs vienā likumā.

Un ļoti iespējams, ka šajā likumā likumdevējs tieši no tā vēlējās izvairīties, respektīvi, nodrošinot saskaņotu un kopā salāgotu vienotu likumu.

G. Kusiņš.

Paldies.

Es tikai precizējot jūsu viedokli.

Vai no jūsu viedokļa var secināt, ka jūs uzskatāt, ka Saeimai nav tas obligāti jāietver likuma tekstā? Vai es pareizi sapratu jūsu atbildi?

J. Pleps.

Es domāju, ka abstrakti šādā kontekstā tas nav izšķirošs jautājums. Kritēriji pastāv tādā veidā vai citādi, tiem ir jāatspoguļojas Saeimas konkrētajos lēmumos, respektīvi, par konkrētajām pašvaldībām.

G. Kusiņš.

Labi. Paldies.

Otrs jautājums arī saistībā ar vairākās tiesas sēdēs jau diskutēto par Satversmes 15. panta tvērumu, vai Saeima sanāk „citā vietā”.

Sakiet, lūdzu, vai pastāvot ārkārtējiem apstākļiem, ko šinī gadījumā, kā jūs norādījāt, Prezidijs konstatē... Saeimai ir obligāti jāpārceļas uz citu vietu, piemēram, Cēsīm vai Liepāju? Vai arī var būt ārkārtēji apstākļi, kas neprasa pārcelšanos uz citu vietu, bet mainīt sēdes organizēšanas veidu, paliekot Rīgā?

J. Pleps.

Ja es pareizi saprotu jūsu jautājumu... jūs droši vien varēsiet precizēt... jūs citu vietu interpretējat kā ģeogrāfisku vietu?

G. Kusiņš.

Nē, es vēlreiz uzdošu jautājumu... Tātad, vai Saeimas Prezidijam, konstatējot, ka pastāv ārkārtīgi apstākļi, ir tikai viena iespēja izsludināt sēdi citā vietā jeb citā ģeogrāfiskā vietā? Vai arī var būt tādi ārkārtēji apstākļi, kas atbilst šim nosacījumam, bet ka Saeimas Prezidijs var pateikt, ka sēde norit Rīgā...

J. Pleps.

Jā, respektīvi... Saeimas Prezidijs novērtē situāciju un situācijas var būt dažādas. Var būt situācija, ka sanākšana Saeimas namā nav iespējama un Saeima sanāk uz sēdi kopā fiziski citā vietā Rīgas ietvaros. Tieši tāpat var būt situācija, ka jāsanāk kopā fiziski Cēsīs, Liepājā... tie ir vēsturiskie precedenti, kā strādāja Tautas padome.

Es esmu norādījis arī uz 1948. gada precedentu trimdā, kur bija mēģinājums sanākt bēgļu noietnēs Vācijā latviešu parlamentāriešu konferencei... tā gan gluži nebija Saeima, bet Satversmes pirmajos komentāros ir uzsvērts, ka cita vieta var būt ārzemēs, ne tikai Latvijas Republikas teritorijas ietvaros.

Un tad nākamais moments, kas nāk klāt no šīs te moderno tehnoloģiju iespējamības... e-Saeima kā attālināta darba platforma, kas ļauj katram strādāt no savas vietas.

Un tas lielais izaicinājums, kāpēc es sliktos domāt... gribētu aicināt palikt 15. panta teikuma otrajā daļā pie ārkārtīgajiem apstākļiem... nevis e-Saeimu ielasīt Rīgā. Tur varētu būt divi apsvērumi. Viens apsvērumis ir tas, ka mēs nezinām, kur katrs deputāts konkrētajā brīdī atrodas, piedaloties e-Saeimas platformas darbā un tas mums nav jāzina, mums ir jāzina, ka visi simts tautas priekšstāvji, vai vismaz lemttiesīgā apjomā, ir vienlaikus attālināti digitālajā formātā, kur iespējams pārliecināties par viņu identitāti, un viņi var droši un brīvi paust savu gribu.

Un otrs faktors. Man negribētos redzēt e-Saeimu kā ikdienas normalitāti, respektīvi, tikai ārkārtīgos apstākļos. Un tāpēc, līdzīgi kā cita vieta ir Rīgā, līdzīgi kā cita vieta Latvijā, līdzīgi kā cita vieta ārvalstīs, arī līdzīgi cita vieta ir virtuālajā realitātē.

Un šeit jāteic arī, ka tā piesaiste nav gluži Saeimas namam Ja nemaldos, svinīgās Saeimas sēdes ir notikušas gan Nacionālajā teātrī, gan Nacionālajā Operā un baletā arī normālos apstākļos. Un tas ir tāds parlamenta darba organizācijas jautājums.

Bet runājot par šo attālināto platformu... tā tad manā skatījumā tikai ārkārtīgos apstākļos, kad Saeimas Prezidijs to konstatē un Saeima sanāk uz šādu sēdi.

Paldies.

G. Kusiņš.

Paldies.

Cik es saprotu, tad Saeimas darbs šajos apstākļos ir bijis arī palēnām mēģinot atrast pienācīgu risinājumu.

Un vai, jūsuprāt, tad cita vieta arī ir tāda, kas bija Saeimas darbības viens no veidiem, kad frakcijas sēdēja šajās savās telpās, kas ir pāri ielai un nevis tieši Saeimas namā, bet Saeimai pretējā namā un arī notika šādas Saeimas sēdes e-vidē? Bet visi deputāti neatradās Saeimas sēžu zālē. Arī tādas Saeimas sēdes ir notikušas un tādas bija norādītas Ikšķiles pieteikumā.

J. Pleps.

Jā, jo acīmredzot tie formāli ir bijuši dažādi, meklējot labāko veidu, kā organizēt efektīvu likumdevēja darbu. Un es sliektos domāt, ka šādi formāti, arī tautas priekšstāvjiem atrodoties dažādās telpās ar ierobežotām saskares iespējām vai komunikācijas iespējām sēdes gaitā, tikai patiesībā tā attālinātība jau tur ir klātesoša, līdz ar to faktiski es teiktu, ka tāds formāts, ņemot vērā konkrēto situāciju, bija atbilstošs Satversmes 15. pantam. Mums nav šaubu, ka Saeima ir strādājusi un griba ir pausta, un notikusi pienācīga parlamentārā procedūra. Vai tie bija normalitātes apstākļi... tā kā ikdienā? Es teiktu, ka nē.

Līdz ar to man atliek otra opcija, ka tie ārkārtīgi apstākļi, un Saeimas Prezidijs un Saeima, cik varēja, tik pielāgojās laikmetīgajiem izaicinājumiem.

Paldies.

G. Kusiņš.

Paldies.

Es nezinu, vai jūs dzirdējāt arī iepriekš pieaicināto personu viedokļus... man liekas, ka Tieslietu ministrijas pārstāve Laila Medina arī izteica savu viedokli par to, ka par sēdes norises vietu... nu, ja es tā pārformulēju viņas viedokli... par sēdes norises vietu ir atrodama tur, kur atrodas tās organizācijas... šī sēdes organizēšanas vieta...Šinī gadījumā, ja sēde tiek organizēta no Rīgas, tad sēde notiek Rīgā.

Vai jūs piekristu vai nepiekristu šādai interpretācijai?

J. Pleps.

Jūsu godība! Es dzirdēju kolēģes Lailas Medinas viedokli. Arī iepazīstoties ar Satversmes 15. panta komentāru es saprotu, ka Saeimas sēdekļa teorija varētu būt pietiekami reprezentabla, respektīvi, Saeimas sēde notiek tur, kur ir Saeimas sēdeklis, attiecīgi droši vien sēdes vadītājs un tad pārējie pieslēdzas sēdes vadītājam.

Taču es gribētu vērst šajā brīdī uzmanību uz to viedokli, ko es sniedzu Saeimas Prezidijam par e-Saeimas pielietošanu. Un man pašam ir būtiski... un kas ir arī tas, ko es arī norādīju, ka normālos apstākļos, kad nav iestājušies 15. pantā paredzētie izņēmuma nosacījumi, Saeimas sēde notiek tradicionāli ierastajā kārtībā. Atbilstoši parlamentārisma principiem, parlamenta sēde paredz klātienes formu, dodot iespēju tiešai un nepastarpinātai tautas priekšstāvju diskusijai un mijiedarbībai klātienē. Arī neformālai saziņai un kompromisa meklējumiem kuluāros. Tādēļ būtiski, ka šī ārkārtīgos apstākļos paredzētā iespēja paliek kā izņēmums, kas pieļaujams tikai gadījumos, kad tam ir objektīva nepieciešamība.”

Tas ir tas punkts, kā es raugos uz 15. pantu. Protams, var nosliekties arī uz Saeimas sēdekļa teoriju, tas ir iespējams un tas ir leģitīmi. Satversmes 15. pants pieļauj arī šādu interpretāciju.

Taču, es tā... kā rakstīju rakstveida viedoklī Satversmes tiesai, manā skatījumā šāda interpretācija būtu pārāk tālejoša šim brīdim, un tam varētu būt zināmas blaknes arī normalitātes apstākļos. Mums uzdevums šeit ir tīri ierobežots... kā uz to ir skatījušies Latvijas valsts konstitucionālo orgānu vadītāji, saglabāt normalitātes regulējuma normalitātei neskartu un savukārt ārkārtīgiem apstākļiem pielāgot, cik nu var, izmantojot tās iespējas, kas šobrīd mums ir tehniski pieejamas, lai darbs notiktu netraucēti.

Paldies.

G. Kusiņš.

Paldies.

Un tad man viens jautājums. Jūsu viedokļa paušanas viena no tēzēm bija... es pierakstīju... tā tad jāpārliecinās, lai vēlētājiem būtu tādas pašas ietekmēšanas iespējas... tas būtu... lai būtu tāds vai citādāks skaits vēlētāju, kas var panākt viena deputāta ievēlēšanu.

Sakiet, lūdzu, vai jūs varētu šo principu kaut kā konkretizēt? Un vai no šī principa izriet tas, ka, piemēram, Saeima nevarētu samazināt Saeimas deputātu skaitu no simts uz piecdesmit, jo tad būtu mazāka pārstāvība...

J. Pleps.

Man šķiet, ka Saeimas deputātu skaita samazināšana vai palielināšana kalpo divu mērķu sasniegšanai. Viens – pienācīga pilsoņu gribas atspoguļošana un otrs – pienācīga parlamenta darba organizācija.

Līdz ar to, teiksim... teiksim tā... tikai apsvērumi par to, cik ir deputāti ievēlami, nedrīkstētu kļūt par argumentu deputātu skaita palielināšanai vai samazināšanai. Jāņem vērā arī parlamenta darba organizācijas specifika.

Savukārt, runājot par pašvaldību domju organizāciju, tur ir līdzīgi principi, respektīvi, domes darba organizācija, lai dome varētu efektīvi strādāt un pildīt savus pienākumus, un otrs – vēlētāju intereses vai mazā vēlētāja jautājumi, kas ir būtiska pārstāvniecības iespēja domes sastāvā.

Un tas, ko es uzsvēru... ka tas ir demokrātiskās līdzdalības jeb demokrātijas jautājums. Un tāpat arī tas, ko es minēju, ka demokrātijas nedrīkst kļūt mazāk, respektīvi, nedrīkstētu veidoties situācija, kurā pilsonis nespēj pārstāvēt vai nejut... Un jāteic, patiešām... gan identitātes, gan demokrātijas jautājumi bieži vien ir izjūtu jautājumi. Tieši tāpat, kā uzticēšanās valstij un tiesībām. To mēs nevaram izmērīt, bet uz to balstās visa demokrātiskas tiesiskas valsts konstrukcija, ka katrs mūsu pilsonis uzticas institūcijām un katrs mūsu pilsonis līdzdarbojas šajos demokrātijas procesos.

Un tāpēc es minēju šo atslēgas punktu. Un ja jūs jautājat par konkrētu avotu, tad es droši viens teiktu, ka Ernsts Volfgangs Bekenferde kā autors, kurš ir pievērsis lielu

uzmanību demokrātijai un tiem procesiem, kādā veidā pilsoņu leģitīma interese tiek pārstāvēta lēmēj institūcijās. Un šeit ir būtiski, ka ne jau deputātu skaits vai varbūt pat balsu skaits ir izšķirošs, bet sistēmisks skatījums uz izveidoto pašvaldību iekārtu kopumā, respektīvi, vai pilsonim ir pieejams pietiekams rīku skaits, ko, izmantojot viņš var efektīvi īstenot demokrātisko līdzdalību, jūtot, ka viņam ir iespēja ietekmēt pieņemtos lēmumus. Vēlēšanas ir svarīgs un būtisks elements, atslēgas elements, demokrātijā... bet mēs zinām, ka šo elementu modernā demokrātijā apaudzē ar ļoti daudziem citiem instrumentiem un šeit ir vajadzīgs sistēmisks skats.

Paldies.

G. Kusiņš.

Paldies par jūsu atbildi.

Un tad pēdējais jautājums, kas tieši jau saistīts ar atbildi no pēdējās sniegtās atbildes.

Jūs arī savā mutvārdu runā norādījāt, ka jābūt tiem kompensējošajiem mehānismiem...

Sakiet, lūdzu, vai šobrīd šādi kompensējoši mehānismi ir spēkā vai nav spēkā, jo Satversmes tiesa nevar vērtēt kādu potenciāli iespējamu likumprojekta pieņemšanu vai nepieņemšanu, ja tāds šobrīd ir vai nav.

Līdz ar to tas mans jautājums ir, vai šobrīd tāds kompensējošs mehānisms ir vai nav? Paldies.

J. Pleps.

Patiesām, Satversmes tiesa laikam nevar vērtēt solījumus. Sevišķi mēs zinām, ka likumdevējs dažkārt dod šādus solījumus, kurus ne vienmēr ir izpildījis. Un Satversmes tiesas lietvedībā ir atsevišķas lietas par šiem jautājumiem.

Bet runājot par šo... Man šķiet, te būtiskas ir divas perspektīvas.

Viena lieta ir, iespējams, novērtēt šāda solījuma izpildes tuvumu, respektīvi, pārejas noteikumos noteiktais termiņš likumprojekta sagatavošanai par vēlētajām kopienām, šķiet, ir iztecijs un arī dzan attiecīgais projekts ir redzams.

Un otra lieta, kur es jums pilnīgi piekrišu... ir jāskatās uz esošo sistēmu. Ir labi, strādājoši mehānismi jau šobrīd vairākās pašvaldībās. Nez kāpēc visi kā labo piemēru min Līvānu novadu. Man personiski pārliecinošāks izskatās Rēzeknes novada piemērs, kur tiek nodrošināta pietiekami lielā novadā pagastu kā vietējo kopienu efektīva līdzdalība pašvaldības lietu kārtošānā.

Un otra lieta, kam vajadzētu pievērst uzmanību, ir iespējas noskaidrot pašu pilsoņu gribu. Šeit viena problemātiska lieta, šķiet, ir joprojām nepieņemtais Pašvaldību referenduma likums, kuru, šķiet, likumdevējs sola jau no iepriekšējās reformas, ka tāds

būs. Un tādā ziņā jāteic, ka, raugoties uz iepriekšējo reformu, likumdevējam nav labi veicies ar reformu pavadošo paketes likumprojektu pēcāku pieņemšanu. Tā varētu teikt.

G. Kusiņš.

Un tad pats pēdējais jautājums nupat no jūsu atbildes man radās.

Es domāju, ka jūs atceraties, ka iepriekšējais Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likums paredzēja arī otra līmeņa pašvaldību, tātad aprinķu izveidošanu, kur arī tika solīts, ka šāds likums būs. Šāds likums netika pieņemts.

Šobrīd pieņemtais likums sola Latviešu vēsturisko zemju likumu. Sakiet, lūdzu, vai šo administratīvi teritoriālo reformu var atzīt par Satversmei atbilstošu, ja Saeima līdz pašvaldību ievēlēšanai nepieņems šo Latviešu vēsturisko zemju likumu?

J. Pleps.

Paldies, jūsu godība, par jautājumu!

Attiecībā uz Latviešu vēsturisko zemju likumu... tā bija Prezidenta Egila Levita iniciatīva un viņš no savas puses šo likumprojektu ir iesniedzis izskatīšanai Saeimā. Šobrīd ir pieņemts pirmajā lasījumā. Otrajā lasījumā tas ir guvis lielu ievērību, iesniegti ir 110 priekšlikumi pirms otrā lasījuma un acīmredzot arī par šo likumprojektu būs detaļās padziļināta un nopietna diskusija atbildīgajā komisijā. Redzēsim, cik raiti virzīsies šis te otrais un trešais lasījums, jo Valsts prezidents Egils Levits ir piedāvājis noteikt, ka likums stājas spēkā 1. jūlijā.

Bet runājot par solītajiem likumiem, jūs minējāt aprinķus bijušajā spēkā esošajā likumā... Šajā likumā ir solīti administratīvie reģioni, kas ir vēl viena būtiska lieta, jo šeit es gribētu uzsvērt, ka Latviešu vēsturiskā zeme nav administratīvās pārvaldības forma un tā nav domāta arī kā kāda vēl viena super pašvaldība vai, teiksim, plānošanas reģiona vai administratīvā reģiona atvietojums. Es zinu, ka kolēģi Latgali, kā Latviešu vēsturisko zemi pārstāvošie kolēģi, redz šo gradējumu tā, ka ir Latgale kā Latviešu vēsturiskā zeme, šajā te vēsturiskajā zemē ir jābūt vienam administratīvajam reģionam vai plānošanas reģionam, kas nosedz visu un pašvaldības drīkst veidot tikai tā, ka tā sakot, ka nekas no Latgales netiek atdots uz āru un nekas no malas netiek paņemts klāt. Bet man šķiet, ka šī ir tāds ideāli tipisks vai varbūt ļoti optimistisks skatījums, jo ekonomiskie, sociālie cilvēku dzīves ceļi, kur ir tuvākais attīstības centrs vai tuvākā pilsēta, kā ir organizēta satiksme, ceļu tīkls, arī skolu tīkls, izglītības tīkls, pakalpojumu tīkls... noteikti liek diversificēt, respektīvi, viena lieta ir ikdienas dzīve, otra lieta ir kultūrvēsturiskā vide un identitāte. Un tām nav jāsakrīt un visbiežāk nav iespējams panākt pilnīgu sakrītību.

Un līdz ar to es teiktu šeit... šeit ir svarīgi, ka mēs neaizmirstam par identitāti un kultūrvēsturiskās vides saglabāšanu, jo jāteic tā, ka Latvija ir bagāta ne tikai ar tām vietām, kur ir ekonomiska aktivitāte, bet Latvija ir bagāta ar tām vietām, kur ir dzīva un

spēcīga latviskuma daudzveidība. Un abas šīs lietas ir vajadzīgas Latvijai, lai tā ilgtspējīgi attīstītos. Ideāli, ka tas sakrīt, bet mēs nedrīkstam teikt, ka mums ir svarīga tikai viena lieta un otra lieta... nu, kaut kā jau pastāvēs.

Līdz ar to tas ir jāņem vērā un tas parāda, ka tā ir kompleksa situācija.

Paldies.

G. Kusiņš.

Paldies par jūsu atbildēm.

A. Laviņš.

Paldies.

Lūdzu, Ikšķiles novada pašvaldības pārstāvim... vai būs jautājumi Plepa kungam?

M. Šķiņķis.

Jā, paldies, nebūs daudz...

A. Laviņš.

Lūdzu uzdodiet!

M. Šķiņķis.

Pirmais jautājums attiecībā uz darbu e-Saeimā. Nu, mēs saskatām, ka šeit saduras divi principi. Viens ir Saeimas tiesība noteikt sev darba kārtību ar Saeimas mazākuma tiesību ierobežojumu un arī parlamentāro tradīciju ierobežojumiem... mazinājumiem... darbā e-Saeimā.

Jautājums, vai šajā divu principu kolīzijā vienmēr uzvar Saeimas tiesība noteikt sev darba kārtību? Vai kādu reizi varētu būt tā, ka šajā kolīzijā priekšroka būtu dodama Saeimas mazākuma tiesību aizsardzībai?

J. Pleps.

Paldies par uzdoto jautājumu.

Es īsti nesaskatu un es arī esmu par to rakstījis, ka es neredzu, kādā veidā *a priori*... tā sakot, automātiski, ja tā varētu teikt, e-Saeima aizskartu Saeimas mazākuma tiesības. Jo, manuprāt, visas tiesības, ko var lietot Saeimas deputāts klātienē, viņš var izlietot arī attālinātā darbā.

Es saprotu, ka zināmā diskursā lielu uzmanību ir izpelnījusies ideja, ka e-Saeimas platformā nav tribīnes, jo Saeimas Kārtības rullis raksta, ka deputātam ir tiesības runāt no Saeimas Sēžu zāles tribīnes. Bet man šķiet, ka tas ir mazsvarīgais jeb tāds greznuma papildinājums deputāta vārdam.

Un tādā ziņā man šķiet, ka e-Saeimas platforma kā tāda nekādā ziņā neskar vai nesamazina Saeimas deputātu tiesības, arī mazākuma deputātu tiesības. Es arī apzināti vērsu uzmanību, ka visi Saeimas deputāti ir lietojuši un balsojuši un debatējuši e-Saeimas platformā.

Paldies.

M. Šķiņķis.

Tad man rodas izrietošs jautājums. Tātad, kādēļ jūsu viedoklis ir, ka tas būtu tomēr izņēmums darbs e-Saeimā? Vai tas ir tikai tādā ceremoniālā nozīmē balstīts jūsu apsvērums, vai ir kādi praktiskas dabas vai kādi citas dabas apstākļi, kas tomēr jums liek uzskatīt, ka tas būtu tā kā tāds izņēmums jāparedz – darbs e-Saeimā?

J. Pleps.

Tas, kāpēc es uz to raugos kā uz izņēmumu no normalitātes, ir tāpēc, ka es raugos uz likumdevēja darbu normālos apstākļos kā uz klātienē darbu – vienā telpā, vienā forumā, uztverot ne tikai verbālo, tas ir, mutvārdos pateikto, bet arī ķermeņa valodu, emocijas, paužot attieksmi, dzīvojot līdzti notikumiem, apspriežoties neformāli klātienē un daudzas citas lietas, kas ir raksturīgas ikvienam parlamentārisma. Attālinātajā formātā to ir iespējams saglabāt un visdrīzāk, ka tas arī tiek saglabāts, izmantojot modernās saziņas līdzekļus un komunikācijas kanālus. Piemēram, mēs Saeimas komisijas sēdēs varam redzēt, ka čata iespēja ir ārkārtīgi populāra un tātad dod iespēju vismaz divos līmeņos līdzdarboties diskusijā – vienā prasot vārdu, otrā – ierakstot ātri savu komentāru vai precizējot kaut ko teikto.

Bet es teiktu, ka šīs lietas skar vienādā mērā kā Saeimas vairākumu, tā arī Saeimas mazākumu. Tie spēles noteikumi ir vienādi visiem un tas ir pats galvenais.

Paldies.

M. Šķiņķis.

Paldies.

Tad nākamais jautājums. Mums bija iepriekšējās tiesas sēdēs un arī šajā diskusijā, vai šī ir turpināta reforma vai jauna reforma pretstatā 2008. gadam. Bet pēc jūsu viedokļa uzklauššanas man radās tāda pārdoma, vai tā reforma, kas sākās 2019. gada 21. martā, ir tā pati reforma, kas noslēdzās ar apstrīdēto likumu, jo likumā mēs redzam administratīvos reģionus, vietējo kopienu, tiesības vēlēt savus pārstāvjus, kultūrvēsturiskās teritorijas.. kritēriji ir citi nekā pat likumprojektā.

Vēlētos jūsu viedokli, vai reforma nav ne vien cita, skatoties pret 2008. gadu, bet, vai jau šis likums, kas ir pieņemts un kas ir nonācis Satversmes tiesā, jau nav pavisam cita reforma, nekā tā bija domāta 2019. gada 21. martā ar Saeimas paziņojumu?

J. Pleps.

Saeima ir likumdevējs un Saeima jebkuru likumprojektu skata trijos lasījumos, nu vismaz divos. Un šis formāts paredz, un liekas, ka sevī jau no noklusējuma ietver, ka galarezultāts var atšķirties un visdrīzāk atšķirsies no tā, kas ir sākotnēji iesniegts. Un līdz ar to Saeima ir kārtīgi strādājusi atbildīgajā komisijā un jāteic arī tas, ka gan šī te norāde uz latviešu vēsturiskajām zemēm, gan norāde uz vietējo kopienu demokrātisko pārstāvniecību ir ietverta likumprojektā debašu gaitā pēc Valsts prezidenta Egila Levita priekšlikumiem un Valsts prezidents ir sekojis līdzī aktīvi reformas likumprojekta apspriešanai un sniedzis ierosinājumus šo te viņa pamanīto deficītu mazināšanai.

Paldies.

M. Šķiņķis.

Paldies.

Man citu jautājumu nav.

A. Laviņš.

Paldies. Lūdzu, Limbažu novada pašvaldības pārstāvim... vai būs jautājumi? Ja tādi ir, tad, lūdzu, uzdodiet!

A. Stucka.

Paldies.

Labvakar, Plepa kungs! Man jums būs viens jautājums.

Jūs pieminējāt vienvērtības principu un to pamatā esošos vienvērtīgos pakalpojumus.

Sakiet, vai jūs esat secinājis vai kaut kur redzējis, ka reformas gaitā tiktu aplūkotas un vērtētas pakalpojumu vērtības?

Paldies.

J. Pleps.

Man būs grūti teikt par pilnīgi visām detaļām šīs te reformas sagatavošanā un apspriešanā, īpaši sākotnējo posmu, kas norisinājās valdības aparātā.

Taču redzot diskusijas Saeimas atbildīgajā komisijā, kur mēs abi bijām līdzdalīgi, varēja redzēt un skaidri nolasīt šāda argumenta klātesamību Saeimas deputātu izšķiršanās reizēs. Saeimas komisijas vairākumam pietiekami būtisks bija kritērijs „attīstības centra esamība pašvaldībā” un attiecīgs skatījums uz to, ka pašvaldības, teiksim, esamību vai tās pašvaldības teritoriālo tvērumu nosaka tās iespējas, kur varētu piesaistīt vai nu ekonomiskā aktivitāte, vai nu piedāvātie pakalpojumi, fokusējoties šādā griezumā.

Tā kā man grūti teikt, cik tas bija detalizēti, bet, klausoties Saeimas atbildīgās komisijas diskusijas pirms otrā un trešā lasījuma, šāda argumentācija bija klātesoša, un, ja nemaldos, parasti šie argumenti bija tie, kas noslieca vairākumu uz to konkrēto lēmumu, kāds tika pieņemts.

Paldies.

A. Stucka.

Paldies par sniegto atbildi.

A. Laviņš.

Paldies.

Un visbeidzot Saeimas pārstāvim, vai būs jautājumi? Lūdzu!

L. Liepa.

Godāto sēdes priekšsēdētāj! Saeimas pārstāvim šobrīd jautājumu nav. Paldies.

A. Laviņš.

Paldies.

Tātad, ja jautājumi ir izsmelti, teikšu paldies Jānim Plepa kungam par dalību šajā tiesas sēdē, arī par izturību, sniedzot atbildes uz daudzajiem jautājumiem. Lai jums lielisks vakars un varat atslēgties no pieslēguma šai tiesas sēdei. Paldies jums!

J. Pleps.

Paldies, jūsu godības, par iespēju tikt uzklautiem un interesanto diskusiju par sarežģītiem tiesību jautājumiem. Man bija patiens prieks līdzdarboties un lai jums sekmīgs tiesas sēdes turpinājums! Paldies jums!

A. Laviņš.

Paldies.

Tā... cienījamie lietas dalībnieki! Vēlos informēt, ka tiesnešiem ir radušies daži jautājumi gan pieteikuma iesniedzēju pārstāvjiem, gan arī Saeimas pārstāvim.

Un vārds jautājumu uzdošanai tiesnesei Sanitai Osipovai. Lūdzu!

S. Osipova.

Jā, paldies.

Man šobrīd ir jautājumi tikai pārstāvim Liepas kungam. Trīs jautājumi kopumā.

Pirmais jautājums ir: 2009. gada reformas turpinājumā bija jābūt otrā līmeņa pašvaldību izveidei. Līdz 2020. gada 23. jūnijam spēkā esošajā Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likumā bija noteikts Ministru kabineta pienākums sākotnēji līdz

2009. gada 1. jūnijam, tad līdz 2011. gada 31. decembrim, 2013. gada 31. decembrim sagatavot un iesniegt Saeimai likumprojektu „Par otrā līmeņa aprīņķu izveidošanu”.

Kas notika ar šī likumprojekta izstrādi? Tika vai netika izstrādāts un iesniegts Saeimā? Vai Saeima debatēja par šiem jautājumiem? Tātad likumā bija noteikts pienākums, bet, kā mēs redzam šajā tiesas sēdē, viņš netika izpildīts.

L. Liepa.

Godātā tiesa! Tātad varu atbildēt tikai ar to, kas attiecas uz manis pārstāvētās iestādes, proti, Saeimas, statusu un šāds likumprojekts Saeimā nav iesniegts. Ja mēs interesētos par to, kā ir ar Ministru kabinetu vai atbildīgo Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministriju, tad šis jautājums būtu jānoskaidro precīzāk, taču Saeimā tāds projekts nav iesniegts.

S. Osipova.

Tieslietu ministrijas pārstāves šodien teica, ka ir bijuši vairāki mēģinājumi virzīt projektus un ka politiķi esot debatējuši, tostarp, Saeimas deputāti... Bet tātad, kā likumprojekts Saeimā nav iesniegts. Paldies jums par šo atbildi.

Otrais jautājums. Vai jūs piekrītat, ka Hartas 5. pants varētu tikt interpretēts tādējādi, ka pašvaldības administratīvo teritoriju izmaiņu gadījumā ir jāveic konsultācijas ne tikai ar pašvaldības iedzīvotāju pārstāvības institūciju – domi, bet arī ar pašiem iedzīvotājiem?

Un ja jā... kā mums norādīja eksperte Reinholde, ka tas būtu jaunais tātad Hartas šīs normas skaidrojums, vai Ikšķiles un Limbažu gadījumos varētu uzskatīt, ka šādas konsultācijas ir notikušas?

L. Liepa.

Jā, paldies par jautājumu.

Godātā tiesa! Tātad mēs pieturamies pie tā skaidrojuma, kāds tas ir Satversmes tiesas līdzšinējā praksē, proti, ka ir svarīgi, ka konsultācijas notiek ar tiem likumīgi ievēlētajiem pašvaldību pārstāvjiem, kuriem ir leģitīmācija, tātad, tās ir domes un to vadība, vai attiecīgi pārstāvji, kurus šīs institūcijas izvirza konsultāciju procesa ietvaros. Pie šādas nostājas ir nonākusi arī nesenā Igaunijas Augstākās tiesa spriedumā... Igaunijas Augstākā tiesa, kā tas ir norādīts arī Saeimas rakstveida paskaidrojumos, mēs uzskatām, ka tas ir līdzīgā mērā, vērtējot apstākļus, kādi ir arī jaunajā šādā situācijā.

Tas, ka pašvaldībai var būt pienākums rīkot iedzīvotāju aptaujas un atkal Satversmes tiesa par jau ir runājusi, to noteikti likumdevējs arī atbalstītu, taču tas nav likumdevēja pienākums, izstrādājot reformu, proti, runāt ar katru iedzīvotāju.

S. Osipova.

Paldies.

Un tiesas sēdes gaitā, praktiski visas pieaicinātās personas runāja par to, ka, lai veiktu administratīvi teritoriālo reformu, ir jābūt pietiekamai informācijai par to, kā tiek darīts un kādas ir prognozējamās sekas un kādi ir mērķi. Saeima veica izmaiņas tajā projektā, ko iesniedza Ministru kabinets, kur, kā tika argumentēts, šāda izpēte tika veikta, un tāpēc man jums ir jautājums, vai deputātu rīcībā bija pietiekami daudz informācijas, lai pieņemtu lēmumu izveidot vēl vienu novadu. Un ja bija, tad kas konkrēti tā bija par informāciju un kas to sniedza?

L. Liepa.

Jā, godātā tiesa! Tas ir jautājums, uz kuru arī ir jau sniegta atbilde un man atliek tikai apstiprināt, ka attiecībā uz šajā lietā skatāmo Limbažu un jaunveidojamo Saulkrastu novadu mēs redzam, ka pēc tam, kad tika iesniegts deputātiem priekšlikums par jauna Saulkrastu novada izveidi, tātad saīsinātu novada profilu Saulkrastu novadam iesniedza Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas pārstāvji. Tātad šī informācija bija pieejama.

Tā nav pievienota lietas materiāliem, taču tā ir publiskā tīklā pieejama un, ar jūsu atļauju, mēs varētu, ņemot vērā, ka šī nav noslēdzošā tiesas diena... mēs varētu arī sagatavot atbilstoši dokumentālā formā un iesniegt novada profilu.

S. Osipova.

Paldies.

Paldies. Man vairāk jautājumu nav.

A. Laviņš.

Jā, paldies.

Un vārds jautājumiem tiesnesim Artūram Kučam. Lūdzu!

A. Kučs.

Paldies.

Labvakar, Liepas kungs!

Man bija viens, bet tagad precizējot būs vēl viens jautājums.

Jūs, atbildot uz manas kolēģes jautājumu par Hartas 5. pantu, teicāt, ka jūs pieturaties pie interpretācijas, ka pietiek tikai ar konsultācijām domē. Taču, ja tiesa tomēr būtu citās domās, ja mēs ejam pie faktiem, kāds tad būtu jūsu redzējums? Vai arī, ja mēs ejam soli tālāk... vai tās konsultācijas tad šajā gadījumā bija vai nebija? Ko jūs par šo varētu nokomentēt?

L. Liepa.

Godātā tiesa!

Ideja par to, ka konsultācijām ir jānotiek ne tikai ar pašvaldību likumīgi ievēlētajiem pārstāvjiem, bet arī ar iedzīvotājiem, tātad, ar kopienu... kā saka, zāli sakņu līmenī... radās lielā mērā no pašvaldību kongresa rekomendācijām, kuras nav saistoši piemērotas, līdz ar to, protams, reformu veicot, to nevarētu uzskatīt par tādu priekšnoteikumu, kas būtu bijis jāievēro saistoši. Līdz ar to, ja mēs respektētu tiesisku noteiktību, ar kuru rēķinājās reformas autori un arī likumdevējs, reformu apstiprinot, tad mēs nonāktu diezgan nepatīkamā pretrunā, ka spēles gaitā, vai drīzāk jau pat pēc spēles šobrīd tiktu mainīti tie noteikumi, uz kuriem pamatojoties, reforma ir veikta.

Jā, tātad lietas mainās, interpretācijas mainās, starp citu, taču ir jārespektē tiesiskās noteiktības princips. Un, kā to kolēģis docents Pleps norādīja, tātad rekomendējošas vai ieteikumtiesības, palīgavotu līmeņa normas nevarētu izvirzīt par, ja tā var teikt, par tādu kā klupšanas akmeni procesam, kura izpildes laikā tās nav bijušas aktualizētas.

A. Kučs.

Nu, labi, paldies par jūsu atbildi.

Otrs mans jautājums bija tāds par proporcionalitātes principu, kas jau parādījās procesā, kur, man liekas, Pastara kungs teica, ka tas tad būtu jājautā jums.

Kādi tad bija varbūt šie apsvērumi, kāpēc šajā gadījumā Saeima nesekoja tām tradīcijām, bet bija šīs atkāpes no tā principa, kā parasti šādi jautājumi tiek skatīti un kā tiek veidotas komisijas? Ja jūs varat šobrīd, protams...

L. Liepa.

Godāta tiesa! Es ar jūsu atļauju rezervētu iespēju atbildēt uz šo jautājumu nākamajā sēdē, ja mēs drīkstētu... Taču es secināju no mūsu diskusijas ar pieaicināto personu Edgaru Pastaru, ka faktiski tas nav tāds kritisks iebildums – tātad šī proporcionalitāte... tomēr tās ievērošana vai neievērošana šīs īpašās komisijas radīšanā tātad nebūtu mainījusi reformas iznākumu vai balsojumu par šiem jautājumiem. Es saprotu, ka tas ir, protams, nu... var teikt... parlamentārās kultūras vai savā ziņā šīs likumdevēja tradīcijas, savā ziņā darba kārtības jautājums... bet tas nav kritisks jautājums reformas pastāvēšanai.

Taču uz jūsu precīzi uzdoto jautājumu par to, kādi bija apsvērumi un kāpēc no katras frakcijas tika izvēlēts tikai viens pārstāvis, uz šo jautājumu es varētu sagatavot atbildi nākamajā sēdē.

A. Kučs.

Paldies.

Pastara kungs gan minēja, ka komisijas... tas ir jāskatās komisijas sēdēs... un tas varēja mainīt rezultātu, viņš teica, ka tas tad ir jāredz tie faktiskie...

Bet... jā, es gaidīšu to atbildi tad nākamajā tiesas sēdē, būtu ļoti labi.

L. Liepa.

Paldies, godātā tiesa! Bet tas nemainītu balsojumu... tas ir tas, ko es vēlējos sacīt.

A Kučs.

Labi. Paldies.

Ja es varu tagad arī jautājumu Šķiņķa kungam... ja ir tāda iespēja...

Šķiņķa kungs, man tad arī saistībā ar to pašu proporcionalitātes principu, ko jau arī, tātad, Pastara kungs teica. Vai jums ir zināms, vai bija kāds neatkarīgais deputāts, kurš vēlējās piedalīties un izteica iebildumus pret to, kādā veidā šī komisija tiek veidota un kuram tika liegta reāla iespēja piedalīties?

M. Šķiņķis.

Uz tik niansētu jautājumu tieši šobrīd es atturēšos atbildēt tā iemesla dēļ, ka es gribētu sagatavot ļoti precīzu atbildi un varbūt debatēs, ja man nebūs vairāk iespēju, es atbildēšu, bet kopumā... jā... No vairākām Saeimas plenārsēdēm, no debatēm es sadzirdēju vairāku opozīcijas deputātu iebildi par to, ka viņu argumenti netiek uzklauti un tas, manuprāt, arī parāda to, ka bija ļoti būtiski šo proporcionalitāti ATR komisijas izveidošanā ievērot.

Bet tieši niansēti, vai kāds pieteicās darbam šajā komisijā un tika lemts tomēr neiesaistīt, to es vēlētos precizēt un ja var tad atbildēt vai nu debatēs, vai nākamajā tiesas sēdē.

A. Kučs.

Paldies.

Un man pēdējais jautājums jums būtu tieši saistībā ar Ikšķili, ko es aizmirsu sākumā pajautāt.

Tagad tiek veidota arī tā sadarbība jauno plānoto novadu ietvaros, kur tiek apkopotas arī dažādu... nu, to kas veidos jaunus novadus... intereses.

Un tad man jautājums tieši jums par Ikšķili. Vai Ikšķile šobrīd kaut kā... jūs jau minējāt to piemēru, ka ir iebildumi pret vienas ēkas renovāciju no Ogres puses bijuši... kur pašvaldība gribēja savas autonomās funkcijas īstenot un paplašināt... Bet vai ir bijuši kaut kādi... vai Ikšķile netiek iesaistīta šajos, teiksim, jaunajā plānošanā un vai Ikšķilei ir iespējas arī paust savas intereses sadarbībā ar Ogru un visiem citiem

pagastiem, kas iekļausies šajā jaunajā kopējā... vai tādas iespējas Ikšķilei tiek nodrošinātas šobrīd?

M. Šķiņķis.

Paldies par jautājumu.

Nē, netiek nodrošinātas. Un apvienotā šī Finanšu komisijas sēžu norise to ļoti uzskatāmi parāda... un to ļoti uzskatāmi parāda 2020. gada 20. jūlija Finanšu komisijas sēde, un visās šajās komisijas sēdēs, kurās Ikšķiles pašvaldība ir izvirzījusi kādu sev priekšlikumu, ir saņemts noraidošs komisijas balsojums, ko ir izšķīris tieši Ogres novada pārstāvja pārsvars šajā komisijā.

Un es varētu vēl paturpināt. Vēl pat vairāk... Arī publiski ir izskanējušas tātad VARAM bažas par Ikšķiles domes priekšsēdētāja rīcības tiesiskumu un no VARAM nosūtītajiem apsvērumiem domes priekšsēdētājam mēs redzam, ka vismaz viens no pārmetumiem, kas tiek pārņemts domes priekšsēdētājam kā prettiesiska rīcība iespējamā, ir šie apstākļi, kas bija atspoguļoti arī 2020. gada 20. jūlija pašvaldības Finanšu komisijas sēdes protokolā. Tātad Ikšķiles pašvaldības lēmums un tā pamatojums veikt renovāciju Indrānu ielā 24... es atvainojos, Skolas ielā 4, tiek izmantots kā pamatojums, ka domes priekšsēdētājs, iespējami, ir rīkojies prettiesiski.

Tā kā ne vien netiek Ikšķilei dotas iespējas savas autonomās funkcijas realizēt tā, kā tā vēlas, pat šobrīd... kad jaunais novads vēl nav sācis strādāt, bet vēl vairāk... tiek pārņemta pat prettiesiska rīcība savu funkciju izpildē.

A. Kučs.

Man būtu lūgums... ja jūs varat uz nākamo sēdi... jūs minējāt šo vienu Skolas ielas gadījumu, bet jūs tagad sakāt, ka vispār tiek noraidīti... tad man konkrēti ir jāsaprot, kādi ir bijuši priekšlikumi un kas nav ticis ņemts vērā šajās, teiksim, Finanšu komisijas sēdēs... Vai mēs runājam par vienu gadījumu, vai ir kaut kas vairāk... jo jūs tagad sakāt diezgan vispārīgi... jūs sakāt, ka vispār netiek ievērotas Ikšķiles intereses... jo visi priekšlikumi tiek noraidīti. Vienkārši tad būtu labi, ja jūs to varētu tā faktoloģiski...

M. Šķiņķis.

Jā, es arī bažījos, ka lietas apjoms ir liels un bija tāda dilemma, ko vēl sniegt klāt... bet mēs noteikti varētu apkopot pierādījumu kopumu, kas varētu palīdzēt precīzi atbildēt...

A. Kučs.

Paldies.

A. Laviņš.

Tā... paldies.

Cienījamie lietas dalībnieki! Vēlos informēt, ka Satversmes tiesa plāno izsludināt pārtraukumu tiesas sēdē līdz 10. februārim pulksten 10.00.

Ieskicēšu īsumā, kas ir tie uzdevumi, kas ir jāpaveic nākamajā tiesas sēdes daļā.

Tātad jau dzirdējām, ka ir vairāki tiesnešu uzdoti jautājumi, kuri šajā tiesas sēdē nav atbildēti. Aicinu cienījamos pārstāvjus sagatavot atbildes uz šiem jautājumiem.

Ļoti iespējams, ka šajā laika posmā tiesnešiem vēl būs kādi atsevišķi jautājumi, tāpēc arī tādi jautājumi būs jāatbild.

Otrs. Mums būs jāizlemj pēc tam par lietas izskatīšanu pēc būtības pabeigšanu un plānojam nākamajā tiesas sēdē pāriet pie tiesu debatēm.

Tāds izskatās darba apjoms.

Teikšu paldies gan saviem kolēģiem tiesnešiem, gan lietas dalībniekiem par intensīvu darbu visas dienas garumā.

Un arī norādīšu, ņemot vērā, ka tas bija izskanējis par disciplīnu šajā tiesas sēdē... cienījamie pārstāvji... lai arī no manas puses bija aicinājumi atsevišķos brīžos rīkoties efektīvāk, es kopumā vēlos teikt un novērtēju tiešām jūsu augsto disciplinētības līmeni šīs tiesas sēdes gaitā. Paldies jums!

Tiek izsludināts pārtraukums līdz 10. februārim pulksten 10.00.